

Onderzoek van de dossiers

Statistische gegevens

Analyse van de dossiers

Onze voorstellen en suggesties van 1999 tot 2002

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Dit deel van het jaarverslag bevat vier hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen overzicht van de klachten die in het voorbije werkingsjaar werden ingediend. Wij behandelen achtereenvolgens de ontvankelijkheid van de klachten, het voorwerp van de ontvankelijke klachten, de betrokken pensioendiensten en de dossierbehandeling. In dit laatste onderdeel komt ook het resultaat van onze bemiddeling en het financieel resultaat aan bod.

De statistische gegevens over de behandeldingsduur maken ook een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk.

In het tweede hoofdstuk, de analyse van de dossiers, vindt u per pensioendienst de resultaten van ons onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Het bevat een bespreking van de meest opmerkelijke dossiers per pensioendienst en de bemerkingen, voorstellen, suggesties en aanbevelingen die zij uitlokken.

Het derde hoofdstuk geeft voor de periode van 1999 tot 2002 per pensioendienst een overzicht van de suggesties en voorstellen waarop ingegaan is.

In het vierde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij buiten ons bevoegdheidsdomein vallen.

Een aantal van deze klachten bevat relevante informatie over de manier waarop de pensioenstelsels en de werking van de diensten in de pensioensector in het algemeen ervaren worden door de burger.

Voor ons bestaat er geen twijfel over het feit dat in het algemeen de pensioendiensten goed werken.

Bij het lezen van dit deel II, moet de lezer dan ook voor ogen houden dat de besproken en geanalyseerde dossiers in het tweede hoofdstuk individuele gevallen zijn. Al zijn ze betekenisvol, ze kunnen niet los gezien worden van de cijfers uit het eerste hoofdstuk noch van het werkvolume van de pensioendiensten.

Het zou onbillijk zijn hieruit overhaaste besluiten te trekken in verband met de kwaliteit van het geleverde werk in zijn geheel.

Integendeel, over het algemeen doen de pensioendiensten er alles aan om zich naar behoren van hun taken te kwijten.

Overigens, reageren de pensioendiensten positief op onze suggesties en voorstellen zoals blijkt uit het derde hoofdstuk.

Statistische gegevens

De cijfers, statistieken en grafieken in dit hoofdstuk slaan niet enkel op de klachten.

Met het oog op de grootst mogelijke openheid zijn ook zoveel mogelijk statistische gegevens opgenomen die een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk moeten maken.

De verzoeken – Algemene cijfers en trends

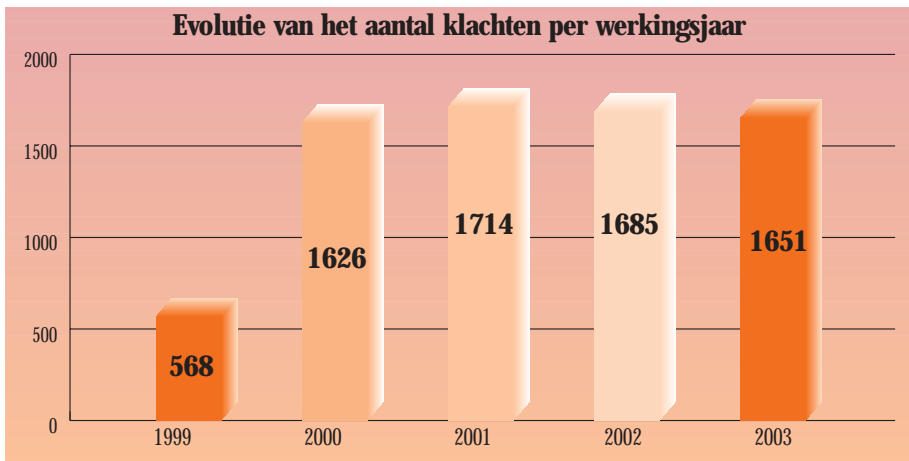
Totaal aantal verzoeken

Aantal verzoeken over 12 maanden: 1.651

Het totaal aantal ingediende verzoeken is over het werkingsjaar 2003 nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met vorig jaar.

Onderstaande grafiek toont de evolutie van het aantal verzoeken vanaf de start van de Ombudsdienst. In het eerste en onvolledige werkingsjaar (slechts 9 maanden) werden 568 verzoeken ingediend. Over het werkingsjaar 2000 is het aantal verzoeken bijna verdrievoudigd tot 1.626. In 2001 noteerden wij een stijging tot 1.714 verzoeken.

Vanaf het vierde werkingsjaar, 2002, lijkt het aantal verzoeken zich te stabiliseren. In 2002 werden 1.685 verzoeken ingediend. In de loop van het verstreken jaar heeft de Ombudsdienst 1.651 verzoeken in behandeling genomen.

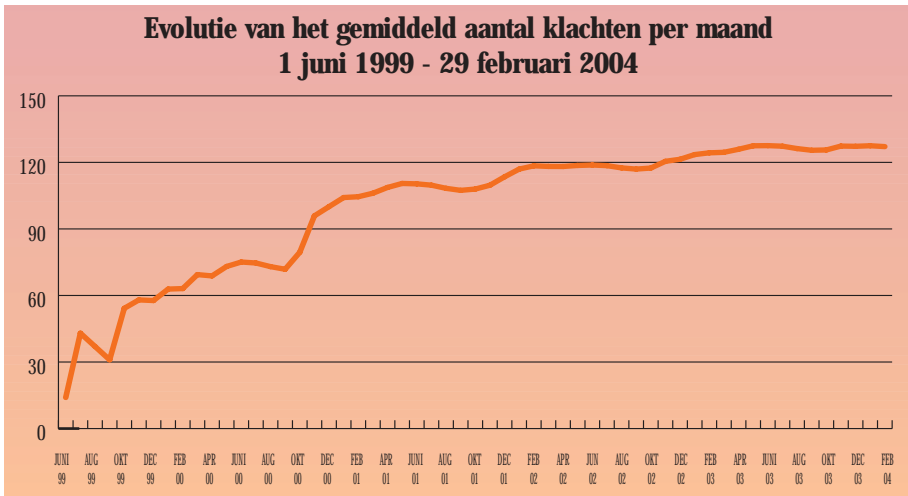

Gemiddeld aantal verzoeken per maand

Gemiddeld aantal verzoeken per maand: 138

Op jaarbasis bekeken steeg het gemiddeld aantal verzoeken per maand van 63 in 1999 over 136 in 2000, tot 143 in 2001. In 2002 bedroeg het gemiddeld aantal dossiers 140 per maand. Dit jaar is dat 138.

De evolutie van het gemiddeld aantal verzoeken vanaf de start van de Ombudsdienst op 1 juni 1999, geeft volgend beeld.

Men ziet een gestage stijging van het maandgemiddelde tot 127 dossiers in februari 2004.

Uiteraard ligt dit algemeen gemiddelde lager dan het gemiddelde over het werkingsjaar.

Verdeling van de verzoeken naar de taal van de klager

Nederlandstalig: 55 % Franstalig: 44 % Duitstalig: 0,6 % Anderstalig: 0,4 %

Voor het eerst hebben de Nederlandstalige verzoeken (meer dan 10 % verschil) overwicht op de Franstalige. Dit jaar zijn er een tiental verzoeken in het Duits en enkele verzoeken in het Engels en het Spaans ingediend.

Verdeling van de verzoeken naar het geslacht van de klager

Mannen: 61 % Vrouwen: 39 %

Mannen dienen meer dan 6 op 10 van de verzoeken in. In vergelijking met de vorige jaren is het aandeel van de vrouwelijke klagers iets gestegen, namelijk van 36 tot 39 procent.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het groter aantal mannelijke klagers is de historisch hogere tewerkstellingsgraad van de mannen.

Wijze van indienen van de verzoeken

Schriftelijk: 95 % Mondeling ter plaatse: 5 %

De overgrote meerderheid van de verzoeken wordt schriftelijk ingediend, het merendeel ervan per brief. Meer en meer verzoeken, dit jaar reeds 8 %, bereiken de Ombudsdienst per e-mail. Het aantal verzoeken per fax stagneert.

De bezoekers die hun verzoek liever mondeling indienen, zijn goed voor 5 % van de verzoeken. Zes op tien bezoekers zijn Franstalig.

In de meeste gevallen richten de klagers zich rechtstreeks tot de Ombudsdienst Pensioenen. Slechts in 5 op honderd gevallen ontvangen wij verzoeken via andere kanalen, zoals andere ombudsmannen.

Woon- of verblijfplaats van de verzoeker

Elk jaar neemt het aantal verzoekers uit het buitenland toe.

	België	Buitenland
2001	95 %	5 %
2002	93 %	7 %
2003	92 %	8 %

Het gaat hier zowel om Belgen in het buitenland als om verzoekers met een andere nationaliteit. Bij de niet-Belgen gaat het meestal om onderdanen van een land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.

Tijdens het voorbije jaar was 8 % van de verzoeken afkomstig van gepensioneerden die in het buitenland verblijven.

Meer dan een derde van de buitenlandse verzoeken, 38 %, komt uit een lidstaat van de Europese Unie. Frankrijk is koploper met 20 % van de verzoeken. Uit de toekomstige lidstaten die in 2004 zullen toetreden tot de E.U. komt 4 % van de verzoeken.

Respectievelijk 29 % en 22 % van de verzoeken is afkomstig uit het Amerikaans en Afrikaans continent. Zuid-Afrika spant hier de kroon met 12 % van alle buitenlandse verzoeken.

De overige 8 % van de klachten komt uit Azië en Oceanië.

Voorwerp van de verzoeken

Rustpensioen	Overlevingspensioen	Andere pensioenen en voordelen	Cumulatie van pensioenen van verschillende aard	GI IGO ¹	Geen pensioen
77 %	9 %	2 %	3 %	3 %	6 %

Van alle verzoeken gaan meer dan drie vierden over het rustpensioen. Het overlevingspensioen, waarover hoofdzakelijk vrouwen klagen, is goed voor 9 % van de verzoeken.

Verder handelt 2 % van de verzoeken over een ander pensioen (pensioen als feitelijk gescheiden of uit de echtgescheiden echtgenoot, vergoedingspensioen, onvoorwaardelijk pensioen zelfstandigen, enz.) en andere voordelen die door de pensioendiensten toegekend en/of betaald worden (vakantiegeld, ouderdomsrente, weduwerente, enz.).

Een iets hoger percentage van de verzoeken betreft de cumulatie van pensioenen van verschillende aard, bijvoorbeeld rustpensioen met overlevingspensioen en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen klaagt ruim 3 % van de verzoekers.

Slechts 6 % van de verzoeken betreft een materie waarvoor de Ombudsdienst niet bevoegd is (brugpensioenen, buitenlandse pensioenen, andere sociale uitkeringen, ...). Dit betekent niet noodzakelijk dat de Ombudsdienst Pensioenen voor alle andere verzoeken bevoegd is (bv. vragen om informatie of klachten van algemene strekking).

¹ GI = gewaarborgd inkomen voor bejaarden
 IGO = Inkomensgarantie voor ouderen

Ontvankelijkheid van de verzoeken

Onze eerste onderzoeksdaad is die naar de bevoegdheid van de Ombudsdienst. Indien wij niet bevoegd zijn, brengen wij de klager daarvan op de hoogte en zenden wij de klacht door naar de bevoegde Ombudsman of instelling. Als dit niet mogelijk is, verwijzen wij de klager door.

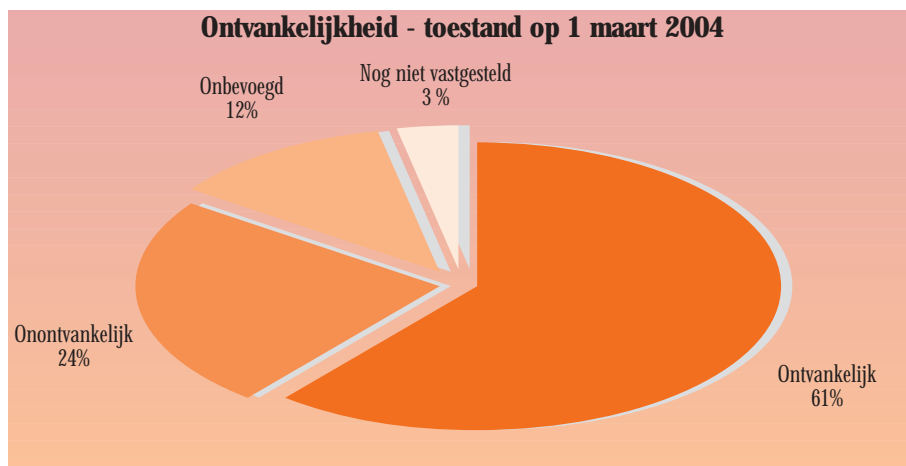
In de eerste twee jaarverslagen (1999 en 2000) hebben wij de vragen om informatie opgenomen in de categorie van verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren.

Wij zijn echter tot het inzicht gekomen dat het niet correct is om de vragen om informatie als klacht te kwalificeren wanneer het gaat om de onderverdeling van de klachten naar bevoegdheid en ontvankelijkheid.

Daarom worden de vragen om informatie sedert 2001 niet langer opgenomen in de berekeningsbasis voor de ontvankelijkheid.

Zodra onze bevoegdheid vaststaat, volgt het onderzoek naar de ontvankelijkheid van de klacht.

Toestand op 1 maart 2004

Het resultaat op 1 maart 2004 van het bevoegdheids- en ontvankelijkheidsonderzoek is gebaseerd op de 1227 “klachten” die zijn ingediend sedert 1 maart 2003. De 424 vragen om informatie die niet als klacht gekwalificeerd worden, zijn niet in aanmerking genomen (Zie verder in dit hoofdstuk onder “Afgesloten dossiers”).

Van de klachten die in dit werkingsjaar ingediend zijn, is 61 % ontvankelijk. Dit percentage zal wellicht een weinig toenemen zodra wij over de 3 % klachten waarin de ontvankelijkheid nog niet is vastgesteld, beslist hebben. Deze laatste klachten zijn pas recent ingediend, in januari en februari 2004.

Iets minder dan een kwart van de klachten, 24 % is onontvankelijk. In 12 % van de dossiers hebben wij onze onbevoegdheid vastgesteld.

Uiteraard is voor de vorige werkingsjaren de ontvankelijkheid definitief vastgesteld.

Als wij de vragen om informatie van de vier voorbije werkingsjaren buiten beschouwing laten dan komen wij uit op 64 % ontvankelijke klachten, 23 % onontvankelijke klachten en 12 % gevallen van onbevoegdheid.

Voorwerp van de ontvankelijke klachten

Vaststelling van de pensioenrechten

◆ toekenningsvoorwaarden van het pensioen (minimumpensioen, eenheid van loopbaan, raming van het pensioen, toegelaten beroepsactiviteit)	20 %
◆ niet in aanmerking genomen loopbaan	11 %
◆ toepassing van de cumulatieregels	8 %
◆ berekening van het pensioen	5 %
◆ weigering van een pensioen	4 %
	48 %

Betaling

◆ inhoudingen op het pensioen (bedrijfsvoorheffing, ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage)	10 %
◆ aanpassing van het pensioen (indexering, revalorisatiepremie, welvaartsaanpassing, verhoging minimumpensioen)	6 %
◆ niet tijdige betaling en effectieve onderbreking van de regelmatige betaling	5 %
◆ weigering of terugvordering van het pensioen voor de maand van overlijden van de gepensioneerde	2 %
◆ andere (perequatie, betalingswijze, vermindering van het pensioen door wijziging van de burgerlijke staat)	2 %
	25 %

Behoorlijk bestuur

◆ langdurige termijn tussen de pensioenaanvraag en de voorlopige of definitieve pensioenbeslissing	14 %
◆ geen antwoord of laattijdig antwoord op vraag om inlichtingen	8 %
◆ gebrekkige informatie door de pensioendienst	5 %
	27 %

De vaststelling van het pensioenrecht is het voorwerp van bijna de helft van de ontvankelijke klachten. Klachten over de toekenningsvoorwaarden van het pensioen eisen het leeuwenaandeel op met 20 %.

Een kwart van de ontvankelijke klachten gaat over de betaling. Tien op de honderd van deze klachten gaat over de inhoudingen op het pensioen.

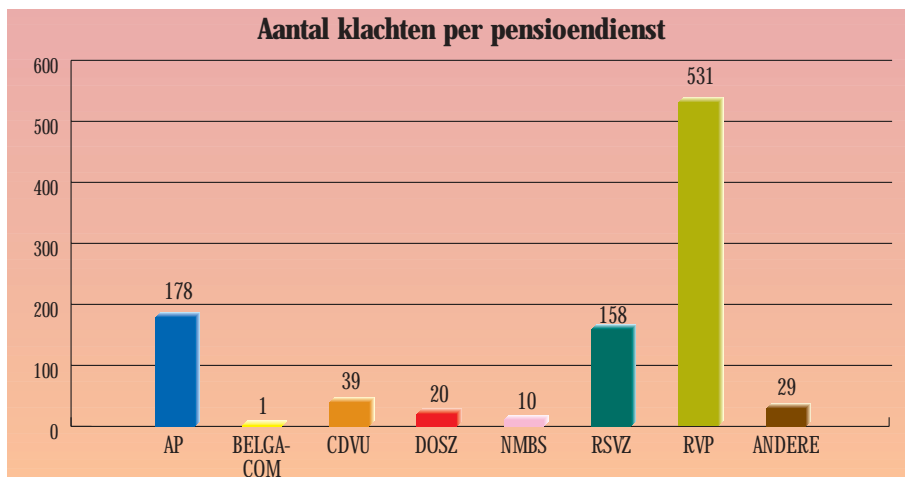
Nog eens 27 % van de klachten betreft het niet respecteren van een aantal principes van behoorlijk bestuur. De verzoekers klagen vooral de termijnen die de administraties nodig hebben voor het nemen van beslissingen aan.

Betrokken pensioendiensten

Wij trachten te vermijden dat er een verkeerd beeld over de werking van de pensioendiensten zou ontstaan. Daarom wordt enkel van de ontvankelijke klachten een overzicht per betrokken instelling gegeven. Onontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst zich onbevoegd heeft verklaard, zijn voor dit overzicht niet relevant.

Daarenboven dient de lezer in het achterhoofd te houden dat de geciteerde cijfers niet noodzakelijk iets zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening van de instellingen. De gegrondheid van de ontvankelijke klachten is hiervoor de meer geschikte indicator.

Absolute aantallen

De hierna geciteerde aantallen slaan op de dossiers van het werkingsjaar 2003.

Van de 966 ontvankelijke klachten die de basis uitmaken van deze grafiek werden er 186 klachten twee keer, 15 klachten drie keer en 1 vier keer geteld omdat er twee tot vier pensioendiensten bij betrokken zijn.

Deze absolute cijfers moeten echter in hun juiste context geplaatst worden. Ze moeten afgezet worden tegen het aantal gepensioneerden dat door de betrokken pensioendiensten bediend wordt.

De pensioendiensten hebben volgende gegevens meegedeeld.

In 2003 werden er afgerond 189.000 pensioenaanvragen ingediend of ambtshalve² onderzocht bij de RVP en 38.000 bij het RSVZ.

Bij de AP werden iets meer dan 22.500 aanvragen ingediend en nagenoeg 1.800 bij de DOSZ.

Waar de AP en het RSVZ enkel pensioenen toekennen, staan bv. de RVP en de DOSZ ook in voor de betaling van pensioenen. De CDVU betaalt dan weer overheidspensioenen maar kent geen pensioenen toe.

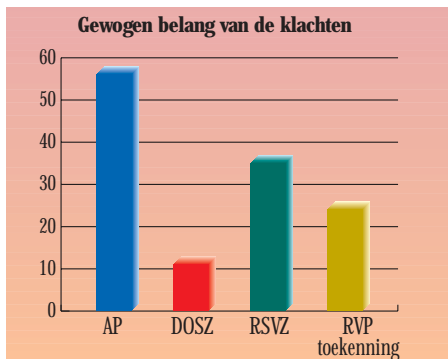
De CDVU had in 2003 bij benadering 370.000 overheidspensioenen in betaling. De RVP betaalde in 2003 aan 1.815.000 gepensioneerde werknemers en zelfstandigen een pensioen uit.

² Ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd, in voege vanaf 1 januari 2003 voor mensen die een vervangingsinkomen genieten en vanaf 1 januari 2004 voor de actieve werknemers en zelfstandigen

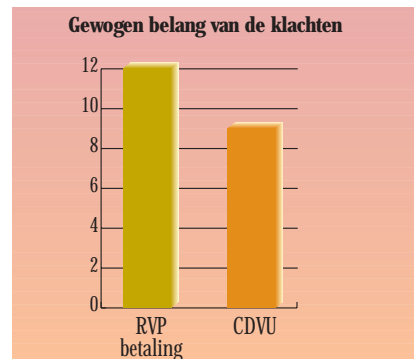
Gewogen aantallen

Om een beter beeld te krijgen van het relatief belang van het aantal ontvankelijke klachten per pensioendienst hebben wij voor de grotere toekenningsdiensten de klachten gewogen in functie van het aantal aanvragen in 2003 en voor de grotere betaaldiensten in functie van het aantal betaalde gepensioneerden. Dit geeft het volgende resultaat.

Toekenningsdiensten

Betaaldiensten

Bij de toekenningsdiensten scoort de AP het hoogst, gevolgd door het RSVZ en de RVP. Het relatief belang van de klachten is voor de DOSZ een vijfde van die van de hoogst scorende AP.

Voor de betalingsdiensten is het gewogen belang van de klachten bij de CDVU drierde van die bij de RVP.

De dossierbehandeling

Afgesloten dossiers

Afgesloten dossiers: 87 %

De hierna volgende cijfers geven een gedetailleerd beeld van het aantal afgehandelde dossiers.

De meting op 1 maart 2004 geeft volgend resultaat.

In 2003 stelden wij 1.651 dossiers samen. Daarvan werden er 1.441 of meer dan 87 % afgesloten.

In 2003 hebben wij natuurlijk ook nog dossiers afgesloten die in de vorige werkingsjaren werden ingediend.

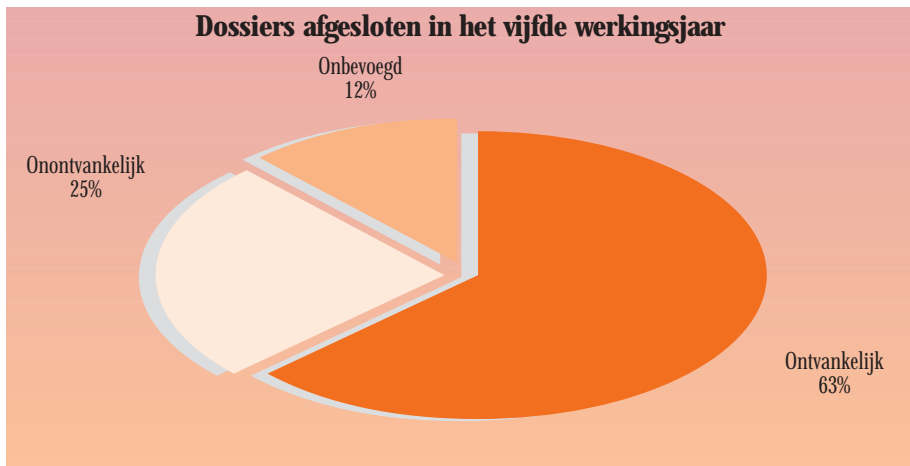
Van 1 juli 1999 tot 28 februari 2003 ontvingen wij 5.593 klachten en vragen. In 5.549 gevallen of meer dan 99 % is het onderzoek beëindigd.

Over de vijf jaren bekeken, zijn 6.990 van de 7.244 dossiers afgesloten. Dit is meer dan 96 %.

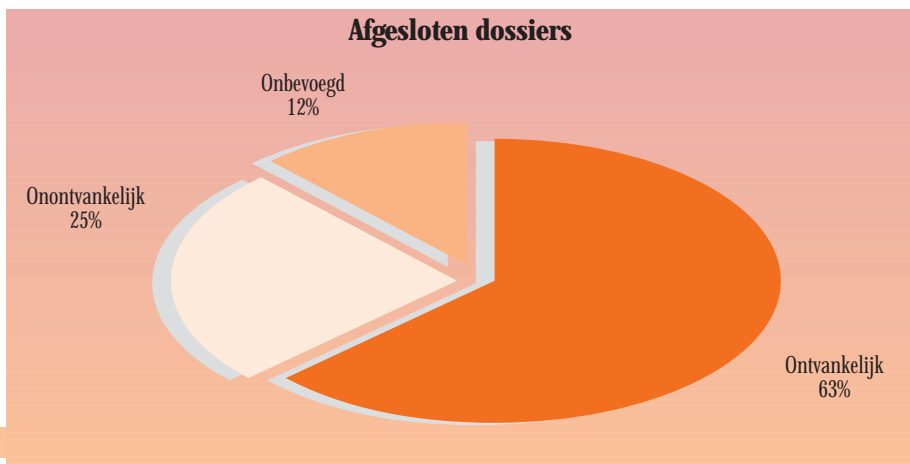
De ontvankelijkheid van de afgesloten dossiers

In de hierna volgende cijfers en grafieken zijn de dossiers die geen klacht maar een vraag om informatie inhouden niet meegerekend. Zoals eerder reeds gezegd missen deze vragen relevantie in de vaststelling van de ontvankelijkheid.

In de dossiers die in het vijfde werkingsjaar afgesloten zijn, hebben de ontvankelijke klachten een aandeel van 63 % en is 25 % onontvankelijk. In 12 % van de gevallen hebben wij ons onbevoegd verklaard.

Wanneer we het totaal bekijken van alle dossiers die afgesloten zijn sinds 1 juni 1999 lopen de percentages van de ontvankelijkheid voor het eerst gelijk.

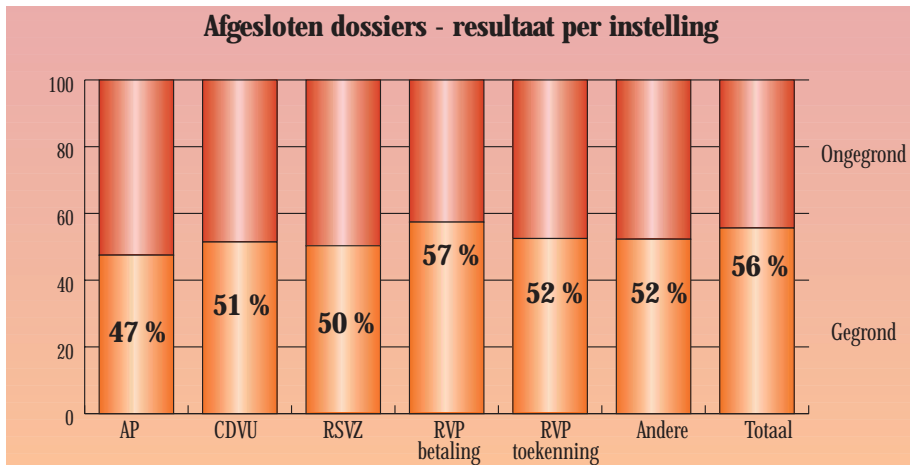

Ook in die meting is 63 % van de klachten ontvankelijk, een kwart onontvankelijk en valt 12 % van de klachten buiten onze bevoegdheid.

Gegrondheid van de ontvankelijke klachten

De grafiek hierna illustreert de gegrondheid van de ontvankelijke klachten waarvan het onderzoek in 2003 werd afgesloten. Het spreekt vanzelf dat de opgeschorte dossiers waarin parallel een gerechtelijke procedure loopt, buiten beschouwing werden gelaten.

Van de ontvankelijke klachten die in het vierde werkingsjaar afgesloten zijn, is 56 % gegrond.

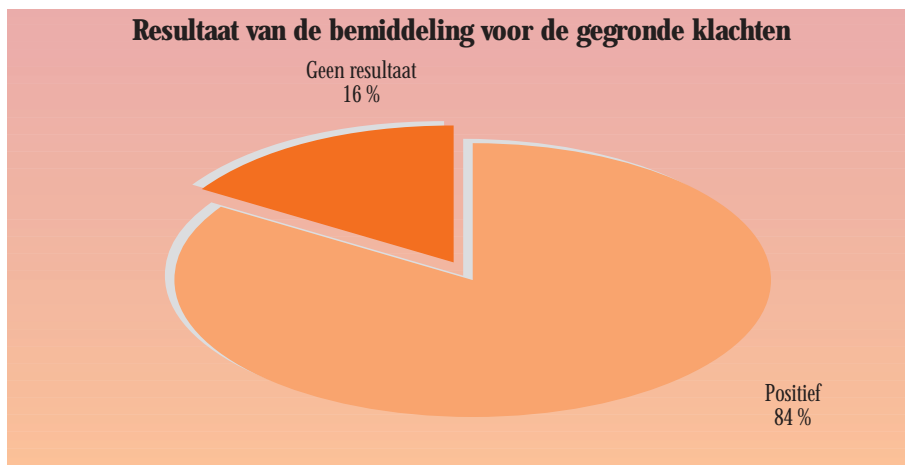

De RVP, zowel de betalingsdienst als de toekenningsdiensten, scoren het hoogst respectievelijk met 57 en 52 % gegronde klachten. Bij de kleinere pensioendiensten (DOSZ, NMBS, BIAC, de sociale verzekeringsfondsen, enz) is in totaal 52 % van de klachten gegronde. De CDVU en het RSVZ volgen met 51 % en 50 % gegronde klachten. Van de klachten over de AP is 47 % gegronde.

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten

De volgende grafieken geven het resultaat weer van de bemiddeling voor de gegronde klachten. De eerste grafiek weerspiegelt het algemeen resultaat van de bemiddeling. Aan de hand van de tweede grafiek gaan wij dieper in op het financieel resultaat voor de verzoekers als gevolg van onze interventie.

Het algemeen resultaat

Meer dan 8 op tien (84 %) van deze dossiers zijn afgesloten met een positief resultaat voor de verzoeker.

Dit “positief resultaat” houdt een verschillende interpretatie in naargelang het voorwerp van de klacht. Evidente voorbeelden zijn de verbetering van een foutieve pensioenbeslissing of de versnelde en definitieve afhandeling van een pensioendossier. In geval van gegronde klachten over de gedragingen van een pensioendienst of van één van zijn personeelsleden, bijvoorbeeld het niet of laattijdig beantwoorden van briefwisseling, is het feit dat de pensioendienst zich verontschuldigt ook te beschouwen als een positief resultaat.

Voor 16 % van de gegronde klachten boeken wij geen positief resultaat. In de meeste gevallen is dit te wijten aan het feit dat de administratie weliswaar de pensioenwetgeving correct heeft nageleefd doch dat een inbreuk op de principes van behoorlijk bestuur niet meer kan hersteld worden. Geen of onvoldoende informatie of bijstand verlenen aan de burger en ongerechtvaardigde onderbrekingen in de betaling zijn typevoorbeelden van een tekortkoming die later niet meer kan hersteld worden.

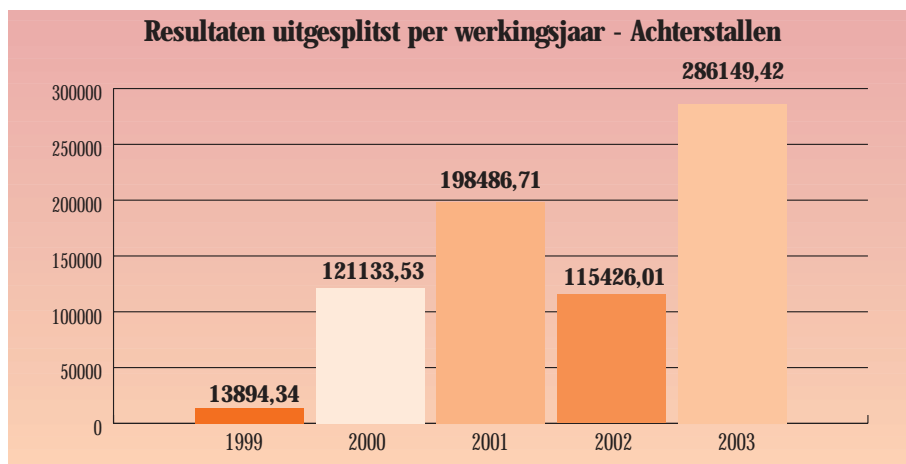
Het financieel resultaat

Wij hebben de financiële impact berekend van onze interventies voor de gegronde klachten.

Wij splitsen het financieel resultaat op per werkingsjaar. Tevens maken wij het onderscheid tussen de achterstallige pensioenbedragen³ die dank zij onze interventies werden uitgekeerd en de prognose van de meerbedragen die in de toekomst zullen betaald worden.

³ Het pensioen, vakantiegeld, inhoudingen op het pensioen, ...

Bij de achterstallige bedragen gaat het om effectief verschuldigde en slechts dank zij onze interventie betaalde bedragen. Het gaat met andere woorden om een financieel rechtsherstel.

De pensioendiensten hebben van 1999 tot het einde van het werkingsjaar 2003 in totaal 735.090 euro aan achterstallige betalingen uitgekeerd aan de verzoekers die beroep deden op de Ombudsdienst. Tijdens dit werkjaar werd het tot nu toe hoogste bedrag aan achterstallig pensioen uitbetaald, iets meer dan 286.000 euro. In 2001 werd bijna 200.000 euro bijgepast. De uitgekeerde achterstallige bedragen voor 2000 en 2002 komen grosso modo overeen met respectievelijk 121.130 en 115.420 euro. In het eerste (onvolledige) werkingsjaar werd circa 13.900 euro achterstallig uitgekeerd.

Voor de prognose van de meerbedragen hebben wij ons gebaseerd op het verschil van de pensioenbedragen betaald vóór en na onze interventie, geprojecteerd op de levensverwachting voor vrouwen en mannen. Voor het bepalen van de levensverwachting hebben wij nog de sterftetafels⁴ 2000 van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) gebruikt. Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de gemiddelde levensverwachting in functie van de reeds bereikte *leeftijd*. Voor de Belgen die in 2001 geboren zijn is de gemiddelde levensverwachting 75,42 jaar voor de mannen en 81,67 jaar voor de vrouwen.

Onze berekeningen wijzen uit dat in totaal 3.359.629⁵ euro meer pensioen zou betaald worden aan de verzoekers die een gegronde klacht hebben ingediend. Het resultaat van het werkingsjaar 2003 neemt het leeuwenaandeel in het totaalbedrag in met 1.374.927 euro.

In dalende lijn volgen 2001 met 1.164.387 euro, 2000 met 451.000 euro, 2002 met 316.400 euro en 1999 met 52.800 euro.

⁴ De sterftetafels worden ieder jaar opgesteld door het NIS op basis van demografische gegevens uit het Rijksregister van de natuurlijke personen, per geslacht, voor het Rijk en voor de gewesten. Momenteel zijn de meest recente gegevens die van 2001

⁵ Bedrag aan de huidige index bij ongewijzigde wetgeving.

De opvallende hoogte van het geëxtrapoleerd bedrag van dit werkingsjaar is te wijten aan één dossier. Een relatief jonge weduwe geniet dank zij onze bemiddeling een overlevingspensioen dat in eerste instantie geweigerd was. Door de projectie van het pensioenbedrag op een levensverwachting van 32 jaar loopt het bedrag op tot 556.000 euro.

Onontvankelijkheid

De redenen waarom 291 klachten onontvankelijk waren:

◆ Geen voorafgaande stappen bij de pensioendienst	93 %
◆ Geen mandaat	3 %
◆ Geen nieuw feit aangebracht	2 %
◆ Geen reactie op vragen om bijkomende inlichtingen	2 %

In meer dan negen gevallen op tien hebben wij de klacht als onontvankelijk afgewezen omdat de verzoekers geen enkel voorafgaand contact hadden met de pensioendienst. Dit betekent dat de pensioendienst niet op de hoogte was van het bestaan van een probleem of een ongenoegen en dus ook niet de gelegenheid had het probleem op te lossen. De basisregel, in de ombudswereld de “kenbaarheidsvereiste” genoemd, was in die gevallen niet gerespecteerd door de klager.

In 3 % van de dossiers werd de klacht als onontvankelijk gekwalificeerd omdat de klager die optreedt als mandataris voor een gepensioneerde zelfs na onze uitdrukkelijke vraag geen volmacht heeft voorgelegd.

In 2 % van de gevallen kwam de verzoeker zonder nieuwe feiten aan te brengen terug met een klacht die wij eerder afgewezen hadden. Deze soort klachten is onontvankelijk. Het oprichtingsbesluit bepaalt immers dat wij in een dergelijk geval moeten weigeren om de klacht opnieuw te behandelen.

In 2 % van de gevallen heeft de klager niet gereageerd op een vraag om bijkomende inlichtingen. Wij sturen altijd twee herinneringen met een tussenpauze van één maand. In de laatste herinnering delen wij de klager mee dat het dossier zal afgesloten worden indien hij niet binnen de drie weken reageert.

Onbevoegdheid

In 569 dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard. Dit cijfer moet echter opgesplitst worden in 145 klachten en 424 vragen om informatie.

Hierna volgen de redenen van de onbevoegdheid in de 145 klachtendossiers.

◆ Geen federale pensioendienst	39 %
◆ Algemene klacht over het pensioenbeleid	23 %
◆ Buitenlandse pensioendienst	8 %
◆ Andere	30 %

De onbevoegdheid wordt in meer dan een derde van de gevallen veroorzaakt door het feit dat de klacht niet over een federale pensioendienst handelt.

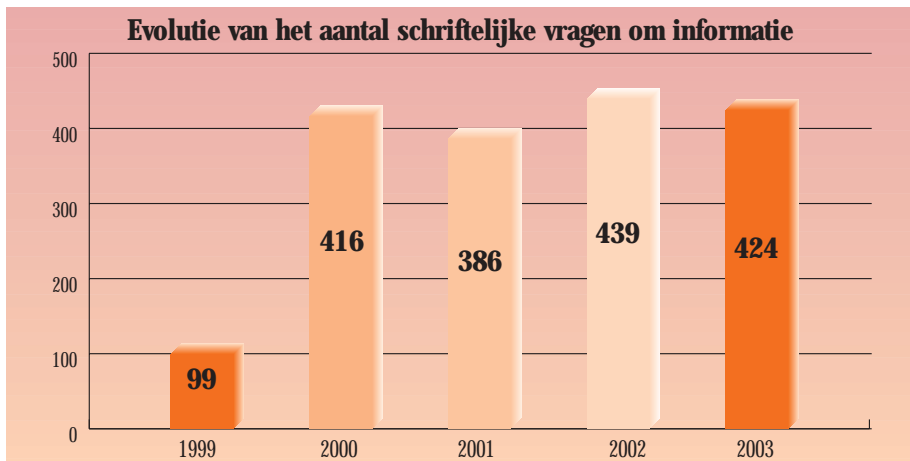
In 23 % van de dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard omdat de klager het pensioenbeleid in se aanvecht. Op dit punt gaan wij dieper in in het laatste hoofdstuk van dit deel "Klachten van algemene strekking en vragen om informatie".

Wij hebben ons onbevoegd verklaard in 8 % van de dossiers omdat de betrokken buitenlandse pensioendienst buiten ons bevoegdheidsdomein valt, terwijl het in de resterende 30 % van de gevallen gaat om klachten die handelen over andere dan pensioenmateries.

In 2003 hebben wij ook 424 schriftelijke vragen om informatie ontvangen waarvoor wij niet bevoegd zijn. Bij dit aantal moeten ook de ontelbare telefonische vragen om informatie gerekend worden. Wij beschikken echter niet over de middelen om hiervan exacte cijfers bij te houden.

Van bij de aanvang werden wij geconfronteerd met een aanzienlijk aantal vragen om informatie waarvoor de Ombudsdienst alle bevoegdheid mist. Het geven van informatie en raad komt toe aan de pensioendiensten.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal schriftelijke vragen om informatie.

In 1999 vertegenwoordigden de 99 schriftelijke vragen om informatie 17 % van de ingediende dossiers. Vanaf 2000 fluctueert het percentage van deze vragen rond de 25 %. Dit jaar vertegenwoordigen de vragen om informatie 26 % van de dossiers.

In het vierde hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie” gaan wij verder in op dit fenomeen.

Behandelingsduur

In artikel 13 van ons huishoudelijk reglement hebben wij in de opsomming van de rechten van de klager opgenomen dat de klager recht heeft “op een beslissing over de gegrondheid van de klacht binnen een redelijke termijn, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.”

Het nastreven van een redelijke behandelingstermijn is dan ook een van de prioriteiten bij het onderzoek van de klachten. Gelet op de complexiteit van de pensioenmaterie en in een aantal gevallen de betrokkenheid van verschillende administraties is dit niet altijd evident. De redelijke termijn is dan ook functie van de complexiteit van het dossier. Ook het voorwerp van de klacht geeft een aanduiding over de in redelijkheid te respecteren termijn. Het uitblijven van een pensioenbeslissing of een onderbreking in de betalingen van het pensioen zijn bijvoorbeeld problemen die bij wijze van spreken onmiddellijk moeten opgelost worden. Voor een grote meerderheid van de gepensioneerden is het pensioen immers het enige inkomen.

Wij bespreken hierna de gemiddelde behandelingsduur van de afgesloten dossiers. Vervolgens geven wij een gedetailleerd overzicht van de dossiers die nog in onderzoek zijn op 1 maart 2004. Hiermee willen wij een getrouw beeld geven van de werking van de Ombudsdienst tijdens het voorbije werkjaar.

Gemiddelde behandelingsduur voor de afgesloten dossiers

**Gemiddelde behandelingsduur voor de ontvankelijke klachten:
110,15 kalenderdagen**

In vergelijking met vorig jaar is deze termijn lichtjes gedaald (116 kalenderdagen).

Het onderzoek van een klacht vergt quasi altijd de opvraging van het volledige pensioendossier. Dit geldt des te meer voor de klachtendossiers waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is. In die gevallen is een langdurig onderzoek van het pensioen geen uitzondering. Wij analyseren immers elk pensioendossier en volgen de verschillende beslissingen die een impact op elkaar hebben op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een pensioendienst op onze vraag een herziening

van het pensioenrecht uitvoert die gevolgen heeft voor de beslissingen van de andere betrokken pensioendienst. Wij sluiten in principe een dossier niet af vooraleer ons de definitieve beslissing van elke betrokken pensioendienst is meegedeeld. Er kunnen bijvoorbeeld ettelijke maanden verstrijken vooraleer een definitieve pensioenbeslissing getroffen wordt omdat de pensioendienst wacht op een beslissing van een buitenlandse pensioenadministratie.

Ook wanneer wij op betwistbare standpunten van de pensioendiensten stuiten die ons aanzetten om een discussie over de interpretatie van de wetgeving aan te gaan, kan de behandelingsduur uitlopen.

Tenslotte is in sommige gevallen een formeel bemiddelingsonderhoud nodig om de pensioendienst ervan te overtuigen zijn beslissingen of zijn werkmethode te wijzigen.

**Gemiddelde behandelingsduur voor de andere verzoeken
(onontvankelijk en onbevoegd):
19,50 kalenderdagen**

Ook deze termijn is lichtjes gedaald (22 kalenderdagen) in vergelijking met vorig jaar. Anders dan bij de onontvankelijke klachten nemen de dossiers met onontvankelijke klachten of klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn, aanzienlijk minder tijd in beslag.

Dit jaar bedraagt de gemiddelde afhandelingstijd minder dan drie weken. Dat wij toch nog altijd enkele weken nodig hebben, komt voort uit het feit dat in vele gevallen bijkomende inlichtingen moeten gevraagd worden aan de klager. Soms is de formulering van de klacht zeer algemeen, zonder vermelding van de pensioendienst, of er reeds voorafgaand contact was met de pensioendienst, enz. Pas als alle informatie ter beschikking is waaruit de onontvankelijkheid of de onbevoegdheid blijkt, wordt de beslissing om de klacht niet te behandelen meegedeeld aan de klager, vergezeld van een uitvoerige motivering.

**Algemene gemiddelde behandelingsduur:
65 kalenderdagen**

De algemene gemiddelde behandelingsduur is nu een goede twee maanden, 6 dagen minder dan in 2002 en 9 dagen minder dan in 2001.

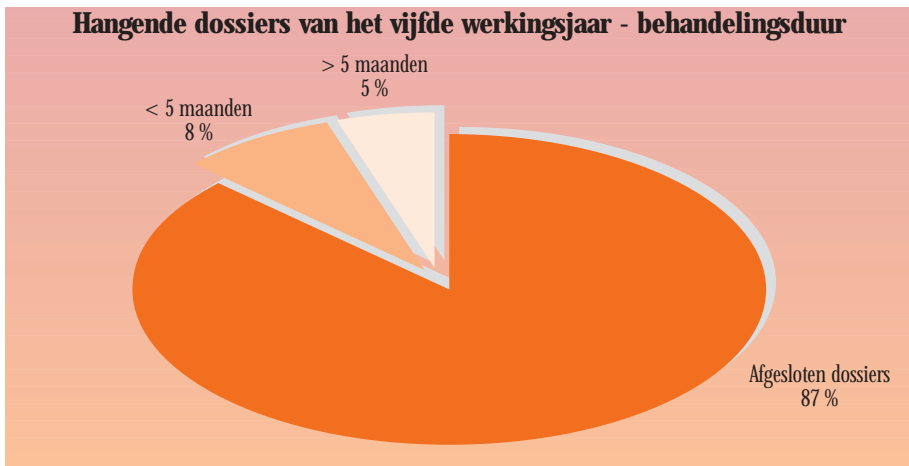
Wij blijven alles in het werk stellen om de behandelingstermijnen zo kort mogelijk te houden zonder evenwel de kwaliteit en de grondigheid van het onderzoek te beknotten.

Dossiers in afwachting en in onderzoek

Op 1 maart 2004 waren nog 254 dossiers of 3,5 % van alle dossiers in afwachting of in onderzoek.

Aantal maanden in behandeling	Klacht ingediend in	Aantallen
minder dan 1 maand	februari	39
1 maand en minder dan 2	januari	29
2 maanden en minder dan 3	december	26
3 maanden en minder dan 4	november	38
4 maanden en minder dan 5	oktober	13
5 maanden en minder dan 6	september	11
6 maanden en minder dan 7	augustus	4
7 maanden en minder dan 8	juli	9
8 maanden en minder dan 9	juni	9
9 maanden en minder dan 10	mei	13
10 maanden en minder dan 11	april	10
11 en minder dan 12	maart	9
Meer dan 12 maanden	voor maart 2003	44
Totaal		254

Van alle in het vijfde werkingsjaar ingediende dossiers (1.651) is nog 13 % hangende: 8 % is minder dan 5 maanden in onderzoek, 5 % is meer dan 5 maanden in onderzoek.

De belangrijkste oorzaken van een langdurig onderzoek zijn:

- ◆ de complexiteit van de loopbaan en de veelheid van de sociale zekerheidsregelingen waaraan de klager onderworpen was tijdens zijn actieve loopbaan;

- ◆ meerdere Belgische pensioendiensten, betrokken bij de vaststelling van het volledig pensioenrecht, zijn verplicht rekening te houden met elkaars beslissingen (toekenning en herziening);
- ◆ buitenlandse pensioendiensten onderzoeken het pensioenrecht en hun beslissingen beïnvloeden de Belgische regeling;
- ◆ overheden-werkgevers laten na exacte loopbaangegevens mee te delen aan de pensioendiensten (regelmatig opduikend probleem in de onderwijssector);
- ◆ de klager deelt onvolledige of foutieve inlichtingen mee.

Analyse van de dossiers

Aan elk van de grote pensioendiensten is een aparte bespreking gewijd: de Rijksdienst voor Pensioenen, de Administratie der Pensioenen, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Directie voor de pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven bij de FOD Financiën.

Voor de Rijksdienst voor Pensioenen is een onderscheid gemaakt tussen de toekenningsdiensten en de betalingsdiensten.

De commentaren en de opmerkingen in verband met de kleinere pensioendiensten zijn gegroepeerd.

Enkel de meest opmerkelijke dossiers worden besproken. Het zijn dossiers die aanleiding geven tot specifieke commentaren en sommige typegevallen die illustreren welke resultaten de Ombudsdienst Pensioenen bereikt. Soms worden meerdere dossiers samen besproken omdat zij handelen over een gelijkaardige problematiek.

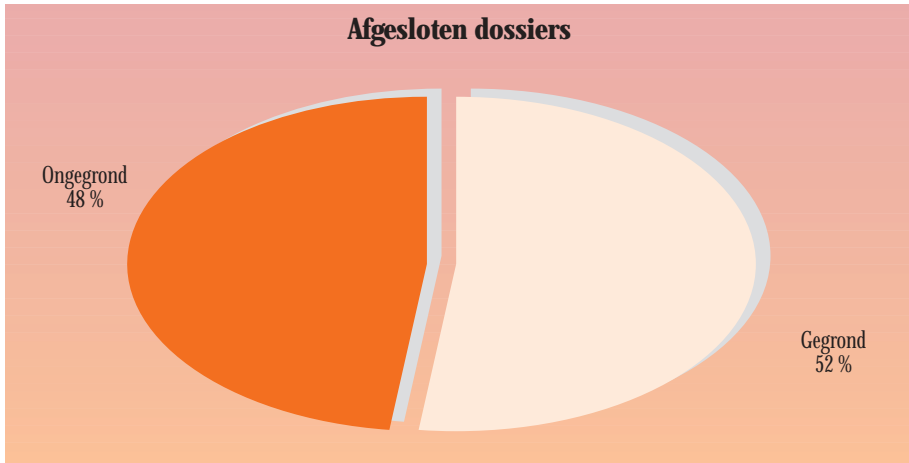
Wanneer verschillende pensioendiensten bij een zelfde klacht betrokken zijn, wordt de klacht slechts in één van de afdelingen besproken. In de andere afdelingen wordt ernaar verwezen.

Tenslotte vestigen wij de aandacht erop dat wanneer bedragen uitgedrukt worden in Belgische Frank de toekenning en de betaling van de pensioenen in de besproken dossiers ook in die munt gebeurde. In de andere gevallen worden de bedragen uitgedrukt in Euro.

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de toekenningsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Polyvalentie van de datum van de aanvraag - Aanvraag in de werknemersregeling ingediend binnen de zes maanden na de kennisgeving van de beslissing in de openbare sector

Dossier 6433

De feiten

De verzoeker doet zijn pensioenaanvraag in de openbare sector in januari 2001 en vraagt als ingangsdatum 1 mei 2001. De AP kent hem het pensioen toe vanaf die datum. De beslissing wordt echter pas verstuurd in maart 2003. Onmiddellijk daarna vraagt de verzoeker zijn werknemerspensioen aan. De RVP kent zijn pensioen slechts toe vanaf 1 mei 2003, de eerste van de maand volgend op zijn aanvraag.

De verzoeker klaagt zich erover dat de RVP niet dezelfde ingangsdatum voor zijn pensioen hanteert als de AP.

Bedenkingen

De pensioenaanvraag in de openbare sector gebeurt ofwel bij de laatste werkgever, ofwel rechtstreeks bij de pensioeninstelling, in casu de AP.

De AP onderzoekt het pensioendossier, stelt het recht en het bedrag vast, betaalt voorschotten en legt het dossier ter controle voor aan het Rekenhof. Geheel volgens de regels zendt de AP, na de goedkeuring door het Rekenhof, op 26 maart 2003 de pensioenbeslissing aan verzoeker. De AP wijst hem erop dat hij voor zijn prestaties in de privé-sector nog een afzonderlijke pensioenaanvraag kan indienen via het gemeentebestuur en dat dezelfde ingangsdatum geldt indien hij zijn aanvraag indient binnen de zes maanden volgend op de beslissing.

De reglementering in de werknemersregeling bepaalt inderdaad het volgende.

“Wanneer de aanvrager de leeftijd van zestig jaar heeft bereikt, geldt de datum van indiening van een aanvraag in de openbare sector of de datum van de gebeurtenis die een ambtshalve onderzoek in die sector rechtvaardigt, als datum van indiening van een aanvraag in de regeling voor werknemers op voorwaarde dat laatstbedoelde aanvraag wordt ingediend bij de burgemeester van de gemeente waar betrokkene zijn hoofdverblijfplaats heeft of wordt afgegeven bij de RVP, binnen de zes maanden na ontvangst van de kennisgeving van beslissing in de openbare sector”.¹

Ons onderzoek toont aan dat de RVP niet met alle elementen rekening gehouden heeft bij de vaststelling van de ingangsdatum van het pensioen. Hij baseerde zich louter op de datum van de aanvraag, de datum die de gemeentebediende als gewenste ingangsdatum op de aanvraag vermeldde, 1 mei 2003, en de ingangsdatum van het overheidspensioen, 1 mei 2001.

In eerste instantie meldt de RVP ons dat er geen andere ingangsdatum mogelijk is. Hij meent immers dat de verzoeker zijn aanvraag niet heeft ingediend binnen de zes maanden na de kennisgeving van de beslissing in de openbar sector. Het is duidelijk dat de RVP ook na onze interventie geen inlichtingen aan de AP vroeg betreffende de datum van de kennisgeving.

Wij bezorgen de RVP een kopie van een bewijsstuk betreffende de datum van kennisgeving van de beslissing van de AP, met name 26 maart 2003. Op basis van dit document neemt de RVP een nieuwe beslissing met als ingangsdatum 1 mei 2001 omdat de aanvraag in april 2003 en dus binnen de zes maand werd ingediend.

¹ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 9, § 2, tweede lid

Conclusie

De RVP is in dit dossier onzorgvuldig te werk gegaan. Hij hoort te weten dat de AP zijn pensioenbeslissingen slechts kan versturen na het visum van het Rekenhof. Hierdoor gebeurt de kennisgeving in een aantal gevallen slechts maanden na de ingangsdatum. Met dit gegeven voor ogen had de RVP de datum van de kennisgeving moeten opvragen bij de AP.

De RVP kent het pensioen toe met terugwerkende kracht tot 1 mei 2001. De verzoeker ontvangt 3.965 euro achterstallen. Daarenboven ontvangt hij in de toekomst 9 euro per maand meer omdat de berekeningsregels voor hem voordeliger waren op 1 mei 2001 dan op 1 mei 2003. Het verschil vloeit voort uit de progressieve afbouw van de "herwaarderingscoëfficiënten" in de periode van 1997 tot 2005.

Ambtshalve onderzoek – Vaststelling van de ingangsdatum van het rustpensioen – Gerechtigden wonend in het buitenland – (On)geoorloofd of discriminerend onderscheid

Dossier 6706

De feiten

De verzoekster die in het Groothertogdom Luxemburg woont, dient in februari 2002 een aanvraag in tot het bekomen van een rustpensioen. Zij is op dat ogenblik 63 jaar. Zij drukt de wens uit dat haar pensioen zou ingaan vanaf haar 60ste, op 1 november 1998.

In augustus 2003 betekent de RVP haar de beslissing en stelt de ingangsdatum van het pensioen vast op 1 maart 2002, de eerste van de maand die volgt op de maand van de aanvraag.

De verzoekster betwist de ingangsdatum en roept de wettelijke bepalingen in betreffende de ambtshalve toekenning van het pensioen op pensioenleeftijd. Zij vindt dat zij gediscrimineerd wordt omdat zij in het buitenland woont.

Bedenkingen

Het rustpensioen wordt naargelang het geval ambtshalve toegekend of op uitdrukkelijke aanvraag. De wet legt de ingangsdatum van het pensioen vast op de eerste dag van de maand die volgt op de aanvraag of op het feit dat aanleiding geeft tot het ambtshalve onderzoek.

Gevolg gevend aan een algemene aanbeveling van het College van de Ombudsmannen², werd de ambtshalve toekenning van het rustpensioen kort geleden op progressieve wijze ingevoerd voor de personen *die de wettelijke pensioenleeftijd bereiken*.

Sedert 1 januari 2003 is deze maatregel van toepassing op de personen die in België wonen en een vervangingsinkomen genieten (werkloosheidsvergoeding, ziekte- of invaliditeitsvergoeding).

² Jaarverslag 1999, p. 149

Sedert 1 januari 2004 is deze maatregel uitgebreid tot alle personen die in België wonen zonder een onderscheid te maken in functie van hun beroepssituatie (actieven, inactieven, gerechtigden op een vervangingsinkomen).

Nu moet enkel nog een aanvraag ingediend worden door degenen die een vervroegd pensioen willen bekomen en degenen die in het buitenland wonen³.

Houdt de uitsluiting voor een ambtshalve onderzoek van zij die in het buitenland wonen een discriminatie in of niet?

Volgens een constante rechtspraak van het Arbitragehof, wordt elk onderscheid dat niet berust op een objectief criterium en dat niet in redelijkheid verantwoord is als een discriminatie beschouwd.

Om het onderscheid te evalueren, moeten volgende elementen in rekening gebracht worden:

- ◆ het beoogde doel;
- ◆ het objectief karakter van het onderscheid;
- ◆ de gevolgen of het adequaat karakter van het onderscheid;
- ◆ kan het onderscheid worden beschouwd als niet evenredig met het nagestreefde geoorloofde doel.

In het licht van wat voorafgaat, is het door de wet gemaakte onderscheid tussen de gerechtigden die in België wonen en zij die in het buitenland wonen op het eerste gezicht niet discriminerend. De pensioendiensten beschikken immers niet over een gegevensbank van de personen die in het buitenland wonen. Er bestaat trouwens geen enkele internationale of Europese overeenkomst die de uitwisseling van adresgegevens voorziet of toelaat. Het is dus voor de pensioendienst materieel onmogelijk om de rechten van de personen die in het buitenland wonen ambtshalve te onderzoeken.

Dit neemt niet weg dat wij een neveneffect hebben vastgesteld dat als discriminerend kan beschouwd worden.

De discriminatie zit hem in het feit dat het pensioen dat toegekend wordt op aanvraag slechts ingaat op de eerste dag van de maand volgend op de aanvraag terwijl het pensioen dat ambtshalve toegekend wordt, ingaat op de pensioenleeftijd.

Conclusie

De RVP heeft in het geval van de verzoekster de wettelijke voorschriften nageleefd.

Eenzijds, is de nieuwe wetgeving niet op haar van toepassing aangezien zij haar aanvraag indiende in februari 2002 en dus vóór de inwerkingtreding van de wet (januari 2003). Bijgevolg had zij in ieder geval een aanvraag moeten indienen, ook indien zij in België woonde.

³ Zie hierover de bespreking in het jaarverslag 2002, p. 187-191

Anderzijds, indien zij haar pensioen wenste op 60-jarige leeftijd, op 1 november 1998 dus, had zij niet alleen haar aanvraag ten laatste in oktober 1998 moeten indienen maar moest zij bovendien op dat ogenblik een loopbaan van tenminste 22 jaar bewijzen. Haar loopbaan telt slechts 12 jaren.

Bijgevolg kon zij in geen geval recht hebben op een vervroegd pensioen. Het pensioen was ten vroegste toekenbaar op 1 november 1999.

Gelet op het feit dat de aanvraag ingediend werd in februari 2002 was de RVP er trouwens toe gehouden om de ingangsdatum vast te stellen op de eerste dag van de maand volgend op deze aanvraag, met name 1 maart 2002.

Aanbeveling

Op basis van deze vaststellingen en rekening houdende met de algemene doelstelling van de wetgeving, het principe van de ambtshalve toekenning op zoveel mogelijk personen toepassen, komt het College tot het volgende besluit. Ook al zijn de personen die in het buitenland wonen nog altijd verplicht om een aanvraag in te dienen dan nog zou de ingangsdatum van het niet vervroegd pensioen dezelfde moeten zijn voor iedereen, te weten de eerste dag van de maand volgend op de maand tijdens dewelke de pensioenleeftijd bereikt werd⁴, ook indien de aanvraag na deze leeftijd wordt ingediend.

Wij bevelen dan ook aan dat het mogelijk gemaakt wordt dat voor de personen die in het buitenland wonen het rustpensioen altijd kan ingaan op de eerste dag van de maand volgend op die waarin de pensioenleeftijd bereikt wordt, ongeacht de datum van de aanvraag.

Recht op overlevingspensioen – Minder dan één jaar huwelijk – Uitzonderingen – Overlijden ingevolge een beroepsziekte

Dossier 6079

De feiten

In juni 2001 huwt een werknemer die lijdt aan een beroepsziekte met zijn vriendin met wie hij reeds 20 jaar samenleeft. Hij overlijdt in maart 2002. Het huwelijk duurde minder dan één jaar. Ingevolge het overlijden dient de weduwe twee aanvragen in. Eén om een rente ten laste van het Fonds voor Beroepsziekten (FBZ) te bekomen, de andere voor een overlevingspensioen in de regeling der werknemers.

Bij het FBZ wordt de rente geweigerd omdat het huwelijk geen jaar duurde. Bij de RVP bekomt zij een tijdelijk overlevingspensioen voor één jaar van 1 maart 2002 tot 28 februari 2003 (beslissing van 19 november 2002).

⁴ Artikel 10, § 3 ter, laatste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

Eind december 2002 bevestigt de RVP zijn weigering om haar een overlevingspensioen toe te kennen na 1 maart 2003. Vanaf die datum heeft de verzoekster geen inkomen meer.

Bedenkingen

De RVP motiveert zijn weigerende beslissing door in te roepen dat de aanvang van de beroepsziekte dateert van vóór het huwelijk en dat het huwelijk minder dan één jaar duurde.

De gecoördineerde wetten van 3 juni 1970 betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten leggen de voorwaarden vast die vervuld moeten zijn om een tegemoetkoming aan de weduwe te kunnen toekennen.

Op basis van artikel 33 van de gecoördineerde wetten is de rente die aan de overledene toegekend werd niet overdraagbaar aan de echtgenote indien het huwelijk werd aangegaan na de vaststelling van de beroepsziekte en minder dan één jaar voor het overlijden werd voltrokken.

Het betreft hier evenwel een specifieke voorwaarde van de wetgeving op de beroepsziekten.

Het is helemaal anders voor wat betreft de voorwaarden om een overlevingspensioen toe te kennen. De algemene regel is dat het huwelijk ten minste één jaar moet duren. Er zijn evenwel drie uitzonderingen op deze regel.

Eén van deze uitzonderingen voorziet dat een huwelijk van tenminste één jaar niet vereist is indien het overlijden “werd veroorzaakt door een beroepsziekte voor zover de aanvang *of de verergering van deze ziekte* na de datum van het huwelijk plaats vond.”⁵

De voorwaarden voor het bewijs van deze verergering worden door de wetgeving niet vastgesteld.

Ons onderzoek toont aan dat in werkelijkheid de weigering van de RVP om het overlevingspensioen toe te kennen enkel en alleen berustte op het feit dat het FBZ de weduwerente niet toekende.

Uit de beslissing en uit de andere documenten van het FBZ blijkt duidelijk dat de echtgenoot van de betrokkene wel degelijk overleden is aan de gevolgen van zijn beroepsziekte. Het probleem van de verergering van de ziekte sinds de datum van het huwelijk wordt evenwel door het FBZ nergens aangehaald.

De RVP heeft altijd aan de weduwe gevraagd om een attest van het FBZ voor te leggen zonder haar de mogelijkheid van andere bewijsmiddelen voor te stellen. De weduwe beschikt evenwel over attesten opgesteld door de behandelende geneesheer van haar echtgenoot. Hieruit blijkt duidelijk

⁵ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 17

enerzijds, dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de beroepsziekte en het overlijden en anderzijds dat de beroepsziekte aanzienlijk verergerde na de datum van het huwelijk.

Conclusie

Na het onderzoek van de destijds opgestelde doktersattesten die wij aan de RVP overmaakten, gaat de Rijksdienst ermee akkoord om een verbeterde beslissing te nemen.

De beslissing wordt eind september aan de verzoekster toegestuurd. Het overlevingspensioen wordt haar nu en definitief toegekend met ingang vanaf 1 maart 2002. Het bedraagt 17.201 euro per jaar.

In de loop van de maand oktober ontvangt zij achterstallen voor een nettobedrag van 9.915,51 euro. Deze dekken de periode van maart 2003 tot oktober 2003. Vanaf november 2003 ontvangt zij maandelijks een bruto bedrag van 1.433,40 euro.

Zonder onze tussenkomst zou zij nooit een overlevingspensioen bekomen hebben.

Erkenning als werkweigeraar - Herziening van het rustpensioen ingevolge een nieuw feit - Toegepast verminderingpercentage teruggebracht van 25 % naar 20 % - Ingangsdatum van de nieuwe beslissing

Dossier 5589

De feiten

De verzoeker geniet een rustpensioen werknemer sedert 1 juni 1980. De RVP heeft destijds het pensioenbedrag verminderd met 25 % wegens vervroeging op 60 jaar.

In juni 2002 bekomt de verzoeker het statuut van nationale erkentelijkheid als werkweigeraar tijdens de tweede wereldoorlog. Op basis hiervan vraagt hij de herziening van zijn pensioen. Hij wil de oorspronkelijk toegepaste vermindering van 25 % doen terugbrengen naar 20 %.

De RVP verklaarde de aanvraag ongegrond.

Bedenkingen

In de pensioenregeling voor werknemers en in die voor zelfstandigen kan het pensioen onder bepaalde voorwaarden vervroegd toegekend worden en ten vroegste vanaf de leeftijd van 60 jaar.

In de regeling voor zelfstandigen wordt het pensioenbedrag verminderd met 5 % per jaar vervroeging. De werknemers die gepensioneerd zijn vóór 1 januari 1991 ondergaan dezelfde vermindering.

Voor een aantal categorieën gepensioneerden heeft de wetgever uitzonderingen gemaakt. Het gaat hier onder meer om de gerechtigden op een statuut van nationale erkentelijkheid. Deze die een vergoedingspensioen ontvangen, ondergaan geen vermindering wegens vervroeging. Een hele reeks anderen met een statuut van nationale erkentelijkheid maar zonder vergoedingspensioen ondergaan slechts een gedeeltelijke vermindering: krijgsgevangenen, politieke gevangenen, weerstanders, gedeporteerden, werkweigerars...

De statuten van nationale erkentelijkheid moesten aangevraagd worden binnen een bepaalde termijn. Een aantal termijnen werden later heropend. Voor de werkweigerars heropende de wet van 5 april 1995 de termijn gedurende twaalf maanden.⁶ Dit gebeurde nogmaals door de wet van 26 januari 1999.

Deze laatste wet bevat echter een belangrijke restrictie: *de toekenning van een statuut ingevolge de heropening van de termijnen kan geen financiële weerslag hebben.*⁷

Het is hierop dat de RVP zich baseerde om de herzieningsaanvraag ongegrond te verklaren. Het statuut werd slechts toegekend in juni 2002. Zonder verder onderzoek ging de RVP ervan uit dat dit gebeurde met toepassing van de wet van 1999.

Ons onderzoek wees echter uit dat de toekenning van het statuut gebeurde met toepassing van de wet van 1995 die een financiële weerslag niet uitsluit.

Op basis van de erkende periode van werkweigerings, met name 284 dagen, moet de vermindering wegens vervroeging voor één jaar niet toegepast worden.

Conclusie

Op ons gemotiveerd verzoek verbetert de RVP zijn beslissing en brengt het verminderingspercentage terug van 25 % naar 20 % vanaf 1 september 2002, de eerste van de maand volgend op de herzieningsaanvraag.

De verzoeker ontving 857,33 euro achterstallen. Vanaf november 2003 krijgt hij 62,19 euro per maand meer.

Zoals gezegd gaat de verbeterde beslissing van de RVP in op 1 september 2002. Hierbij heeft de RVP uit het oog verloren dat de toekenning van het statuut van nationale erkentelijkheid als werkweigeraar een “nieuw feit” uitmaakt. In dergelijk geval geldt er een bijzondere regel voor de ingangdatum van de nieuwe beslissing.

⁶ Wet van 5 april 1995 tot heropening van de termijnen voor de indiening van de aanvragen met het oog op de toekenning van een statuut van nationale erkentelijkheid ten gunste van de werkweigerars en de weggevoerden voor de verplichte tewerkstelling van de oorlog 1940-1945

⁷ Wet van 26 januari 1999 houdende nieuwe maatregelen ten voordele van de oorlogsslachtoffers, artikel 4

Deze regel luidt:

“Een beslissing en een rechterlijke beslissing, die kracht van gewijsde heeft, welke geen aanleiding geven tot herroeping van het gewijsde, kunnen ingeval van nieuw feit, door de Rijksdienst voor Pensioenen worden herzien.

De aanvraag om herziening geschiedt overeenkomstig de bepalingen van de afdelingen 2 en 3 van dit hoofdstuk.

Onder “nieuw feit” moet worden verstaan, elk feit dat onbekend was of de partijen of de rechtscollages niet bekend kon zijn op het ogenblik van de beslissing.

De nieuwe beslissing heeft uitwerking met ingang van de datum waarop het nieuwe feit een terugslag heeft op het bedrag van de uitkering. Zij gaat evenwel pas in op de eerste dag van de maand na de kennisgeving als het recht op uitkering kleiner is dan dat wat eerst werd toegekend”.⁸

De toekenning van het statuut in juni 2002 is onmiskenbaar een feit dat niet bekend kon zijn op het ogenblik van de oorspronkelijke beslissing die ingegaan is in juli 1980.

Dit feit heeft onmiddellijk een terugslag op het bedrag van de uitkering. De nieuwe beslissing moest dus ingaan op 1 juli 2002 in de plaats van 1 september 2002.

Wij hebben aan de RVP gevraagd om een nieuwe verbeterde beslissing te nemen. Deze moet resulteren in bijkomende achterstallen voor een bedrag van 120,74 euro.

Pensioen dat niet toegekend kon worden omdat het bedrag onder de wettelijke drempel ligt – Gepensioneerden die een gemengde loopbaan hadden, ondervinden dubbel nadeel

Dossier 5982

De feiten

De verzoeker oefende een beroepsactiviteit uit als werknemer van 1964 tot 1971. Hij bekommt bij de RVP een pensioen van 868,63 euro per jaar, betaalbaar vanaf 1 april 2002.

Als zelfstandige betaalde hij de volledige bijdragen voor een hoofdberoep voor de periode van 1 oktober 1968 tot 30 juni 1969. Voor deze periode kan hij aanspraak maken op een rustpensioen van 64,73 euro per jaar. Het RSVZ weigert dit pensioen echter toe te kennen omdat het bedrag lager is dan 91,60 euro.

⁸ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 21 § 3

In de plaats daarvan wordt hem een onvoorwaardelijk pensioen betaald.

Bedenkingen

De beslissing van het RSVZ is correct. In toepassing van artikel 3, § 8 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 mogen immers de pensioenen waarvan het jaarbedrag lager is dan een bepaalde drempel niet toegekend worden⁹. Op 1 februari 2004 bedraagt deze minimumdrempel 93,43 euro bruto per jaar.

In de werknemersregeling bestaat een zelfde bepaling.¹⁰

Deze regeling benadeelt in sommige gevallen de gepensioneerden die een gemengde loopbaan hebben als werknemer en zelfstandige ten aanzien van de gepensioneerden die een homogene loopbaan hebben in een van beide stelsels.

Indien de verzoeker werknemer was geweest van 1 oktober 1968 tot 30 juni 1969 zou deze periode opgenomen zijn in zijn loopbaan als werknemer. Omdat het bedrag van zijn pensioen als werknemer het drempelbedrag overschrijdt, zou hij voor deze periode een pensioen bekomen hebben.

Het omgekeerde is ook waar. Indien de verzoeker tijdens de periode van 1964 tot 1971 zelfstandige zou geweest zijn, zou zijn pensioen als zelfstandige eveneens het drempelbedrag overschrijden en zou hij een pensioen bekomen voor de ganse periode dat hij een beroepsactiviteit uitoefende.

Omdat het hier een gemengde loopbaan betreft en de reglementaire bepalingen niet voorzien in het samenvoegen van de pensioenbedragen in de verschillende pensioenstelsels kan het pensioen als zelfstandige niet toegekend worden.

Conclusie

De wetgeving is nadelig, zelfs discriminerend, voor de gepensioneerden die een gemengde loopbaan hadden. Overwegende dat de drempel in beide stelsels dezelfde is, gaat het hier niet om een voorwaarde van minimale verzekering in een bepaald stelsel, maar om een louter financiële maatregel.

Het argument dat de administratieve kost om een dergelijk laag pensioen te betalen hoger ligt dan het bedrag van het pensioen is geldig in het geval van een vlakke loopbaan, maar gaat niet op in het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige. De RVP verzekert immers de betaling van zowel de pensioenen van de werknemers als die van de zelfstandigen.

Aanbeveling

Wanneer een gepensioneerde een beroepsactiviteit uitgeoefend heeft die pensioenrechten opent in de twee privé-stelsels (werknemer en zelfstandige) maar in één van beide de drempel waaronder het pensioen niet kan toegekend worden niet bereikt, wordt het wettelijk pensioen in dit stelsel

⁹ Koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4° van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie

¹⁰ Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, artikel 5, § 9

hem geweigerd, ongeacht het bedrag dat in het andere stelsel wordt toegekend. Hierdoor wordt de gepensioneerde met een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige benadeeld ten opzichte van hij die een homogene loopbaan bewijst in het stelsel der werknemers of zelfstandigen.

Het College van de Ombudsmannen beveelt dan ook een wetswijziging aan. In het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige zou het pensioen in beide stelsels moeten toegekend worden als de som van de pensioenbedragen van de twee stelsels het drempelbedrag overschrijdt.

Oudere werknemer die een beroepsactiviteit als zelfstandige begint om aan de werkloosheid te ontsnappen en na stopzetting van deze activiteit opnieuw recht heeft op werkloosheidsuitkeringen - Gevolgen voor de berekening van het rustpensioen – Ongelijke behandeling

Dossier 2651

De feiten

De verzoeker is werkloos geworden in 1993. Hij was toen 55 jaar en genoot effectief werkloosheidsuitkeringen. In november 1995 begint hij een beroepsactiviteit als zelfstandige die hij in 1998 moet stopzetten wegens tegenvallende resultaten. Vanaf april 1998 is hij opnieuw volledig uitkeringsgerechtigde werkloze.

Bij de pensioenberekening worden de jaren 1998 tot en met 2000 gelijkgesteld op basis van een forfaitair bedrag en niet zoals de jaren 1993, 1994 en 1995 op basis van zijn laatst verdiende loon als werknemer.

Bedenkingen

Het is nog steeds zo dat iemand die zelfstandige wordt om aan de werkloosheid te ontsnappen gedurende een periode van negen jaar kan terugkeren naar de werkloosheid. Vanaf de stopzetting van zijn zelfstandige activiteit ontvangt de verzoeker dan ook opnieuw een werkloosheidsuitkering. Hierdoor kan voor de pensioenberekening de nieuwe periode van werkloosheid gelijkgesteld worden met een beroepsactiviteit als werknemer.

Bij de berekening van het werknemerspensioen wordt voor elke dag gelijkstelling rekening gehouden met een fictieve bezoldiging. De fictieve bezoldiging voor een bepaald jaar heeft in principe als basis het dagelijkse gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire en fictieve bezoldigingen van de werknemer met betrekking tot het *voorgaande kalenderjaar* of, bij gebrek aan deze referentiegegevens, het dagelijks gemiddelde van de lonen met betrekking *tot het lopende jaar*.

Bij ontstentenis van zulke lonen heeft zij als basis het dagelijks gemiddelde van de lonen met betrekking tot *het eerste jaar volgend op de inactiviteitsperiode* tijdens dewelke prestaties als werknemer werden verricht.

Als alle hierboven vermelde refertegegevens ontbreken, wordt het fictief loon vastgesteld op basis van een forfaitair bedrag. Het gaat hier om het fictief loon voor het jaar 1967 zoals vastgesteld door het algemeen pensioenreglement.¹¹

Vermits de verzoeker van 1995 tot april 1998 zelfstandige was en vervolgens werkloos gebleven is tot aan zijn pensionering, zijn er voor de gelijkstelling van het jaar 1998 geen lonen als werknemer noch van het voorgaande jaar, noch van het lopende jaar noch van enig volgend jaar.

De Rijksdienst voor Pensioenen was dus wettelijk verplicht het fictief loon voor 1998 vast te stellen op basis van het forfaitair loon voor het jaar 1967 en de jaren 1999 en 2000 hiermee gelijk te stellen.

Een dergelijk gelijkgesteld jaar levert 141,5 euro pensioen per jaar op, terwijl een gelijkgesteld jaar op basis van het laatst verdiende loon als werknemer 475 euro per jaar oplevert.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen en het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen hebben de pensioenaanvraag correct afgehandeld in overeenstemming met de geldende wettelijke bepalingen.

Wij kunnen echter niet om de vaststelling dat de verzoeker jaarlijks 1.910 euro meer pensioen zou gehad hebben als hij in de werkloosheid gebleven was. Voor zijn volledige beroepsactiviteit als zelfstandige krijgt hij een pensioen van 159 euro per jaar en voor het totaal van de daarop volgende jaren van gelijkstelling als werknemer een pensioen van 390 euro per jaar. Was hij werkloos gebleven dan hadden deze jaren een pensioen opgeleverd van 2.459 euro per jaar.

Aanbeveling

Enkele jaren geleden zijn er maatregelen genomen voor oudere werknemers die na een periode van *werkloosheidsuitkeringen* terug als *werknemer* in het arbeidscircuit stappen doch waarvan het loon lager ligt dan het laatste loon voor de periode van werkloosheid.¹² Voor de berekening van het rustpensioen van deze werknemers wordt rekening gehouden met het laatste werkelijk loon voor de periode van werkloosheid in plaats van het werkelijk loon indien dit laatste minder voordelig is. Dit principe is slechts toepasselijk indien aan bepaalde voorwaarden voldaan is.

1. Het moet gaan over een werknemer die ten vroegste vanaf 1 juli 2000:

¹¹ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 24 bis

¹² Koninklijk besluit van 24 januari 2001 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 26 § 2

- ◆ ofwel een voltijdse of een deeltijdse tewerkstelling heeft aanvaard na een tijdvak van onvrijwillige werkloosheid of van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of invaliditeit;
 - ◆ ofwel het statuut van deeltijdse werknemer met behoud van rechten heeft verworven;
 - ◆ ofwel van een voltijdse naar een deeltijdse tewerkstelling is overgegaan in het raam van een door de Minister van Tewerkstelling goedgekeurd herstructureringsplan of in het kader van een bedrijfsplan tot herverdeling van de arbeid.
2. De werknemer moet op het ogenblik van de overstap naar één van de voormelde arbeidssituaties de leeftijd van 50 jaar bereikt hebben.
 3. De werknemer moet op het ogenblik van de overstap tevens het bewijs leveren dat hij gedurende ten minste 20 jaar werknemer is geweest en voor ieder van die jaren een tewerkstelling aantonen met ten minste één derde van een voltijdse arbeidsregeling (er is dus geen sprake van samentellen van tijdvakken als werknemer, met tijdvakken als zelfstandige of met een tewerkstelling in de openbare sector).

Wanneer de werknemer nadien terug werkloos wordt, heeft deze regeling ook positieve gevolgen voor de gelijkstellingen. De nieuwe jaren van werkloosheid kunnen door de transitiviteit gelijkgesteld worden op basis van het loon vóór de vorige periode van werkloosheid.

Voor de oudere werkloze die opnieuw in het arbeidscircuit stapt als zelfstandige en na stopzetting van deze zelfstandige activiteit terug recht heeft op werkloosheidsuitkeringen, zijn echter nog geen maatregelen genomen.

Op het vlak van de pensioenen is er sindsdien een ongelijke behandeling ontstaan tussen oudere werklozen, in functie van de aard van hun nieuwe job, werknemer of zelfstandige. In beide gevallen gaat het om oudere werklozen die aan de werkloosheid proberen te ontsnappen.

Het College beveelt aan om deze ongelijke behandeling minstens gedeeltelijk weg te werken door de gelijkstelling op basis van het laatst verdiende loon als werknemer mogelijk te maken.

Controles van de inkomsten uit beroepsactiviteit 2002 nog niet afgerond eind 2003 – Redelijke termijn overschreden

Dossier 7019

De feiten

De verzoekster heeft naar aanleiding van een controle in juni 2003 haar inkomsten voor het jaar 2002 aan de RVP meegedeeld. Sedertdien heeft zij geen verdere informatie ontvangen betreffende de betaalbaarheid van haar pensioen voor het jaar 2002.

Daarenboven beklagt zij zich erover dat zij in december 2003 nog niet weet wat zij in 2004 zal mogen bijverdienen.

Bedenkingen

De inkomsten uit een beroepsactiviteit worden per kalenderjaar geëvalueerd. Ingevolge een nieuwe interpretatie van de reglementering wordt het vakantiegeld opgeteld bij de inkomsten van het jaar waarop het betrekking heeft. Het vakantiegeld betaald in 2003 wordt dus bij de inkomsten van 2002 gevoegd.

Hierdoor is het tijdstip van de controles verschoven. Vroeger controleerde de RVP de inkomsten in januari. Omdat het vakantiegeld gewoonlijk in mei uitbetaald wordt, zijn de controles verschoven naar juni. Bij de controle vraagt de RVP een werkgeversattest waarop alle inkomsten uit de beroepsactiviteit van het vorige kalenderjaar moeten vermeld worden en het vakantiegeld dat in het jaar van de controle uitbetaald werd.

Het gaat hier om een massaoperatie: alle controleformulieren worden in juni verstuurd. De RVP slaagt er niet in, mede door de vakantiemaanden juli en augustus, om de controle binnen een aanvaardbare termijn af te ronden.

Conclusie

De verzoekster heeft de inkomensgrenzen met 1,56 % overschreden. De RVP zal dus 2 % van haar pensioen moeten terugvorderen.

De nieuwe interpretatie van de reglementering en de ermee gepaard gaande verschuiving van de controles van januari naar juni heeft ertoe geleid dat in december, *een jaar na de uitoefening van de beroepsactiviteit*, er nog altijd controledossiers hangende zijn.

De redelijke termijn voor behandeling is voor die dossiers duidelijk overschreden.

Weerslag van onregelmatigheden tijdens de beroepsloopbaan op de vaststelling van het pensioen - Pensioenbijdragen ten onrechte gestort door de werkgever bij het Fonds voor overlevingspensioenen - Weigering van de RVP om de overdracht van bijdragen te aanvaarden – Geen toekenning van een pensioen voor deze periode

Dossier 5657

De feiten

De verzoekster werkte als vast benoemd halftijds personeelslid bij een OCMW. Van 1 april 1983 tot

13 januari 1984 aanvaardde zij een tweede halfzijdse betrekking bij het OCMW ter vervanging van een zieke collega.

Zij krijgt voor deze periode geen pensioen, noch in de openbare sector, noch in de werknemersregeling. Haar werknemerspensioen voor het jaar 1956 kan evenmin toegekend worden omdat het bedrag te klein is (1.448 BEF per jaar). Het grensbedrag waaronder het pensioen niet wordt toegekend, bedroeg in het jaar 2000, 3.481 BEF.

Bedenkingen

De bijkomende halftime kaderde in een arbeidsovereenkomst.

Contractuele personeelsleden bij de overheid zijn zoals andere werknemers onderworpen aan de regeling voor de sociale zekerheid der werknemers. Desondanks betaalde het OCMW geen R.S.Z.-bijdragen en deed op het loon slechts beperkte inhoudingen bestemd voor het overlevingspensioen in de openbare sector.

In de openbare sector kan onder bepaalde voorwaarden aan de vast benoemde personeelsleden een pensioen toegekend worden voor contractuele diensten voor zover deze diensten door een vaste benoeming gevolgd werden.

De contractuele halftime werd nooit gevolgd door een benoeming zodat de verzoekster hiervoor geen pensioen kan krijgen in de openbare sector.

In de regeling voor werknemers kan een pensioen in principe slechts toegekend worden voor de periodes waarvoor stortingen verricht werden in het stelsel der sociale zekerheid der werknemers en de hiermee door de wet gelijkgestelde periodes.

Een uitzondering op dit principe is terug te vinden in artikel 4 van de wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector.

Dit artikel bepaalt het volgende. “Wanneer een personeelslid van de openbare machten, ... die geroepen is een pensioenstelsel te genieten ten laste van de Openbare Schatkist, ..., *zijn rechten op het rustpensioen verliest*, wordt hij geacht aan de pensioenregeling voor ... werknemers onderworpen te zijn geweest tijdens de duur van de bezoldigde diensten, aanneembaar voor het rustpensioen in het stelsel waartoe hij heeft behoord.”

Een bijkomende voorwaarde voor de toepassing van dit artikel is de overdracht van bijdragen naar de pensioenregeling voor werknemers. Het stadsbestuur waarbij de pensioenbijdragen gestort werden, was bereid om deze over te dragen van de openbare sector naar de werknemersregeling op basis van deze wet.

De Rijksdienst voor Pensioenen besliste evenwel dat hij de overdracht van bijdragen op basis van de wet van 5 augustus 1968 niet kon aanvaarden om de volgende reden.

De contractuele diensten werden niet gevolgd door een vaste benoeming. Dit betekent dat er voor deze diensten nooit een pensioenrecht in de openbare sector heeft bestaan. De verzoekster kon bijgevolg dit recht niet verliezen.

Omdat overdracht van bijdragen slechts mogelijk is indien de ambtenaar zijn pensioenrechten voor die diensten verliest, krijgt zij ook in de werknemersregeling geen pensioen voor haar halfzijdse contractuele diensten.

Conclusie

De werkgever is in de fout gegaan. Hij had de volledige sociale bijdragen moeten inhouden en betalen (werknemers - en werkgeversbijdrage) en deze storten aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Hij heeft echter slechts beperkte inhoudingen gedaan voor het overlevingspensioen in de openbare sector.

Beide pensioendiensten (openbare sector en werknemerssector) hebben de pensioenrechten correct vastgesteld op basis van de in elk stelsel toepasselijke wetgeving.

De verzoekster is het slachtoffer van onregelmatigheden begaan door haar werkgever. Zij heeft immers voor een periode van deeltijdse tewerkstelling, waarvoor nota bene pensioenbijdragen zijn ingehouden op haar loon, geen recht op pensioen omdat de werkgever niet de correcte inhoudingen heeft verricht op het loon.

Een bijkomend gevolg is de niet toekenning van het werknemerspensioen waarvoor wel de sociale zekerheidsbijdragen betaald zijn. Indien alles volgens de regels verlopen was, had zij voor beide periodes een werknemerspensioen bekomen.

Omdat wij uitsluitend bevoegd zijn voor de pensioendiensten hebben wij de verzoekster aangeraden om opnieuw met haar werkgever, het OCMW, contact op te nemen om alsnog een oplossing uit te werken inzake pensioenrechten voor de halfzijdse contractuele diensten in de periode van 1 april 1983 tot 13 januari 1984.

Er bestaat namelijk een ander middel om deze periode in aanmerking te doen nemen. Omdat het gaat om een periode van verplichte onderwerping aan de sociale zekerheid voor werknemers kan zij, op aanvraag, geregulariseerd worden.¹³ De aanvraag mag ingediend worden door de werkgever of de werknemer.

Het is echter een zeer dure vorm van regularisatie. Zij wordt berekend op het gewaarborgd

¹³ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 32 bis

gemiddeld minimuminkomen zoals vastgesteld in de CAO, nr. 43 bis van 16 mei 1989. Aan de huidige index bedraagt dit minimumloon 1.218,94 euro per maand. Hierop moeten de werkgevers- en werknemersbijdragen (16,36 %) betaald worden. Bovendien worden verwijlntresten van 10 % per jaar aangerekend.

Een dergelijke regularisatie zou meteen ook de toekenning van het andere pensioengedeelte in de werknemersregeling mogelijk maken.

Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) – Overlijden van de aanvrager tijdens het onderzoek vooraleer hij de verklaring betreffende de inkomsten kon invullen – Materiële onmogelijkheid – Toekenning van achterstallen ten voordele van de langstlevende echtgenoot

Dossier 5846

De feiten

Een Belgisch koppel dat in Zuid-Afrika woont, geniet een klein rustpensioen bij de RVP en een ander bij de DOSZ. Zij besluiten naar België terug te keren in november 2002. Na hun terugkeer dienen zij beiden een aanvraag in tot het bekomen van de IGO. De echtgenoot overlijdt in december 2002 enkele dagen na zijn terugkeer in België.

Op 1 januari 2003 bekomt de vrouw een overlevingspensioen bij de RVP en bij de DOSZ. De IGO wordt haar vanaf 1 december 2002 toegekend. De RVP weigert echter het onderzoek van de aanvraag om IGO van haar overleden man verder te zetten.

Bedenkingen

Het algemeen reglement inzake de IGO bepaalt:

“In geval van overlijden van de gerechtigde op de inkomensgarantie, worden de vervallen en niet-uitbetaalde termijnen betaald in de volgende orde aan de persoon:

1° die de begrafenis kosten heeft betaald;

2° die in de verplegingskosten is tussengekomen.

De rechthebbenden die de vereffening van de vervallen en aan een overleden gerechtigde niet uitbetaalde termijnen te hunnen voordeel wensen te verkrijgen, moeten een aanvraag rechtstreeks tot de Rijksdienst richten. (...)

Op straffe van verval moeten de aanvragen tot uitbetaling van de termijnen ingediend worden binnen een termijn van zes maanden. Die termijn gaat in op de dag van het overlijden van de gerechtigde of op de

dag van de verzending van de kennisgeving van de beslissing indien deze na het overlijden werd verzonden.”¹⁴

De tekst betreffende achterstallen inzake het rust- en overlevingspensioen is als volgt geformuleerd:¹⁵

“In geval van overlijden van de gerechtigde op een uitkering ten laste van de pensioenregeling voor werknemers, worden de vervallen en niet-uitbetaalde termijnen van ambtswege uitbetaald aan de echtgenoot met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden. Bij ontstentenis van de in het eerste lid bedoelde echtgenoot worden de niet uitbetaalde termijnen, met inbegrip van de uitkering voor de maand van overlijden voor zover de gerechtigde niet overleden was op de uitgiftedatum van de postassigatie of bij betaling op een persoonlijke rekening op de in het nationaal compensatiesysteem geldende uitvoeringsdatum, uitbetaald in volgende orde:

- 1° aan de kinderen met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden;*
- 2° aan ieder persoon met wie de gerechtigde samenleefde op het ogenblik van zijn overlijden;*
- 3° aan de persoon die in de verplegingskosten is tussengekomen;*
- 4° aan de persoon die de begrafenis kosten heeft betaald.*

De in het tweede lid bedoelde termijnen worden van ambtswege aan de in dat lid 1°, beoogde rechthebbenden uitbetaald. De andere rechthebbenden die de vereffening van de vervallen en aan een overleden gerechtigde niet uitbetaalde termijnen te hunnen voordele wensen te bekomen, moeten een aanvraag rechtstreeks tot de Rijksdienst voor pensioenen richten. (...)”¹⁶

Uit de lezing van deze teksten blijkt dat er in de regeling voor de IGO, in tegenstelling tot deze voor de rust- en overlevingspensioenen, geen ambtshalve gerechtigden bestaan.

Volgens de RVP is een aanvraag tot het bekomen van de achterstallen na overlijden een “conditio sine qua non” om het onderzoek naar de rechten op de IGO verder te zetten. De Rijksdienst haalt hier onder andere het probleem aan van de “materiële onmogelijkheid” voor de overleden aanvrager om de verklaring inzake inkomsten te vervolledigen.

Op dit punt verwijzen wij naar de wet. Wie kan vervallen en aan een overleden gerechtigde niet

¹⁴ Koninklijk besluit van 23 mei 201 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen, artikel 41

¹⁵ Deze artikelen werden reeds uitgebreid besproken in het Jaarverslag 1999, net voor hun aanpassing op 1 maart 2000

¹⁶ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 72

uitbetaalde achterstallen verkrijgen? Dat zijn de personen die de begrafeniskosten betaalden of die tussengekomen zijn in de verplegingskosten.

De wet is duidelijk. Zij moeten de vervallen en niet aan de gerechtigde uitbetaalde achterstallen kunnen krijgen. Indien de RVP evenwel het onderzoek naar de rechten op de IGO niet verder zet wanneer de gerechtigde overleden is na de ingangsdatum kunnen de rechthebbenden nooit de eventuele achterstallen krijgen. *De regeling rond de achterstallen wordt hierdoor onwerkzaam en verliest elke betekenis.*

De enige mogelijkheid is dan ook dat het onderzoek verder gezet wordt.

Bij gebrek aan verbodsbepalingen, meent het College dat de inkomstenverklaring ingevuld kan worden door de rechthebbenden in ruime zin, zoals gedefinieerd in het burgerlijk wetboek. Dit biedt een praktische oplossing voor het probleem.

Conclusie

De RVP sluit zich aan bij onze redenering. Toch eist hij dat de weduwe een officiële aanvraag indient tot het bekomen van de achterstallen na overlijden. Pas nadien zal hij het onderzoek naar het recht op de IGO hervatten.

De RVP meent dat hij niet verplicht is om het onderzoek van de rechten op de IGO van een tijdens het onderzoek overleden aanvrager verder te zetten, *tenzij de rechthebbende een aanvraag indient tot het bekomen van de achterstallen na overlijden.* Het is aan deze laatste om de verklaring betreffende de inkomsten van de overledene in te vullen.

De verzoekster heeft in september 2003 een aanvraag ingediend. De RVP heeft, na ontvangst van de door de rechthebbende ingevulde verklaring inzake inkomsten en nazicht hiervan door de fiscale administratie eind januari 2004 een beslissing betekend op naam van de overledene. Hij kent een IGO toe van 3.926,42 euro per jaar op 1 december 2002.

Een saldo van 327 euro dat overeenstemt met de IGO voor de maand december 2002 werd in februari aan de weduwe betaald.

IGO – Herzieningsaanvraag onontvankelijk verklaard – Dwaling omtrent het recht - Nieuwe beslissing met uitwerking vanaf de datum van aanvraag

Dossier 6001

De feiten

De klager dient in oktober 2000 een aanvraag in tot het bekomen van een gewaarborgd inkomen. Op 8 augustus 2001 wordt hem de weigerende beslissing betekend.

Dezelfde maand dient hij een beroep in bij de Arbeidsrechtbank. Ingevolge een nieuw onderzoek neemt de RVP een verbeterde beslissing op 24 april 2002, nog voor de uitspraak van de rechtbank. Vanaf 1 november 2000 wordt hem een gewaarborgd inkomen toegekend van 30.455 BEF per jaar.

In juli 2002 volgt een eerste betaling.

Intussen diende de betrokkene, die toen nog steeds wachtte op die eerste betaling, op 22 mei 2002 een aanvraag in tot het bekomen van de IGO.

Met zijn beslissing van 8 januari 2003 licht de RVP de betrokkene erover in dat hij de aanvraag voor de IGO als onontvankelijk beschouwt omdat deze werd ingediend nog voor de vorige aanvraag het voorwerp van een definitieve administratieve beslissing uitmaakte.

De betrokkene betwist deze afwijzing.

Bedenkingen

Een aanvraag tot herziening moet onontvankelijk verklaard worden indien:

- ◆ de oorspronkelijke aanvraag reeds het voorwerp was van een definitieve beslissing of van een gerechtelijke beslissing met kracht van gewijsde;
- ◆ het genot van het pensioen reeds een eerste keer geweigerd werd;
- ◆ de aanvrager een nieuw feit of element in zijn voordeel inroept;
- ◆ een wettelijke of reglementaire wijziging gebeurde sedert de datum van de eerste beslissing.

De aanvraag voor de IGO op 22 mei 2002 werd wel degelijk ingediend na de beslissing van 24 april 2002. Deze beslissing heeft alle kenmerken van een definitieve beslissing.

De RVP had dan ook geen geldige redenen om deze aanvraag onontvankelijk te verklaren. Inderdaad, de verzoeker heeft nooit beroep ingesteld tegen deze beslissing en de rechter bij de Arbeidsrechtbank, die slechts gevat was voor de beslissing van 29 augustus 2001, kon zich niet uitspreken over de inhoud ervan.

Wij merken op dat in toepassing van de overgangsbepalingen voorzien in de wet van 21 maart 2001 tot instelling van de Inkomensgarantie voor ouderen, het gewaarborgd inkomen automatisch moet omgezet worden in de IGO vanaf juni 2001 zonder nieuw onderzoek naar de bestaansmiddelen. Evenwel is in dit geval om technische redenen deze omzetting slechts in november 2002 gebeurd.

Conclusie

De RVP herziet de rechten van de betrokkene inzake IGO met uitwerking vanaf 1 juni 2002, met een nieuw onderzoek naar de bestaansmiddelen.

De verbeterde beslissing wordt genomen op 23 december 2003.

Het nieuwe maandrecht bedraagt op 1 januari 2004, 739,25 euro en is als volgt samengesteld:

◆ rustpensioen werknemer:	74,20 euro
◆ rustpensioen zelfstandige:	567,18 euro
◆ IGO:	97,45 euro

De maandelijkse verhoging van de IGO bedraagt 55,73 euro. De achterstallen inzake IGO voor de periode van 1 juni 2002 tot 31 december 2003 bedragen 989,12 euro.

Gewaarborgd minimumpensioen en arbeidstijdregeling – Interpretatie van de gegevens op de individuele rekening

Dossier 6160

De feiten

De verzoeker geniet sedert 1 november 2001 een rustpensioen als werknemer berekend op basis van een *volledige* loopbaan.

Begin april 2003 licht de RVP hem er met een gepersonaliseerde brief over in dat hij de verhoging van het gewaarborgd minimum zal kunnen genieten vanaf die datum.

Evenwel wordt zijn pensioen van de maand april niet verhoogd.

De Rijksdienst antwoordt hem op zijn klacht dat hij geen recht heeft op de verhoging omdat zijn loopbaan, hoewel volledig, niet ten minste 30 jaren van 285 dagen of meer telt.

Bedenkingen

Om het gewaarborgd minimumpensioen in de regeling der werknemers te kunnen genieten, moet de erkende beroepsloopbaan tenminste 2/3 van een volledige loopbaan behelzen.

In de praktijk worden volgende jaren in aanmerking genomen:

- ◆ de jaren waarvoor een volledige tewerkstelling als werknemer bewezen wordt;
- ◆ de jaren voor dewelke de werknemer een loon ontvangen heeft voor een voltijdse tewerkstelling;
- ◆ de jaren voor dewelke de werknemer een tewerkstelling bewijst van 285 dagen van ten minste 6 uren per dag of 1.710 uren.¹⁷

De loopbaan van de betrokkene telt 26 jaren van 285 dagen tewerkstelling van 6 uur per dag.

Bovendien, en rekening houdende met de toen geldende arbeidsduur, bereikt hij het quotum van ten minste 1.710 uren voor 7 andere jaren tussen 1954 en 1976.

Tot 1955 was de arbeidsduur 48 uren per week, van 1956 tot 1971 was dit nog 45 uren per week en vanaf de datum waarop de wet van 16 maart 1971 in voege trad nog 40 uren per week. De individuele rekening wordt nog altijd bijgehouden op basis van het zesdagen stelsel. Het aantal dagen tewerkstelling nodig om het minimum van 1.710 uren per jaar te bereiken, dient dus als volgt berekend te worden:

- ◆ in het stelsel van 48 uren per week: $1.710 : 48 \times 6 = 214$ dagen op de rekening
- ◆ in het stelsel van 45 uren week: $1.710 : 45 \times 6 = 228$ dagen op de rekening
- ◆ in het stelsel van 40 uren per week: $1.710 : 40 \times 6 = 257$ dagen op de rekening

Daar de betrokkene voor de toekenning van het gewaarborgd minimum reeds een loopbaan van 26/45 bereikt op basis van de regel van 285 dagen betekent de toevoeging van 7 bijkomende jaren dat hij de drempel van 30/45 bereikt. Bijgevolg heeft hij recht op een gewaarborgd minimum voor een volledige loopbaan. (zie hoger "De feiten")

Conclusie

Wij hebben meerdere keren vastgesteld dat de RVP in de praktijk het onderzoek naar het recht op een gewaarborgd minimumpensioen slechts op basis *van één criterium* voorzien in de wet onderzoekt, met name een tewerkstelling per kalenderjaar van 285 dagen van 6 uren per dag.

De RVP schikt zich onmiddellijk naar onze argumenten en past het criterium, van 1.710 uren per jaar toe. Hij neemt een verbeterde beslissing in het voordeel van de klager met terugwerkende kracht tot de ingangsdatum.

Op 1 november 2001 heeft de betrokkene recht op een rustpensioen op basis van het gezinsbedrag van 11.218,04 euro per jaar. Hij heeft recht op de verhoging vanaf 1 april 2003. De achterstallen die eind januari 2004 berekend worden, bedragen 4.097,23 euro. In vergelijking met het bedrag vóór de wijziging ontvangt het koppel maandelijks 188,17 euro meer.

¹⁷ Herstelwet van 10 februari 1981 inzake de pensioenen van de sociale sector, artikel 33 en koninklijk besluit van 17 februari 1981 tot uitvoering van de artikelen 33 en 34 van de herstelwet van 10 februari 1981 inzake de pensioenen van de sociale sector, artikel 1, § 3, 1ste lid

“E-government” – Elektronische en automatische verzending van attesten inzake gezondheidszorgen – Vertragingen ingevolge technische problemen

Dossier 5664

De feiten

Sedert zijn pensionering in 1990 verblijft de verzoeker in Frankrijk. Op 1 januari 2003 keert hij definitief terug naar België.

In de loop van de maand februari 2003 neemt hij contact op met de RVP om het attest inzake gezondheidszorgen te bekommen.

De RVP maakt op 6 maart 2003 de nodige gegevens voor de verzekering gezondheidszorgen over via elektronische weg.

Begin april 2003 kon de mutualiteit van de verzoeker zijn dossier nog niet in orde brengen.

Bedenkingen

De elektronische en automatische verzending van de attesten gezondheidszorgen is het gevolg van een maatregel die begin 2003 genomen werd in het kader van “e-government” met het oog op het vereenvoudigen van de informatie-uitwisseling tussen instellingen van sociale zekerheid.

Sindsdien verzendt de RVP via de Kruispuntbank voor de sociale zekerheid (KSZ) elektronische attesten gezondheidszorgen naar het Nationaal Intermutualistisch College (NIC) dat ze vervolgens richt aan het ziekenfonds.

Dit laatste dient de gegevens te behandelen en uiteindelijk het dossier van zijn aangeslotenen in orde te brengen.

Conclusie

De gegevens van de betrokkene passeerden wel degelijk midden maart via het NIC en werden onmiddellijk aan zijn mutualiteit overgemaakt. Uiteindelijk heeft de mutualiteit de gegevens van de RVP ontvangen in de loop van de maand april zodat het dossier in orde gemaakt kon worden.

Uit hoofde van de RVP werd geen enkele nalatigheid vastgesteld. Hij reageerde vrij snel op de vraag van de verzoeker en heeft het initiatief genomen om hem opnieuw telefonisch te contacteren en hem erover in te lichten dat het nodige gedaan was.

Het feit dat het toch nog enkele weken duurde vooraleer de toestand geregulariseerd werd, is zeker niet te wijten aan de RVP maar is eerder het gevolg van technische problemen op het gebied van

de doorzending en het lezen van de elektronische gegevens door het informaticasysteem van het ziekenfonds, ongetwijfeld jeugdperikelen die de positieve aspecten van deze maatregel geenszins in het gedrang brengen. De elektronische attesten zijn moeite- en kostenbesparend voor de administraties en de gepensioneerde.

Het pensioen voor zeevarenden – Verkeerde of op zijn minst onduidelijke informatie op de website en in het Memento 2002 van de RVP

Dossier 6562

De feiten

De verzoeker die nog geen 60 jaar is, werd ontslagen als zeevarende en ontvangt sindsdien werkloosheidsuitkeringen. Hij raadpleegt de website van de RVP en merkt op dat volgens die gegevens een zeevarende na 14 jaar dienst ter zee recht heeft op het volledig pensioen. Hij vraagt een raming van zijn pensioenrechten aan en stelt twee zaken vast. Zijn pensioen bedraagt 1.000 euro meer dan zijn werkloosheidsuitkeringen maar het kan slechts ingaan op de leeftijd van 60 jaar.

Hij vraagt waarom het pensioen niet aan hem kan toegekend worden terwijl hij reeds in 1997, jaar van ontslag, 14 jaren als zeevarende telde.

Bedenkingen

Wij moesten deze klacht als onontvankelijk beschouwen omdat de verzoeker zijn grieven niet vooraf aan de RVP had voorgelegd. Zoals voorzien in het huishoudelijk reglement hebben wij zijn klacht doorgestuurd naar de RVP.

Desalniettemin hebben ook wij de website en de brochures van de RVP geraadpleegd. De daar verstrekte informatie over de ingangsdatum van het pensioen als zeevarende is op zijn minst verwarrend, om niet te zeggen dat ze verkeerd is.

In 2009 is de pensioenleeftijd in de werknemersregeling voor mannen en vrouwen 65 jaar. Het pensioen kan op aanvraag vervroegd toegekend worden en ten vroegste op 60 jaar. Aan de vervroegde toekenning is wel een voorwaarde verbonden. In 2004 moet de werknemer een beroepsloopbaan bewijzen van ten minste 34 jaren.

*Deze loopbaanvoorwaarde bestaat niet voor zeevarenden. Zij kunnen hun pensioen altijd krijgen op de leeftijd van 60 jaar.*¹⁸

Daarenboven zijn de toekenningsregels ook verschillend voor zeevarenden. Na een loopbaan van

¹⁸Toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

168 maanden of 14 jaren dienst ter zee bekomen zij een volledig pensioen berekend in 14den. Voor de gewone werknemer is dat pas na 45 jaar en uitgedrukt in 45sten.

De website en het memento 2002 vermengen deze twee uitzonderingen. De tekst luidt als volgt.

“Wanneer kan u een rustpensioen ontvangen?

Zeevarenden kunnen, in afwijking op de algemene regel, hun rustpensioen steeds op de leeftijd van 60 jaar bekomen.

Evenwel kan het volledig pensioen ook bekomen worden na 168 maanden of 14 jaren dienst ter zee”.

Hieruit zou de niets vermoedende lezer kunnen afleiden dat hij als zeevarende met pensioen kan van zodra hij 14 jaren dienst ter zee heeft. Niets is echter minder waar. Ook voor zeevarenden is de minimumleeftijd 60 jaar.

Conclusie

Alhoewel het om een onontvankelijke klacht ging, hebben wij aan de RVP gevraagd om de informatie aan de gepensioneerden aan te passen. Voortaan wordt op de website enkel nog vermeld dat de zeevarenden hun rustpensioen kunnen verkrijgen op de leeftijd van 60 jaar. In de volgende druk van het Memento wordt dezelfde tekstwijziging doorgevoerd.

Ontbreken van een registratiesysteem voor binnenkomende brieven – Onzorgvuldigheid

Dossier 5548

De feiten

Op 6 februari 2003 beklagt de gepensioneerde zich erover dat de RVP hem nog niet antwoordde op zijn brief van 1 oktober 2002, ondanks zijn herinnering eind december 2002.

Bedenkingen

Artikel 3 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “Handvest” van de sociaal verzekerde bepaalt dat de instelling van sociale zekerheid aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt alle dienstige inlichtingen moet bezorgen binnen een termijn van 45 dagen.

Slechts op 10 maart 2003 heeft de RVP na onze interventie de gevraagde inlichtingen aan de verzoeker bezorgd. Wij kunnen onmiddellijk besluiten dat de termijn bepaald in het Handvest van

de sociaal verzekerde (45 dagen) in elk geval niet gerespecteerd werd, zelfs indien de herinnering die de RVP begin januari ontving als basis genomen wordt.

De RVP heeft trouwens de brief van 1 oktober 2002 niet kunnen terugvinden. Wij kunnen niet uitmaken of die brief verloren ging bij de Post of dat de brief binnen de RVP zoekraakte. De RVP registreert immers de binnenkomende post niet.

Registratie van de briefwisseling brengt extra kosten met zich mee, vaste kosten en personeelskosten.

Dit neemt niet weg dat het ontbreken van een registratiesysteem voor binnenkomende post moet beschouwd worden als een *onzorgvuldigheid*. Door de briefwisseling niet te registreren op het ogenblik van ontvangst kan niet nagegaan worden of een brief al dan niet toegekomen is.

Hierdoor ontnemt de RVP niet alleen zichzelf de mogelijkheid om het Handvest van de sociaal verzekerde na te leven (schorsingstermijnen, antwoordtermijnen,...) maar maakt hij ook een effectieve controle onmogelijk.

Conclusie

De Rijksdienst is zich natuurlijk goed bewust van het belang van dit probleem. Registratie draagt bij tot het beter opvolgen van de briefwisseling en het beantwoorden ervan en zodoende tot het respecteren van de beginselen van het Handvest van de sociaal verzekerde.

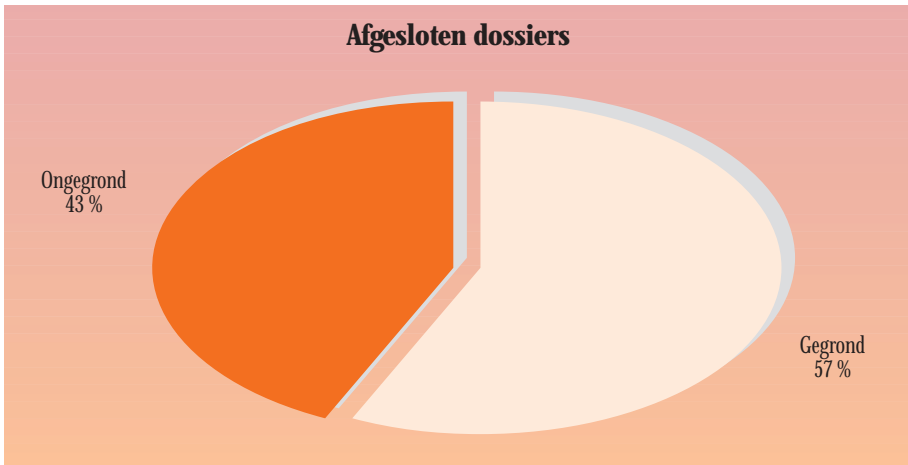
In het kader van een ruimer project "workflow", het opvolgen en traceren van de briefwisseling binnen de Rijksdienst, wordt ook de onontbeerlijke fase van de registratie aangepakt en bestudeerd.

De RVP heeft ons bevestigd dat hij in de toekomst over een registratiesysteem voor de inkomende post zal beschikken. Een datum voor de implementatie kan hij nog niet meedelen.

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de betalingsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Betaling op rekening – Terugvordering van niet verschuldigde bedragen - Bepanking van het door de financiële instellingen terug te betalen bedrag

Dossier 5618

De feiten

De verzoekster geniet een werknemerspensioen en een Inkomensgarantie voor ouderen (IGO). De maandelijkse betalingen gebeuren via overschrijving op een rekening bij de bank van de Post. In 2001 en 2002 verbleef zij meer dan 29 dagen per kalenderjaar in het buitenland. Daarom moet de IGO geschorst worden voor elke maand dat zij niet doorlopend in België verbleef (3 maanden in 2001 en 6 maanden in 2002).¹⁹

Op 10 januari 2003 meldt de RVP haar dat zij een schuld heeft van 4.670,64 euro.

¹⁹ Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen, artikel 14, § 2, 3° en het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor ouderen, artikel 42

Omdat de IGO op een rekening betaald wordt, vraagt de RVP de volledige terugbetaling van deze schuld aan de bank van de Post. Op 19 februari 2003 stort de bank van de Post de gevraagde som aan de RVP.

De gepensioneerde klaagt zich over de door de RVP toegepaste werkwijze waardoor zij in grote financiële moeilijkheden komt (rekening in het rood, dwingende vragen van de Post om de rekening aan te zuiveren, debetintresten, . . .)

Bedenkingen

De RVP paste de wettelijke bepalingen correct toe.

Het koninklijk besluit van 17 oktober 1991 betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de RVP onderwerpt deze betalingswijze aan een aantal voorwaarden. De door de gepensioneerde gekozen financiële instelling, moet aan de RVP de terugbetaling van alle ten onrechte gestorte sommen garanderen. De gepensioneerde moet de voorwaarden die voorzien zijn in het aanvraagformulier onderschrijven.

Door de aanvraag om het pensioen per overschrijving te betalen te ondertekenen, verbindt de gepensioneerde er zich meer bepaald toe om onmiddellijk elke onverschuldigde som terug te betalen. Bovendien verbindt de gepensioneerde die een IGO geniet zich ertoe om voorafgaandelijk de RVP in te lichten over elk verblijf in het buitenland. Tenslotte, geeft hij de toestemming aan zijn financiële instelling om op eenvoudige vraag van de RVP alle onverschuldigde sommen aan de RVP terug te storten.

Op basis van deze bepalingen en overeenkomsten en rekening houdende met het feit dat in dit geval de verzoekster zich niet gehouden heeft aan haar verplichting om de RVP in te lichten over haar verblijf in het buitenland, was de RVP gemachtigd om het geheel van de schuld bij de bank van de Post terug te vorderen.

De terugbetaling heeft een negatief saldo van meer dan 4.669 euro tot gevolg.

Dit is evenwel in strijd met de bepalingen (artikel 3, § 3 en 4) van de overeenkomst gesloten tussen de RVP en de Post. Deze voorziet dat het door de Post terugbetaalbare bedrag beperkt is tot het op de rekening beschikbaar saldo verhoogd met 1.239,47 euro.²⁰

De overeenkomst tussen de gepensioneerde en de Post bepaalt anderzijds dat de toelating om op eenvoudige vraag van de RVP onverschuldigde sommen terug te betalen beperkt wordt tot dezelfde grens.

In het geval van de verzoekster hield de Post geen rekening met deze contractuele bepalingen en beperkte het bedrag van de terugbetaling niet.

²⁰ In ons Jaarverslag 1999 (p. 99 tot 103) hebben wij reeds een algemene uiteenzetting gegeven over de inhoud van deze bepalingen

Op ons aanraden dient zij een klacht in bij de bank van de Post. Een maand later dient zij bij gebrek aan antwoord een klacht in bij de ombudsman bij de Post. Met instemming van de verzoekster zenden wij onmiddellijk zoveel mogelijk inlichtingen aan de ombudsman bij de Post.

Conclusie

De vraag van de RVP om de volledige schuld terug te betalen was volledig in overeenstemming met de wet en de overeenkomsten. Het was aan de Post om zo nodig de terugbetaling te beperken tot het beschikbaar saldo.

In de loop van de maand mei 2003 erkent de bank van de Post haar fout en licht de betrokkene erover in dat het maximumbedrag dat hij had mogen terugbetalen 1.239,47 euro bedraagt. Zij crediteert de rekening van de verzoekster met terugwerkende kracht voor een bedrag van 3.430,86 euro.

Deze regularisatie ontslaat de betrokkene niet van haar schuld ten aanzien van de RVP. Evenwel zal de RVP verplicht zijn om de onverschuldigd uitbetaalde bedragen terug te vorderen via de gebruikelijke procedure voorzien in de wet, namelijk inhoudingen van maximaal 10 % (behoudens instemming van de betrokkene) op de maandelijks uitkering. Bovendien heeft de betrokkene ook nog de mogelijkheid om de verzaking van de terugvordering te vragen bij de Raad voor de uitbetaling van de voordelen.

Los van het bekomen resultaat, moeten wij hier toch de goede samenwerking tussen de twee betrokken ombudsdiensten onderlijnen die zeker heeft bijgedragen tot de positieve oplossing voor de verzoekster.

Indexering van pensioenen – Voorziene verbetering in de informatie aan de gepensioneerden

Dossier 2532 en 6350 (e.a.)

De feiten

De betrokkenen, voornamelijk gepensioneerden die in het buitenland wonen, hebben zich er bij de RVP over beklaagd dat zij bij een aanpassing van hun pensioen aan de index geen gedetailleerde informatie ontvangen over de nieuwe pensioentoestand.

In zijn antwoord erkent de RVP dit gebrek maar roept technische en logistieke problemen in als reden.

Bedenkingen

De Ombudsdienst ontvangt vrij regelmatig dergelijke klachten.

De schriftelijke inlichtingen aan de gepensioneerden (ongeveer zo'n 1.800.000) zijn op dit ogenblik beperkt tot de situaties waarin individuele wijzigingen doorgevoerd worden zoals de betaling van het vakantiegeld, wijzigingen in de wettelijke inhoudingen (ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage, bedrijfsvoorheffing), de aanpassing van het gewaarborgd minimumpensioen, ...

Uitsluitend problemen van technische aard, met als voornaamste de beperkte drukcapaciteit bij de RVP, zijn er de oorzaak van dat andere wijzigingen zoals een aanpassing aan de index (nog) niet meegedeeld worden. Op middellange termijn zou hiervoor een oplossing gevonden kunnen worden door het aanschaffen van nieuwe printers met een hoger debiet.

Conclusie

De gepensioneerde heeft het recht om ingelicht te worden over elke wijziging die optreedt in zijn pensioenbedrag. Deze behoefte aan informatie is nog groter bij de gepensioneerden die in het buitenland wonen omdat het voor hen moeilijker, zometer onmogelijk, is om de evolutie van de wetgeving of van de index in België te volgen.

De verwachte verbetering van de technische uitrusting van de RVP zou in principe moeten tegemoetkomen aan de gerechtvaardigde behoefte aan informatie van de betrokkenen.

De RVP heeft ons tot nu toe nog niet laten weten wanneer hij de vooropgestelde nieuwe praktijk op het gebied van informatie zal implementeren.

Wij volgen dit verder op.

Aanzienlijke achterstallen inzake Gewaarborgd inkomen en IGO versus kleine schuld inzake pensioen als zelfstandige – Niet verantwoorde inhouding van meer dan 10.000 euro

Dossier 5674

De feiten

Eind november 1998 dient de verzoeker een aanvraag in tot het bekomen van een rustpensioen. Hij vraagt zijn pensioen vanaf 1 december 1999 (op 60 jarige leeftijd). In België was hij werknemer en zelfstandige, in Frankrijk was hij werknemer.

Zowel de RVP als het RSVZ nemen een voorlopige beslissing.

Uiteindelijk kent Frankrijk geen pensioen toe op de leeftijd van 60 jaar. In de loop van 2002 worden de definitieve Belgische beslissingen betekend.

Vanaf dan gaat de RVP over tot het onderzoek naar de rechten op het gewaarborgd inkomen vanaf 1 december 1999 en op de IGO vanaf 1 juni 2001.

Op 20 december 2002 betekent de RVP de beslissing.

Spijtig genoeg laat de betaling van het gewaarborgd inkomen en de IGO op zich wachten ingevolge een vraag om bijkomende inlichtingen van de RVP aan het RSVZ.

De betalingsdiensten veronderstelden namelijk dat er een aanzienlijke schuld bestond in de regeling der zelfstandigen.

Bedenkingen

De opschorting van de uitvoering van een beslissing is een ernstige maatregel die een uitzonderlijk karakter moet behouden en in elk geval moet beperkt worden tot die situaties waarin een reëel risico bestaat op onverschuldigde betalingen.

De betalingsdiensten dienen elk geval afzonderlijk te beoordelen en erover te waken dat de eventuele maatregel om achterstallen in te houden zo goed mogelijk aangepast is aan de situatie.

Conclusie

Nog vooraleer het RSVZ antwoordde aan de RVP stemt deze laatste, na onze interventie, ermee in om de IGO vanaf april 2003 te betalen. Hij houdt evenwel de achterstallen in beraad.

Na ontvangst van het antwoord van het RSVZ (in werkelijkheid betreft het een schuld van ongeveer 14 euro) is er in principe niets meer dat de betaling van de achterstallen in de weg staat. Ingevolge informaticaproblemen ontstaat op dat ogenblik een nieuwe vertraging.

Na meerdere vruchteloze pogingen slagen de betalingsdiensten er op 16 juni 2003 in om de achterstallen die meer dan 10.400 euro bedragen te berekenen.

In dit geval bestond er enerzijds een schuld in de regeling der zelfstandigen (geraamd op maximum 15 euro) en waren er anderzijds achterstallen inzake gewaarborgd inkomen en IGO (geraamd op meer dan 10.000 euro) beschikbaar.

Het bestaan van de schuld verantwoordt nauwelijks de niet betaling van de achterstallen.

Uitgestelde uitvoering van een beslissing – Niet voldoende verantwoorde bewarende maatregelen – Voorrang van een persoonlijk recht op een afgeleid recht – 11.000 euro ingehouden achterstallen om een schuld van minder dan 200 euro te vermijden

Dossier 6475

De feiten

De verzoekster geniet sedert 1996 een overlevingspensioen in de werknemersregeling en een buitenlands overlevingspensioen. Vanaf 1 september 2000 kent het RSVZ haar een rustpensioen in de regeling voor zelfstandigen toe. De beslissing wordt betekend op 18 september 2002. Dezelfde dag wordt de betalingsopdracht overgemaakt aan de RVP.

In november 2003, 14 maanden later, is de beslissing nog steeds niet uitgevoerd. De verzoekster had haar aanvraag om rustpensioen als zelfstandige ingediend in december 1999, enkele maanden voor haar 60ste verjaardag.

Bedenkingen

De RVP heeft de betalingsopdracht ontvangen op 23 september 2002. Omwille van de cumulatie met verschillende overlevingspensioenen meenden de betalingsdiensten van de RVP dat de uitvoering van deze beslissing moest uitgesteld worden totdat de toekenningsdiensten van de RVP een beslissing genomen hadden inzake het residueel recht op een overlevingspensioen. In werkelijkheid is de aanvraag tot herziening nooit bij het bevoegde gewestelijk kantoor van de RVP terechtgekomen.

Deze situatie is in verschillende opzichten niet normaal.

Ten eerste, ook al staat het vast dat de cumulatieregels moeten toegepast worden²¹ en dat bewarende maatregelen in deze optiek gerechtvaardigd kunnen zijn, moeten deze maatregelen in ieder geval de betaling van het overlevingspensioen beperken ten voordele van het rustpensioen en niet andersom.

In dit geval werd het principe dat het rustpensioen, een persoonlijk recht berekend op basis van een vaststaande loopbaan, voorrang heeft op het overlevingspensioen niet gerespecteerd.

Ten tweede bleef de toestand geblokkeerd gedurende meer dan een jaar. Deze termijn is in elk geval onverenigbaar met de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde. Bovendien heeft de verzoekster in gans die periode geen woord uitleg gekregen.

Ten derde heeft de verzoekster, die minstens recht had op haar rustpensioen van 266,25 euro per

²¹ Artikel 52, § 1, 1ste en 2de lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

maand (bedrag op 1 september 2000), het gedurende meer dan drie jaren moeten stellen met een maandbedrag dat heel wat lager ligt (166,86 euro op 1 september 2000).

Conclusie

Uiteindelijk hebben de betalingsdiensten een maand na onze interventie de toestand geregeld. In de loop van december 2003 zijn de achterstallen van bijna 11.000 euro betaald, na aftrek van de onverschuldigde betalingen die 191,61 euro bedroegen. Deze schuld was het gevolg van de toepassing van de cumulatierregels inzake rust- en overlevingspensioenen.

Vanaf januari 2004 ontvangt de klaagster een maandbedrag van ongeveer 450 euro.

De RVP ging niet spontaan over tot de betaling van intresten op de achterstallen ondanks het feit dat het “handvest” van de sociaal verzekerde voorziet dat de prestaties van rechtswege intrest opbrengen²².

In het geval van de verzoekster zijn de achterstallen verschuldigd vanaf 18 januari 2003, te weten 4 maanden na de beslissing van het RSVZ. Zij heeft een aanvraag ingediend om deze intresten te bekomen. In februari 2004 had de RVP zich hierover nog niet uitgesproken.

In dit dossier moeten wij een slecht beheer vanwege de RVP betreuren.

Inderdaad, de bewarende maatregel bleek in dit geval overdreven en inadequaat. Bovendien hebben de diensten die de maatregel genomen hebben het dossier niet opgevolgd.

Verhoging van de minimumpensioenen voor zelfstandigen – Foutieve automatische aanpassing van het uitbetaalde pensioen in het nadeel van de gepensioneerde ingeval van de cumulatie met een verminderd én een niet verminderd pensioen in de werknemersregeling – Steeds terugkerende fout – Opsporing van soortgelijke gevallen onmogelijk

Dossier 5851

De feiten

De verzoeker geniet sedert 1 maart 1981 volgende pensioenen op basis van het gezinsbedrag:

- ◆ een *vervroegd* rustpensioen als zelfstandige met als loopbaanbreuk 24/45;
- ◆ een *vervroegd* rustpensioen als arbeider met als loopbaanbreuk 19/45;
- ◆ een rustpensioen als mijnwerker van 3/45en.

Vermits hij op 60 jaar met pensioen ging werd zowel het rustpensioen als arbeider als het rustpensioen als zelfstandige definitief met 25 % verminderd. Het rustpensioen als mijnwerker werd niet verminderd.

²² Wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde, artikel 20

Het uitbetaalde pensioen bedroeg op 1 maart 2003, 614,20 euro bruto per maand (318,22 euro werknemer en 295,98 euro zelfstandige).

De verhoging van de minimumpensioenen voor zelfstandigen op 1 april 2003 brengt hem slechts 3,14 euro per maand op.

Bedenkingen

Vanaf 1 april 2003 werd het bedrag van het minimumpensioen zelfstandige voor een gezin verhoogd tot 9.877,41 euro per jaar voor een volledige loopbaan. Het rustpensioen als zelfstandige zou dus in principe verhoogd kunnen worden tot $9.877,41 \times 24/45 = 5.267,95$ euro per jaar.

De toekenning van het minimumpensioen als zelfstandige mag zeker niet tot gevolg hebben dat het totaal van de pensioenen als werknemer en als zelfstandige hoger ligt dan het door de wet voorziene grensbedrag van 9.877,41 euro per jaar.

Om de beperking te berekenen moet de RVP rekening houden met het onverminderd rustpensioen als werknemer.

Het bestand van de betalingsdiensten bevat evenwel slechts één bedrag dat de som is van het werknemerspensioen en het pensioen als mijnwerker. Het betalingsbestand bevat verder een code die de vermindering wegens vervroeging aanduidt.

Bij de berekening van de beperking van het minimumpensioen als zelfstandige wordt de som van beide pensioenen verhoogd met de toegepaste vermindering terwijl enkel het verminderde pensioen hiermee verhoogd mag worden. Het mijnwerkerspensioen wordt bijgevolg ten onrechte in aanmerking genomen aan 133 % in de plaats van aan 100 %, het werknemerspensioen aan 100 % wat correct is.

De RVP beperkte het minimumpensioen aldus tot 4.785,90 euro in plaats van 5.023,88 euro per jaar.

Dit bedrag dient nog verminderd te worden met 25 % omdat hij op 60 jarige leeftijd met pensioen ging. Het minimumpensioen zelfstandige zou vanaf 1 april 2003 3.767,91 euro per jaar of 313,99 euro bruto per maand moeten bedragen wat een verhoging van $313,99 - 295,98 = 18,01$ euro betekent.

Conclusie

De RVP zet de toestand recht. De verzoeker krijgt 14,87 euro per maand meer.

Dit was trouwens niet de eerste fout in dit dossier. Het minimumpensioen werd sedert 1 januari 1990 foutief betaald. Deze fout werd in februari 1998 vastgesteld en rechtgezet met toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring. De verhoging van 1 juli 2000 en deze van 1 april 2003 werden slechts na onze interventie correct uitgevoerd.

Omdat het rustpensioen werknemer uit twee delen bestaat, namelijk een rustpensioen als arbeider verminderd met 25 % wegens vervroeging en een onverminderd rustpensioen als mijnwerker kan de Rijksdienst voor Pensioenen geen correcte automatische aanpassing van het gewaarborgd minimumpensioen als zelfstandige garanderen.

Op basis van de huidige gegevens in het betalingsbestand zal elke toekomstige aanpassing van het minimumpensioen zelfstandige foutief uitgevoerd worden.

Wij hebben de RVP gevraagd om binnen de kortste tijd dit probleem op te lossen.

In afwachting van een definitieve oplossing heeft de RVP in de betalingsbestanden een code ingebracht waardoor bij de volgende aanpassing van de minimumpensioenen zelfstandigen het dossier zal signaleerd worden. De aanpassing ervan zal manueel uitgevoerd worden.

Dit is geen alleenstaand geval. De Rijksdienst voor Pensioenen kan de gelijksoortige gevallen echter niet opsporen. Enkel als de gepensioneerde zelf een initiatief neemt, kan de toestand rechtgezet worden.

Verhoging van de minimumpensioenen in april 2003 – Ontbreken van aanpassingen

Dossier 5948

De feiten

Sedert december 1976 geniet de verzoeker een rustpensioen in de regeling voor werknemers en in deze voor zelfstandigen berekend op basis van het gezinsbedrag. Beide pensioenen zijn ingegaan op de leeftijd van 60 jaar en werden verminderd met 25 %. In maart 2003 bedraagt zijn pensioen slechts ongeveer 585 euro. Op 1 april 2003 wordt zijn pensioen niet verhoogd.

Bedenkingen

Tot juni 2000 zijn de uitbetaalde bedragen correct. Op 1 juli 2000 moest het pensioen als zelfstandige aangepast worden aan het nieuwe minimumbedrag. Deze aanpassing gebeurde slechts gedeeltelijk. Het bedrag werd verhoogd met 11,13 euro in de plaats van met 24,81 euro. Door deze foutieve aanpassing werd het pensioen als zelfstandige in april 2003 niet verhoogd.

Conclusie

Eind juli 2003 heeft de RVP de pensioentoestand van de verzoeker aangepast en hem meer dan 600 euro achterstallige pensioenbedragen uitbetaald. De maandelijkse verhoging bedraagt 32,76 euro.

Wij kunnen enkel, en wij betreuren dit, onbehoorlijk bestuur vanwege de RVP vaststellen. Hij heeft zijn opdracht niet correct vervuld door het niet ambtshalve betalen van de bedragen waarop de betrokkene wettelijk recht had.

Wij wensen te benadrukken hoe moeilijk het voor de gepensioneerde maar al te vaak is om na te gaan of de aanpassingen van zijn pensioenbedrag(en) correct zijn. Wij onderlijnden reeds in onze vorige jaarverslagen dat een dergelijke controle door de complexe wetgeving haast onmogelijk is. Het is dan ook noodzakelijk dat de administratie erover waakt de pensioenbedragen correct aan te passen om het vertrouwen van de gepensioneerden niet te verliezen.

Gewaarborgd minimumpensioen vanaf 1 april 2003 – Gemengde loopbaan – Ambtshalve aanpassing

Dossier 6197

De feiten

De verzoeker is gepensioneerd sinds augustus 1985.

Hij bewijst een loopbaan van 45 jaren als werknemer en van 27 jaren als zelfstandige. Hij meent vanaf 1 april 2003 wel degelijk recht te hebben op het gewaarborgd minimumpensioen voor een gemengde loopbaan.

Bedenkingen

In de werknemersregeling zijn de jaren 1955 tot en met 1984 geen jaren met een volledige tewerkstelling. De tewerkstelling was de ene week beperkt tot 4 uur per dag en de andere week tot 5 uur per dag.

Ondanks een beroepsloopbaan van 45 jaren (45/45sten), wat groter is dan twee derden van een volledige loopbaan, kon de verzoeker geen aanspraak maken op een gewaarborgd minimumpensioen omdat niet voor alle jaren een tewerkstelling van minstens 285 dagen van ten minste 6 uren per dag is bewezen²³.

In de regeling voor zelfstandigen kunnen voor de vaststelling van het rustpensioen 27 jaren

²³ Overeenkomstig artikel 1, § 3 van het koninklijk besluit van 17 februari 1981 wordt een tewerkstelling als werknemer als een volledige tewerkstelling beschouwd als het een tewerkstelling betreft van ten minste 285 dagen van ten minste 6 uren per dag per kalenderjaar of van 1710 uren per kalenderjaar

(27/45sten) in aanmerking worden genomen. In toepassing van de beperking van de loopbaan tot de eenheid kon evenwel geen rustpensioen als zelfstandige worden toegekend. Daarom wordt er een onvoorwaardelijk pensioen betaald.

Bij koninklijk besluit van 14 februari 2003 werd op 1 april 2003 het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen in de regeling voor werknemers en in de regeling voor zelfstandigen verhoogd en werd de voorwaarde tot het bekomen van een gewaarborgd minimumpensioen in de regeling voor werknemers gewijzigd.

Voor genoemd koninklijk besluit introduceert in de regeling voor werknemers het begrip “gemengde loopbaan”. Hiermee wordt bedoeld *een loopbaan die gelijktijdige of afwisselende prestaties als werknemer en als zelfstandige omvat*.

Het is de bedoeling om de gepensioneerde die na optelling van de jaren als werknemer en als zelfstandige, tenminste twee derden van een volledige loopbaan heeft bewezen, voor zijn periode tewerkstelling als werknemer tenminste een bedrag te garanderen dat overeenstemt met het gewaarborgd minimumbedrag zelfstandige voor een zelfde periode.

De RVP moet dit koninklijk besluit van ambtswege toepassen op de pensioenen die ingegaan zijn vóór 1 april 2003, indien de pensioenbeslissing reeds betekend was. Bij de ambtshalve toepassing moet hij geen rekening houden met de regel van ten minste 285 dagen van 6 uren per dag per kalenderjaar of 1710 uren per kalenderjaar.

Vermits de verzoeker in de regeling voor werknemers een beroepsloopbaan bewijst van 45/45sten en hij daarnaast ook het bewijs levert van een loopbaan als zelfstandige van 27/45sten, blijkt ontegensprekelijk dat hij afwisselend prestaties geleverd heeft in de regeling voor werknemers en in deze voor zelfstandigen en dat hij bijgevolg, in de zin van de definitie van artikel 1, 6° van voornoemd koninklijk besluit²⁴, moet beschouwd worden als gepensioneerde met een gemengde loopbaan.

Conclusie

In de dienstnota 2003/5 had de RVP gesteld dat de onvoorwaardelijke pensioenen zelfstandigen niet in aanmerking werden genomen voor het definiëren van de gemengde loopbaan.

Het onvoorwaardelijk pensioen wordt echter altijd betaald wanneer dit voordeliger is dan het rustpensioen. De gepensioneerden die in dat geval zijn, hebben wel degelijk een loopbaan als zelfstandige bewezen en komen eventueel in aanmerking voor het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan wanneer de “gemengde” loopbaan ten minste 2/3 van een volledige loopbaan bedraagt.

²⁴ Koninklijk besluit van 14 februari 2003 tot vaststelling van het gewaarborgd minimumpensioen voor werknemers, artikel 1, 6°

De RVP heeft de dienstnota aangepast en de pensioentoestand herzien.

Hij heeft het rustpensioen vanaf 1 april 2003 verhoogd tot 45/45sten van het gewaarborgd minimumpensioen voor een gemengde beroepsloopbaan.

De achterstallige pensioenbedragen voor de periode van 1 april 2003 tot 31 oktober 2003, ten bedrage van 2.877,66 euro, werden in de tweede helft van oktober 2003 betaald.

Vanaf de maand november 2003 betaalt de Rijksdienst voor Pensioenen maandelijks 933,29 euro. Dit maandbedrag is als volgt samengesteld:

◆ rustpensioen werknemer:	839,58 euro
◆ onvoorwaardelijk rustpensioen als zelfstandige:	78,51 euro
◆ ouderdomsrente:	<u>15,20 euro</u>
◆ totaal:	933,29 euro

Voordien genoot hij slechts 545,21 euro per maand.

Onderbreking in de betalingen – Ouderdomsrente onder de vorm van een kapitaal

Dossier 6399

De feiten

Sedert 1 september 1997 genieten de echtgenoten een rustpensioen op basis van het gezinsbedrag.

Op 1 augustus 2002 vergelijkt de RVP het pensioen op basis van het gezinsbedrag met de som van de bedragen van het pensioen als alleenstaande toegekend aan beide echtgenoten. Uit deze vergelijking blijkt dat het behouden van het gezinsbedrag voordeliger is voor het gezin.

Omdat het pensioen van de echtgenote niet betaald wordt, kan ook haar ouderdomsrente die 1.234,31 euro bruto bedraagt niet betaald worden.

Bedenkingen

De wet voorziet dat het kapitaal van de ouderdomsrente betaald wordt in de loop van de maand tijdens dewelke het rust- of overlevingspensioen voor de eerste keer betaald wordt.²⁵ Met andere woorden, de rente is slechts betaalbaar voor zover het rust- of overlevingspensioen betaalbaar is.

Om deze klip te omzeilen, kiezen sommige gepensioneerden ervoor om het pensioen voor een

²⁵Wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen, artikel 16 en 17 en het koninklijk besluit van 11 december 2000 genomen ter uitvoering van deze artikels

maand te laten uitbetalen (met name de maand van de ingangsdatum) om dan vanaf de volgende maand te verzaken.

Deze praktijk wordt zonder problemen toegestaan door de RVP maar is niet altijd zonder onverwachte neveneffecten voor de betrokkenen.

In voorliggend geval beslist de RVP in akkoord met de betrokkene om het pensioen van de vrouw te betalen voor een maand (augustus 2003) terwijl het pensioen van de echtgenoot voor dezelfde maand teruggebracht wordt tot het bedrag voor een alleenstaande.

In mei 2003 betekent de RVP een beslissing waarin de toekenning van het pensioen als alleenstaande in augustus 2002 bevestigd wordt en waarbij vanaf 1 september 2002 opnieuw het gezinspensioen toegekend wordt.

Conclusie

Het was aanvankelijk de bedoeling om de toestand van de echtgenoten te regulariseren in juli 2003. De betaling van het enige maandbedrag aan de vrouw (68,31 euro) gebeurde wel degelijk in deze maand. De berekening voor de echtgenoot moest echter overgedaan worden omdat een eerste berekening een foutief resultaat opleverde.

Als enige uitleg ontvangt de man twee opeenvolgende brieven van de RVP met dezelfde inhoud waarin hem meegedeeld wordt dat de betaling van zijn maandbedrag waarschijnlijk vertraging zal oplopen.

De correcte berekening wordt uiteindelijk einde juli verricht, gevolgd door de betaling van een saldo van 2.514,24 euro midden augustus.

Het kapitaal dat aan de vrouw verschuldigd is, wordt in oktober 2003 gestort.

Hoewel de betalingsdiensten van de RVP over alle inlichtingen beschikten om de betaling van de twee bedragen als alleenstaande correct en tijdig uit te voeren, wordt de betaling van een maandbedrag van meer dan 1.450 euro zonder enige reden met een maand vertraagd.

Hoewel missen menselijk is, ontslaat dat de RVP niet van zijn verplichting om de betaling van de pensioenen die hij beheert regelmatig en zonder ongepaste onderbreking uit te voeren.

Indien dit ondanks alles toch gebeurt, moet de RVP alles in het werk stellen om de situatie recht te zetten binnen de maand waarin de vergissing werd vastgesteld.

Dakloze gepensioneerde – Ambtshalve schrapping – Schorsing van de betaling van het pensioen gedurende drie jaren – Vicieuze cirkel

Dossier 6867

De feiten

De klaagster werd in 1994 gepensionoord. Tot eind 2000 wordt haar pensioen normaal uitbetaald. Op dat ogenblik ziet zij zich om diverse redenen verplicht haar hoofdverblijfplaats te verlaten. Zij laat geen adres na. De gemeente gaat over tot de ambtshalve schrapping uit het bevolkingsregister. Zij wisselt het leven op straat af met opnames in verschillende verzorgingstehuizen.

De RVP raakt elk spoor van betrokkene kwijt en kan niet anders dan de betalingen stopzetten. Deze toestand duurt zo'n drietal jaren.

Begin november 2003 neemt zij opnieuw contact op met de RVP. Vooraleer haar situatie te regulariseren, eist de RVP dat de verzoekster zich administratief in regel stelt, met andere woorden dat zij zich opnieuw inschrijft in een gemeente.

Bedenkingen

Dit soort situaties waarbij de gepensioneerde plots verdwijnt, zijn door de betalingsdiensten moeilijk te beheren.

Indien de betaling niet gebeurt door een overschrijving op een rekening maar per assignatie is het noodzakelijk om over een betrouwbaar betalingsadres te beschikken. Wanneer meerdere assignaties onbesteld terugkeren naar de RVP omdat de betrokkene "vertrokken is zonder adres" en wanneer bovendien het rijksregister nog steeds hetzelfde adres vermeldt (of vermeldt dat de betrokkene "ambtshalve geschrapt" werd²⁶), vereist een goed beheer dat de RVP de uitgifte van verdere assignaties stopzet en een reactie van de gepensioneerde afwacht. Indien deze niet reageert, kan de betaling geblokkeerd blijven.

De regularisatie van dergelijke situaties is niet zo eenvoudig. De verzoekster bevond zich in een vicieuze cirkel. Zonder inkomen is het voor haar niet mogelijk om meteen een verblijfplaats te vinden. Zonder inkomen en zonder adres is het voor haar zeer moeilijk, om niet te zeggen onmogelijk, om een bankrekening te openen. Zonder adres is de betaling via assignatie eveneens onmogelijk.

Conclusie

In eerste instantie raden wij de verzoekster aan om contact op te nemen met een OCMW en daar een referentieadres te nemen om zodoende uit de vicieuze cirkel te raken.

²⁶ De problematiek van de ambtshalve schrapping en de gevolgen ervan op de betaling van het pensioen werden besproken in het Jaarverslag 2002, p. 79 – 81

Met de hulp van de maatschappelijk assistenten wordt het nodige gedaan in december 2003. Op basis van een attest van het OCMW registreert de RVP het nieuwe adres en aanvaardt hij om alle achterstallen ontstaan sedert december 2000 uit te betalen.

Half januari geeft de RVP een assignatie uit ter waarde van 35.578,08 euro.

Vanaf februari 2004 bedraagt het maandbedrag 946,11 euro.

Deze positieve afloop werd mogelijk dank zij de samenwerking van drie diensten, de RVP, het OCMW en de Ombudsdienst, die elk binnen hun eigen bevoegdheidsdomein de verzoekster begeleid hebben bij elke noodzakelijke stap.

Door deze pro-actieve en empathische houding is een praktische oplossing uit de bus gekomen voor iemand die lijdt onder sociale uitsluiting en er zelf niet in slaagt om zich administratief in regel te stellen.

Dergelijke houding kan een aanvulling vormen op sommige administratieve praktijken die te passief zijn en soms ondoeltreffend.

Pensioen op basis van het gezinsbedrag verminderd met het buitenlands pensioen van de echtgenote – Ongeoorloofde beperking van de aanpassingen aan de minimumbedragen en van de indexeringen

Dossier 6288 en 6363

De feiten

Beide verzoekers genieten een rustpensioen berekend aan het gezinsbedrag. Het wordt evenwel beperkt tot het gezinsbedrag verminderd met het buitenlands pensioen van de echtgenote dat zij niet kan verzaken. Op 1 april 2003, bij de aanpassing van de minimumbedragen voor werknemers en zelfstandigen, wordt de verhoging berekend op het beperkte gezinspensioen. In juni 2003 wordt enkel het beperkte bedrag geïndexeerd.

Bedenkingen

In ons Jaarverslag 2001 (p. 74-75) bespraken wij reeds deze onjuiste werkwijze van de RVP.

Sedert januari 2000 past de RVP - zonder wettelijke basis - het principe van de zogeheten "stabilisatie" toe. De stabilisatie bestaat erin dat de RVP vanaf dan geen rekening meer houdt met de evolutie van het buitenlands pensioen. Het pensioenbedrag wordt gestabiliseerd, met andere woorden definitief vastgesteld op de waarde van dat ogenblik. De latere aanpassingen en indexeringen worden slechts toegepast op het werkelijk betaalde pensioenbedrag, dus na aftrek van het buitenlands pensioen. Heden is echter de enige juiste werkwijze, conform de wetgeving,

om het pensioen vóór enige vermindering aan te passen of te indexeren en daarna het (niet gestabiliseerde) bedrag van het buitenlands voordeel van de echtgenote af te trekken.

Door zijn huidige werkwijze benadeelt de RVP de betrokken gepensioneerden twee maal bij elke evolutie van het pensioenbedrag, of het nu een indexering of een herwaardering betreft, zeker wanneer deze laatste in een percentage berekend wordt. Bij elke verhoging wordt op de berekeningbasis besnoeid. Het verschil tussen de werkelijk verschuldigde en de berekende verhoging blijft groeien.

Conclusie

De RVP aanvaardt om de pensioentoestand van de klagers te herzien voor de verhoging van april en de indexering van juni 2003. Hij zal ook de andere verhogingen sedert de ingangsdatum van de pensioenen nakijken.

Eind juli 2003 wordt een eerste regularisatie uitgevoerd. Het vanaf juni 2003 betaalde bedrag is echter nog altijd niet conform de wet berekend.

Na een nieuwe interventie, doet de RVP een tweede nazicht wat in beide gevallen resulteert in de betaling van bijkomende achterstallen.

In vergelijking met de situatie vóór de klacht bekomt de eerste verzoeker maandelijks 48,56 euro en de tweede 18,33 euro meer.

Wat de algemene praktijk van de stabilisatie betreft, moeten wij vaststellen dat de RVP zijn werkwijze niet heeft aangepast *ondanks zijn beloftes in 2001* om deze stabilisatie niet meer toe te passen voor identieke dossiers. In oktober 2003 heeft de RVP zich er *opnieuw* toe verbonden het nodige te doen om alle betrokken dossiers te regulariseren zodra de verwachte nieuwe wettelijke bepalingen in deze materie gepubliceerd zijn. Wat de toekomst ook uitwijst en niettegenstaande de nieuwe verbintenis van de RVP dienen wij er nogmaals op te wijzen dat de huidige werkwijze momenteel geen wettelijke basis heeft.

Overigens creëert zij een discriminatie tussen gepensioneerden. Indien aan de echtgenote een persoonlijk rustpensioen als werknemer wordt toegekend dat niet betaalbaar is omdat het gezinsbedrag voordeliger is, wordt de indexering toegepast op het totale gezinspensioen. Indien het pensioen alleenstaande aan de echtgenote zou worden toegekend, zou de indexering en alle volgende op het volledige, niet gestabiliseerde bedrag gebeuren.

Wij merken op dat sedert de belofte van de RVP in oktober 2003, de programmawet van 31 december 2003 in zijn artikel 86 de stabilisatie van het pensioencomplement van de grens- en seizoensarbeiders, *en alleen deze*, heeft geregeld.

Wij besluiten hieruit dat de RVP momenteel geen enkele reden meer heeft om de beloofde regularisatie nog langer uit te stellen. Wij volgen deze zaak verder op.

Betaling van een Belgisch rustpensioen via een overschrijving op een buitenlandse rekening – Beperkte mogelijkheden

Dossier 6373

De feiten

Verzoeker heeft de Oostenrijkse nationaliteit en woont in Oostenrijk. De RVP betaalt zijn Belgisch pensioen maandelijks per postassignatie.

Hij beklagt zich erover dat de RVP zijn pensioen niet wil overschrijven op een bankrekening in Oostenrijk.

Bedenkingen

Reeds in het Jaarverslag 1999²⁷ bespraken wij uitgebreid de regels inzake de betaling van het Belgisch pensioen.

De basisregel is nog steeds de betaling per postassignatie. Het lijkt erop dat hier binnenkort ter bescherming van de postbodes verandering in komt.

Op het ogenblik van de redactie van dit verslag is het echter nog altijd zo dat de gepensioneerden de betaling van hun pensioen slechts op eigen aanvraag kunnen bekomen op een Belgische bankrekening op voorwaarde dat deze financiële instelling een overeenkomst heeft afgesloten met de Rijksdienst voor Pensioenen.

Door het koninklijk besluit van 28 februari 1993²⁸ werd de mogelijkheid om de betaling van het pensioen op een bankrekening te bekomen, uitgebreid tot alle financiële instellingen die gevestigd zijn op het grondgebied van de Europese Gemeenschap.

Er moet aan een dubbele voorwaarde voldaan zijn:

1. De buitenlandse financiële instellingen moeten aangesloten zijn bij een nationaal compensatiesysteem of een gelijkwaardig systeem;
2. deze instellingen moeten de betaling van de pensioenen toelaten door bemiddeling van een financiële instelling gevestigd in België die een overeenkomst met de RVP heeft afgesloten.

Volgens de RVP moet aan de eerste voorwaarde absoluut voldaan zijn omdat zij toelaat om een controle uit te oefenen op de juistheid van de rekeningnummers en de identiteit van de titularis.

Wat Oostenrijk betreft, waar de RVP elke maand zo'n 220 gerechtigden uitbetaalt, werd de

²⁷ Jaarverslag 1999, p.99 - 103

²⁸ Het koninklijk besluit van 28 februari 1993 betreffende de betaling per overschrijving van sommige uitkeringen betaalt door de Rijksdienst voor Pensioenen

mogelijkheid om de betaling per overschrijving te verzekeren blijkbaar nooit echt bestudeerd.

In afwachting en bij gebrek aan alternatief is de RVP wettelijk ertoe gehouden om het maandelijks pensioen via postassignatie uit te betalen.

Wij onderzochten voor welke landen de betaling via overschrijving op een buitenlandse bankrekening mogelijk is.

De onderdanen van een lidstaat van de Europese Economische ruimte, de staatlozen, de erkende vluchtelingen of de bevoorrechte vreemdelingen aan wie de Rijksdienst voor Pensioenen een voordeel betaalt dat volledig en overal ter wereld betaalbaar is, kunnen op hun vraag de betaling van de uitkering bekomen op een persoonlijke rekening geopend bij een financiële instelling gevestigd op het grondgebied van een lidstaat van de EER, andere dan het Koninkrijk België.²⁹

De onderdanen van een Staat met wie België een overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten en aan wie de Rijksdienst voor Pensioenen rechtstreeks één of meer uitkeringen betaalt die volledig en overal ter wereld betaalbaar zijn, kunnen op hun aanvraag de betaling van die uitkeringen bekomen op een persoonlijke rekening geopend bij een financiële instelling die gevestigd is op het grondgebied van de Staat van wie zij onderdaan zijn.³⁰

De bedoelde financiële instellingen moeten aangesloten zijn bij een nationaal compensatiesysteem of een gelijkwaardig systeem. Daarenboven moeten zij het mogelijk maken dat de betalingen gedaan worden door bemiddeling van een financiële instelling waarvan de werking in België erkend is in toepassing van de wet van 22 maart 1993 houdende statuut en controle van de kredietinstellingen die met de Rijksdienst voor Pensioenen een overeenkomst heeft afgesloten.

Op basis van deze bepalingen zijn de meeste pensioenen betaalbaar op een bankrekening geopend bij een financiële instelling gevestigd in Duitsland, Frankrijk, Italië, het Groothertogdom Luxemburg, Nederland, Portugal en Spanje evenals de pensioenen van de gerechtigden met de Zwitserse nationaliteit (deze laatste op basis van een overeenkomst tussen de Europese gemeenschap en haar lidstaten enerzijds en de Zwitserse Bondsstaat anderzijds).

Aan de Belgen of Marokkanen die in Marokko wonen kan het pensioen op een bankrekening gestort worden, geopend bij een financiële instelling gevestigd in Marokko.

Met het oog op de uitbreiding van de huidige mogelijkheden zijn er contacten tussen de RVP en de financiële instellingen (Fortis, de Post). De betrokken landen zijn: Canada, de Verenigde Staten, Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Tunesië. Evenwel zonder verder gevolg.

²⁹ Ibidem, artikel 1, § 1, eerste lid

³⁰ Ibidem, artikel 1, § 1, tweede lid

Conclusie

De betaling van het pensioen op een rekening in het buitenland is momenteel slechts mogelijk in Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje en Marokko.

Dit betekent dat het pensioen slechts in 7 lidstaten van de EER op rekening kan betaald worden en slechts in 1 land waarmee België een bilaterale overeenkomst heeft gesloten.

De Rijksdienst voor Pensioenen deelde ons mee dat in november 2003 in totaal zo'n 7.700 pensioenen in de andere landen in de Europese Economische Ruimte, en dus niet op rekening, betaald worden. Bij deze zijn het Verenigd Koninkrijk met ongeveer 2.800 en Griekenland met zo'n 4.300 uitbetalingen de uitschieters. Indien men ook de nieuw aangesloten landen beschouwt, komt men op een totaal van meer dan 8.200 uitbetaalde pensioenen.

Buiten Europa vormen de Verenigde Staten en Canada de uitschieters met respectievelijk meer dan 4.100 en bijna 6.300 betaalde pensioenen.

Wij dringen er bij de RVP op aan de mogelijkheden te onderzoeken teneinde de betaling via een buitenlandse bankrekening mogelijk te maken voor alle landen waarmee België een overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten.

Aanbeveling

Niet alleen Europeanen klagen over de betaling per postassignatie. Voornamelijk inwoners van andere continenten hebben er moeite mee.

Een eenvoudige oplossing bestaat niet, daarvan zij wij ons bewust. Er moet gestreefd worden naar een gezond evenwicht tussen de belangen van de Staat – een goed beheer van de overheidsgelden – en de belangen van de gepensioneerde. Anderzijds is het voor de burger onbegrijpelijk dat hij in de 21ste eeuw niet op een bankrekening kan betaald worden. Daarom bevelen wij aan dat er op zijn minst werk gemaakt wordt van een studie met het oog op de betaling van het pensioen op een bankrekening in zoveel mogelijk landen.

Betaling van voorschotten op overlevingspensioenen – Nieuwe administratieve praktijk voor gepensioneerden die buiten de EER verblijven

Dossier 5483

De feiten

In februari 2002 overlijdt de gerechtigde op een gezinspensioen. Het gezin woont in Canada. Via een tussenpersoon in België vraagt de weduwe onmiddellijk het overlevingspensioen rechtstreeks

aan bij de RVP. De RVP opent geen dossier maar nodigt op 26 maart 2002 de weduwe uit om een aanvraag in te dienen bij de Canadese pensioensinstelling. Zij deed deze aanvraag op 21 juni 2002.

Slechts op 17 september 2002 stuurde de Canadese instelling die aanvraag door naar België, weliswaar naar het RSVZ in de plaats van naar de RVP. Het RSVZ maakte op zijn beurt de aanvraag slechts aan de RVP over op 28 november 2002.

Intussen betaalt de Rijksdienst geen voorschotten.

Uiteindelijk wendt de zus van de overledene zich in januari 2003 tot het College omdat het pensioendossier nog steeds niet afgewerkt werd en de langstlevende echtgenote nog geen overlevingspensioen ontvangt.

Bedenkingen

Artikel 20, §3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 bepaalt: “In afwachting dat definitief beslist wordt over de rechten op overlevingspensioen kan de Rijksdienst voorschotten uitbetalen aan de langstlevende echtgenoot op voorwaarde dat de overleden echtgenoot bij zijn overlijden daadwerkelijk in het genot was van een rustpensioen ten laste van de regeling voor werknemers”.

Tevens moet de RVP in toepassing van artikel 10, §4 van hetzelfde koninklijk besluit de definitieve rechten op een overlevingspensioen ambtshalve onderzoeken.

Aan de gerechtigden buiten de E.E.R. betaalt de RVP geen voorschotten uit. Hun definitieve rechten worden niet ambtshalve onderzocht. Wel worden zij uitgenodigd een aanvraag tot het bekomen van een Belgisch overlevingspensioen in te dienen.

Door geen voorschotten te betalen maakt de RVP volgens ons een ongeoorloofd onderscheid tussen gepensioneerden. Door het recht op overlevingspensioen niet ambtshalve te onderzoeken, handelt hij in strijd met de wet.

Voor wat betreft de gerechtigden wonende in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten, is deze werkwijze bovendien in tegenspraak met de bepalingen inzake gelijkheid van behandeling die voorkomen in de bilaterale overeenkomsten.

Hierin wordt voorzien dat de onderdanen van één der verdragsluitende Staten aan de verplichtingen van de wetgeving van de andere Staat onderworpen zijn en dat zij op deze wetgeving aanspraak kunnen maken *onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van deze Staat*. Tevens wordt voorzien dat de bepalingen die de rechten van de buitenlanders

beperken, verblijfstermijnen opleggen of verval wegens hun woonplaats tegenwerpen, niet tegen de onderdanen van een der verdragsluitende landen kan ingeroepen worden.

Conclusie

In dit dossier paste de RVP de pensioenwetgeving niet correct toe, leefde de verplichtingen van het Handvest van de sociaal verzekerde niet na en respecteerde de principes van behoorlijk bestuur niet.

Reeds in ons Jaarverslag 2001 maakten wij melding van het ongeoorloofd onderscheid dat de RVP maakte door systematisch aan de gerechtigden die in het buitenland woonden geen voorschotten op overlevingspensioen te betalen. Op onze vraag paste de RVP zijn werkwijze ten dele aan. Vanaf 2002 worden ook aan de langstlevende echtgenoot die in een land van de EER woont voorschotten op het overlevingspensioen, beperkt tot het "nationaal pensioen" indien het pensioen met toepassing van Europese verordeningen 1408/71 en 574/72 moet berekend worden, betaald. Het onderzoek van het definitieve recht gebeurt sindsdien voor die categorie gerechtigden eveneens ambtshalve - het gaat hier om een verplichting die door de Belgische wetgeving voorgeschreven is - al blijft de RVP aan de gerechtigde vragen om een aanvraag in te dienen via de pensioendienst van het land waarin hij woont, omdat dit de gegevensuitwisseling tussen de betrokken pensioeninstellingen zou vergemakkelijken.

Naar onze mening is er echter geen enkel beletsel om een voorschot op het overlevingspensioen uit te betalen aan de langstlevende echtgenoot *ongeacht de woonplaats* indien de overleden echtgenoot een rustpensioen werknemer op basis van het gezinsbedrag genoot. Wij zien trouwens ook geen enkele reden waarom niet onmiddellijk het ambtshalve onderzoek naar de definitieve rechten kan aangevat worden.

Naar aanleiding van dit dossier hebben wij opnieuw onderhandeld met de RVP.

De RVP heeft er zich toe verbonden, om vanaf oktober 2003 zoals reeds gebeurt voor de onderdanen van de EER, eveneens een voorschot te betalen inzake overlevingspensioenen voor de langstlevende echtgenoot die in een land verblijft dat een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft onderschreven.

Deze regeling geldt evenwel niet voor de langstlevende echtgenoot die in Canada verblijft en die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt op de datum van het overlijden. De RVP heeft hiervoor een aanvaardbare reden. In een dergelijk geval verhinderen de Canadese pensioenrechten regelmatig de toekenning van een Belgisch overlevingspensioen.

Erkenning van het recht op een rustpensioen als feitelijk gescheiden echtgenoot – Gelijktijdige betaling van een gezinsspensioen op een bankrekening toegankelijk voor beide echtgenoten – Verantwoordelijkheid van de RVP ten opzichte van de feitelijk gescheiden echtgenoot

Dossier 2036 – 5599

De feiten

Een echtpaar (dossier 2036) geniet sedert 1987 een rustpensioen berekend op basis van het gezinsbedrag. De maandelijkse betalingen gebeuren op een bankrekening toegankelijk voor beide echtgenoten. Begin januari 1998 volgt een feitelijke scheiding. Deze toestand wordt bevestigd door de inschrijving op een verschillend adres.

De RVP wordt slechts met een brief van 19 december 1998 op de hoogte gebracht van de scheiding. Pas vier maanden later, vanaf de betaling van april 1999, splitst de RVP de betalingen van het gezinsspensioen. Nog vier maanden later (beslissing van 1 september 1999) betekent de RVP aan beide echtgenoten de toekenning van de helft van het gezinsspensioen vanaf 1 februari 1998.

Toch weigert de RVP om aan de feitelijk gescheiden echtgenote de achterstallen voor de periode van 1 februari 1998 tot 31 maart 1999 te betalen omdat tijdens deze periode de betalingen op een gemeenschappelijke rekening gebeurden.

Een ander gelijkaardig dossier handelt over de niet betaling aan de feitelijk gescheiden echtgenote van achterstallen voor de periode van 1 januari 2000 tot 30 september 2001 (geraamd op meer dan 16.000 euro).

Bedenkingen

De bepalingen ten voordele van de feitelijk gescheiden echtgenoot worden ambtshalve toegepast indien de andere echtgenoot op het ogenblik van de feitelijke scheiding een rustpensioen geniet berekend op basis van het gezinsbedrag.³¹

Een maal per week ontvangt de RVP per “mailbox” de wijzigingen in het Rijksregister van de natuurlijke personen die nodig zijn voor het beheer van de pensioendossiers (wijziging van adres, burgerlijke staat, samenstelling van het gezin, ...).

In principe had de RVP dan ook reeds in februari 1998 de betaling van het gezinsspensioen kunnen splitsen en het ambtshalve onderzoek naar de rechten van de feitelijk gescheiden echtgenoten kunnen opstarten zonder te wachten op de brief van december 1998. Zo zou het aantal betwiste betalingen sterk beperkt geweest zijn.

³¹ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 74, § 8, 1ste lid, 1°

Na onze interventie doet de RVP een onderzoek bij de financiële instellingen waar de rekeningen van de echtgenoten geopend zijn. In het eerste dossier bevestigt dit onderzoek dat de feitelijk gescheiden echtgenote een volmacht had op de rekeningen en dat zij dus in principe over de tegoeden kon beschikken.

Op basis van deze elementen gaat de RVP ervan uit dat de feitelijk gescheiden echtgenote haar deel van het pensioen tot het ogenblik van de splitsing van de betaling (april 1999) bekomen heeft en geeft hij geen gevolg aan onze vraag om zijn beslissing volledig uit te voeren.

In het tweede dossier toonde het onderzoek aan dat de verzoekster in werkelijkheid geen toegang had tot de rekening waarop het pensioen gestort werd. De RVP herziet zijn houding en betaalt haar de bedragen die haar toekomen.

Conclusie

Het recht op een pensioen als feitelijk gescheiden echtgenoot is een *persoonlijk* recht dat niet kan betwist worden. De betaling van dit persoonlijk recht op een gemeenschappelijke rekening zonder de toestemming van de gerechtigde werkt volgens ons niet bevrijdend en ontslaat de RVP niet van zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van de betrokkene.

Wij zijn bijgevolg van mening dat wanneer het recht op een pensioen als *feitelijk gescheiden echtgenoot* erkend is en wanneer desalniettemin *het gezinspensioen* op een bankrekening toegankelijk voor beide echtgenoten gestort werd, de RVP ondanks alles ertoe gehouden is om de beslissing waarin de persoonlijke rechten van beide echtgenoten worden vastgesteld volledig uit te voeren: betaling van de achterstallen enerzijds, terugvordering van het onverschuldigde anderzijds.

Ook al hebben beide echtgenoten zich bij de aanvraag tot betaling per overschrijving ertoe verbonden om de RVP onmiddellijk in te lichten van elk feit dat het bedrag of de betaling ervan kan beïnvloeden, dan nog kan de RVP zich niet verschuilen achter deze verplichting om zijn werkwijze te verantwoorden.

Inderdaad, zoals reeds hoger gezegd, wordt de RVP binnen de week na registratie van de verandering van verblijfplaats ingelicht over de feitelijke scheiding.

Wij blijven er bij de RVP op aandringen om zijn administratieve praktijk te wijzigen.

Solidariteitsbijdrage – Teveel ingehouden bijdragen bij uitkering kapitaal - Geen spontane terugbetaling door Rijksdienst voor Pensioenen – Intresten van rechtswege bij laattijdige terugbetaling – Onbehoorlijk bestuur

Dossier 6372 - 7163

De feiten

De verzoeker geniet vanaf 1 augustus 2002 een rustpensioen werknemer ten bedrage van 1.380,98 euro per maand. Daarnaast werd hem in augustus 2002 een extra-legaal pensioen uitbetaald onder de vorm van een kapitaal van 73.607,76 euro. Op dit kapitaal werd aan de bron een solidariteitsbijdrage van 2 % of 1.472,16 euro ingehouden.

Vanaf de ingangsdatum houdt de RVP op het rustpensioen een solidariteitsbijdrage af van 0,5 %. Vanaf april 2003 verhoogt hij dit percentage tot 1,5%.

De verzoeker vreest dat hij twee maal de solidariteitsbijdrage betaalt op het kapitaal van zijn aanvullend pensioen.

Bedenkingen

Voor de vaststelling van *het percentage* van de solidariteitsinhouding wordt rekening gehouden met *het brutobedrag* van alle pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt, ongeacht hun aard. Dit wil zeggen zowel wettelijke (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst) als buitenwettelijke pensioenen (groepsverzekeringen, pensioenfondsen).

Om de gelijke behandeling te garanderen tussen de mensen die hun extra-legaal pensioen ontvangen in de vorm van een maandelijks rente en zij die de uitbetaling in kapitaal bekomen, worden de buitenwettelijke pensioenen die geheel of gedeeltelijk onder vorm van een kapitaal werden uitgekeerd, omgezet naar een *fictieve* rente.

De omzetting naar een fictieve rente gebeurt door het bruto bedrag van het kapitaal te delen door de coëfficiënt die, volgens de van kracht zijnde sterftetafels³², overeenstemt met de leeftijd van de betrokkene op de dag van de betaling van het kapitaal.

Aangezien het kapitaal in augustus 2002 werd uitbetaald en de verzoeker op dat ogenblik 65 jaar oud was, moest de fictieve rente in functie van de sterftetafels als volgt berekend worden:

$73.607,76 / 12,40 = 5.936,11$ euro per jaar of 494,68 euro per maand.

³² Bijlage bij het Koninklijk besluit van 25 april 1997 (B.S. van 29 mei 1997)

Het totaal van de in aanmerking te nemen voordelen bedraagt bijgevolg:

rustpensioen:	1.380,98 euro
fictieve rente:	<u>494,68 euro</u>
	1.875,66 euro

Vermits dit bedrag ligt tussen 1.726,16 euro en 1.993,30 euro is het definitieve percentage van de solidariteitsinhouding gelijk aan 1,50 %.

Omdat bij de uitbetaling van een kapitaal na 31 december 1996 de solidariteitsbijdrage onmiddellijk op het kapitaal wordt ingehouden, *wordt de fictieve rente van dat kapitaal enkel nog in aanmerking genomen voor het bepalen van het percentage van de solidariteitsbijdrage die op het wettelijk pensioen moet worden ingehouden.*

Dit geeft volgend resultaat: $1.380,98 \times 1,5\% = 20,71$ euro per maand.

Aangezien de RVP er niet van op de hoogte was dat aan de verzoeker een kapitaal werd uitbetaald, werd zijn solidariteitsinhouding voor de periode van augustus 2002 tot en met maart 2003 berekend zonder rekening te houden met dit kapitaal en vastgesteld op 0,5 % van het pensioenbedrag, hetzij $1.380,98 \times 0,005 = 6,90$ euro per maand.

De gegevens van het extra-legaal pensioen werden pas in de loop van de maand maart 2003 in het pensioenkadaster opgenomen. Vanaf de maand april 2003 houdt de RVP het juiste bedrag in. De te weinig ingehouden solidariteitsbijdrage voor de periode van augustus 2002 tot maart 2003 wordt niet nagevorderd.

De uitbetalingsinstelling was wettelijk verplicht om aan de bron een solidariteitsbijdrage van 2 % in te houden en dit bedrag aan de RVP te storten binnen de maand na de uitbetaling van het kapitaal, wat ook gebeurde.

De vaststelling van het definitief percentage van de solidariteitsbijdrage gebeurt door de RVP. De eerste betaling van het definitief maandbedrag van het wettelijk pensioen volgend op de uitbetaling van het kapitaal is het referentiepunt.

De wet bepaalt het volgende.

Wanneer de inhouding aan de bron te laag was, wordt er niets nagevorderd.

Wanneer de inhouding die op het kapitaal gebeurde te hoog was, wordt het teveel aan de gepensioneerde teruggestort. Indien deze terugbetaling niet gebeurt binnen de zes maanden na de eerste uitbetaling van het definitief bedrag van het wettelijk pensioen is de RVP van rechtswege intresten verschuldigd³³.

³³ Wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen zoals gewijzigd door de wet van 21 december 1994 en het koninklijk besluit van 16 december 1996, artikel 68 § 5

Conclusie

Vanaf april 2003 is de ingehouden solidariteitsbijdrage correct. De verzoeker betaalt slechts éénmaal op het kapitaal van zijn extra-legaal pensioen.

De wettelijk verplichte inhouding die de uitbetalingsinstelling doorvoerde aan de bron was echter te hoog: 2 %, terwijl het definitief percentage slechts 1,5 % is. De RVP is van zijn kant wettelijk verplicht het verschil terug te betalen.

De Rijksdienst heeft slechts na ons verzoek het teveel ingehouden bedrag van 368,04 euro terugbetaald. De van rechtswege verschuldigde intresten wegens laattijdige betaling werden niet uitgekeerd.

Dit is een typisch voorbeeld van onbehoorlijk bestuur.

De pensioendienst is nalatig geweest en wacht vervolgens op een reactie van de gepensioneerde om de wettelijke sanctie op zijn nalatigheid na te leven. Op de koop toe licht hij de gepensioneerde niet in over zijn recht op intresten.

Wij onderhandelen verder over deze volgens ons ontoelaatbare administratieve praktijk, die bovendien contraproductief lijkt.

Rechtzetting van een fout in de betaling en begaan in het nadeel van de gepensioneerde - Toepassing van de vijfjarige verjaringstermijn in de plaats van de tienjarige na 30 september 2003

Dossier 6610 - 1693

De feiten

Sedert 1988 heeft de RVP te weinig rustpensioen uitbetaald aan de inmiddels overleden echtgenoot van de verzoekster.

In oktober 2003 zet de RVP de toestand recht maar beperkt de terugwerkende kracht tot september 1998. Hij betaalt 3.145 euro achterstallen.

Bedenkingen

Uit ons onderzoek is gebleken dat de RVP het rustpensioen als zelfstandige niet correct heeft verhoogd bij de invoering van het minimumpensioen zelfstandigen in 1988. Dit gebeurde evenmin bij de latere wijzigingen en verhogingen van dit minimumpensioen.

De RVP heeft op vraag van de verzoekster de toestand rechtgezet en heeft met toepassing van de

vijfjarige verjaringstermijn achterstallige bedragen uitbetaald voor de periode september 1998 tot en met december 2002. Deze achterstallen werden vereffend op 14 oktober 2003.

Vanaf 1 oktober 2003 was echter de tienjarige verjaringstermijn in werking getreden voor de rechtzetting in administratieve beslissingen of in de uitvoering (betaling) ervan. Deze nieuwe regel werd ingevoerd naar aanleiding van een van onze vroegere algemene aanbevelingen.

Conclusie

De RVP had de achterstallen berekend in september. De vereffening gebeurde echter pas in oktober. Hierbij verloor de RVP uit het oog dat de verjaringstermijn intussen gewijzigd was. Op ons verzoek betaalt de RVP bijkomende achterstallen voor de periode van 1 oktober 1993 tot en met 31 augustus 1998 voor een bedrag van 3.185 euro.

De gepensioneerden die vroeger de rechtzetting hebben verkregen van een fout in hun nadeel met toepassing van de vijfjarige verjaring komen in principe in aanmerking voor deze nieuwe wetgeving.

Omdat deze gevallen niet meer of erg moeilijk op te sporen zijn, zal de RVP *op aanvraag van de gepensioneerde* de tienjarige verjaringstermijn toepassen te rekenen vanaf de datum van die aanvraag.

Verzaking aan ziektevergoeding – Dubbele terugvordering van de ontstane schuld door de mutualiteit, éénmaal van de RVP en éénmaal van de CDVU

Dossier 6760

De feiten

De echtgenoot van de verzoekster is begin november 2002 overleden. De beslissingen over haar rechten op overlevingspensioen in de openbare sector en in de werknemersregeling worden slechts einde juni 2003 genomen. Intussen genoot de weduwe ziektevergoedingen.

Omdat de som van de overlevingspensioenen waarop zij recht heeft voordeliger is, verzaakt zij de ziektevergoeding met terugwerkende kracht.

Het ziekenfonds deelt aan de weduwe mee dat het de “ten onrechte” betaalde bedragen rechtstreeks zal terugvorderen van de pensioendiensten en zet de betalingen stop vanaf 16 juli 2003.

Als gevolg hiervan blijft zij tot oktober 2003 zonder inkomsten. Wanneer zij zich begin november tot de Ombudsdienst wendt, heeft zij van de CDVU de maandbedragen voor oktober en november ontvangen maar nog geen achterstallige betalingen. Van de RVP heeft zij nog niets ontvangen.

Bedenkingen

Uit het dossier blijkt dat het overlevingspensioen vanaf 1 november 2002 kan ingaan bij de RVP en vanaf 1 december 2002 bij de CDVU. Deze pensioenen worden niet betaald omdat zij ziekteuitkeringen geniet. Overlevingspensioenen zijn immers niet cumuleerbaar met een vervangingsinkomen.

De pensioenen worden slechts uitbetaald vanaf het ogenblik dat het bewijs geleverd wordt dat de uitkeringen verzaakt werden. Bij een verzaking met terugwerkende kracht worden de pensioenachterstallen in eerste instantie aangewend om de ziekteuitkeringen rechtstreeks aan de mutualiteit terug te betalen.

Het ziekenfonds stuurde zowel naar de CDVU als naar de RVP een schuldvordering van 6.660 euro voor de ziektevergoedingen betaald van november 2002 tot en met 15 juli 2003.

Omdat de CDVU deze schuldvordering pas in september ontving, betaalde hij het pensioen voor de eerste keer uit in oktober 2003. De achterstallen ten bedrage van 6.025 euro werden integraal aan het ziekenfonds betaald.

De RVP ontving dezelfde schuldvordering in oktober. Hij reserveerde de pensioenachterstallen ten bedrage van 3.855,97 euro om deze schuld gedeeltelijk te betalen. Door onze interventie stort de RVP het gereserveerde bedrag niet aan de mutualiteit. Ook op onze vraag stuurt de mutualiteit op 3 december 2003 een nieuwe afrekening aan de RVP die beperkt wordt tot 635 euro in de plaats van de oorspronkelijk gevraagde 6.660 euro.

Conclusie

Wij merken op dat beide pensioendiensten het dossier correct behandelden voor wat betreft de aan hun toegestuurde schuldvordering. Het ziekenfonds ging hier in de fout door van beide pensioendiensten het totale bedrag terug te vorderen.

Wij hebben geen enkele bevoegdheid ten aanzien van de werking van de ziekenfondsen. Niettemin heeft het ziekenfonds onze vraag, ingegeven door onze zorg om voor de gepensioneerde de meest praktische oplossing te zoeken, positief beantwoord. Het stuurde op eenvoudig verzoek een nieuwe afrekening naar de RVP.

Reserveren van achterstallen ter compensatie van pensioenvoorschotten betaald door een OCMW – Onontvankelijke klacht

Dossier 6429

De feiten

Een OCMW wendt zich tot onze dienst met de vraag te bemiddelen bij de RVP. Het OCMW betaalde aan een gepensioneerde voorschotten uit op het pensioen. Het OCMW kan deze in de regel recupereren op de achterstallen die bij de RVP ontstaan. In dit geval betaalde de RVP de achterstallen integraal uit aan de gepensioneerde.

Bedenkingen

Wij waren verplicht deze klacht onontvankelijk te verklaren. De wetgeving over de Ombudsdienst Pensioenen sluit klachten van overheden uit.

Wij willen toch even dieper ingaan op het voorwerp van het verzoek zelf.

Het OCMW keert pensioenvoorschotten uit aan een inwoner van de gemeente. In juni 2001 vraagt het OCMW aan de RVP om de achterstallige pensioenbedragen te reserveren en aan het OCMW te betalen ter compensatie van de voorschotten.

In oktober meldt de RVP dat hij de Inkomensgarantie voor ouderen aan betrokkene geweigerd heeft.

In januari 2002 gaat betrokkene tegen deze beslissing in beroep. Dit beroep wordt in zijn voordeel uitgesproken en in juli 2002 betaalt de RVP hem alle achterstallige bedragen uit.

Wanneer het OCMW navraag doet naar de achterstallen meldt de RVP dat hij ingevolge de weigerende beslissing van oktober 2001 het subrogatiedossier afgesloten heeft en dat hij nadien geen nieuwe aanvraag van het OCMW meer ontvangen had. Hij stelt voor dat het OCMW de betaalde voorschotten zelf bij de betrokken gepensioneerde recupereert.

Op de koop toe stelt de RVP zelfs niet voor om met de toepassing van artikel 1410 § 4 van het Gerechtelijk Wetboek de ontstane schuld ten voordele van het OCMW te delgen met een ambtshalve terugvordering van 10 % op het pensioenbedrag.

Conclusie

Wij zijn de mening toegedaan dat de RVP het subrogatiedossier ten onrechte heeft afgesloten in oktober 2001. Hij had de afsluiting moeten uitstellen tot hij met zekerheid wist dat de beslissing definitief was, met andere woorden tot na de uitspraak van de Arbeidsrechtbank.

Beslag op pensioen en IGO in geval van onderhoudsplicht

Dossier 6630

De feiten

De verzoeker heeft recht op een rustpensioen van 1.152 euro per maand. Hij is uit de echt gescheiden in 1998. Over de persoonlijke uitkering aan zijn ex-echtgenote is de definitieve uitspraak slechts gevallen eind april 2003, bij een arrest van het Hof van Beroep. Het opgelegde onderhoudsgeld bedraagt 136 euro per maand.

Begin juli laat zijn ex uitvoerend beslag onder derden leggen op het pensioen. De achterstallige onderhoudsgelden waren inmiddels opgelopen tot bijna 10.000 euro.

Vanaf augustus houdt de RVP het volledige pensioen in om het onderhoudsgeld en de achterstallen te betalen. Vanaf dan ontvangt de verzoeker voor hem en zijn samenwonende partner ongeveer 100 euro leefgeld per week van het OCMW.

Bedenkingen

Uit de algemene regel inzake beslaglegging vervat in artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek volgt dat het gedeelte van het pensioen onder de 857 euro niet vatbaar is voor beslag en het gedeelte gelegen tussen 857 en 1.110 euro slechts gedeeltelijk beslagbaar is. In het geval het beslag gelegd werd ter invordering van onderhoudsgeld geldt deze beperking niet en is overeenkomstig artikel 1412 van het Gerechtelijk Wetboek het volledige pensioen vatbaar voor beslag.

Conclusie

De RVP is gebonden door de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek en is verplicht het beslag uit te voeren en het volledige pensioen aan de schuldeiser te storten.

Nader onderzoek brengt ons bij de bepalingen op de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO). Voor de berekening van de IGO wordt 90 % van de pensioenen in aanmerking genomen als bestaansmiddelen *na aftrek van het betaalde onderhoudsgeld*. Vermits er volledig beslag op het pensioen is, en de verzoeker geen andere bestaansmiddelen heeft, zou het volledige bedrag van de IGO kunnen toegekend worden.

Wij hebben hem dan ook aangeraden om zo snel mogelijk een aanvraag in te dienen.

Echter ook de IGO is volledig vatbaar voor beslag wanneer het gaat om onderhoudsgeld. Dit betekent enerzijds dat indien de IGO zou toegekend worden het toegekende bedrag eveneens aan

de schuldeiser zou gestort worden. Anderzijds betekent dit ook dat de schuld sneller afbetaald zou zijn.

Het doel van de Inkomensgarantie voor ouderen, namelijk het verzekeren van een inkomen wordt in een dergelijk geval niet bereikt.

Aanbeveling

De Inkomensgarantie voor ouderen is niet beschermd tegen beslag wanneer het gaat om de betaling van onderhoudsgeld aan de uit de echt gescheiden echtgenoot. De beslagene kan in een dergelijk geval ook geen aanspraak maken op het leefloon. Hij is afhankelijk van de steun die het OCMW wil geven.

In een dergelijk geval is de Inkomensgarantie absoluut geen garantie. De wetgeving schiet haar doel voorbij. Daarenboven betaalt de Staat, de gemeenschap dus, het onderhoudsgeld voor de ex-echtgenoot.

Het College beveelt dan ook aan om de mogelijkheid te onderzoeken om de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek zo te wijzigen dat de uitzondering voor beslag wegens onderhoudsgeld opgenomen in artikel 1412 van het Gerechtelijk Wetboek niet langer van toepassing is op de IGO.

Verhoging van de minimumpensioenen op 1 april 2003 - Communicatiestoornis met de gepensioneerden in gevallen van cumulatie van rust- en overlevingspensioenen

Dossier 5909 - 6029 – 6039 en andere

De feiten

De minimumpensioenen zijn verhoogd op 1 april 2003. De RVP kondigde deze verhoging op voorhand aan met een mailing aan de gepensioneerden die hiervoor in aanmerking kwamen. Bij de betaling in april gebeurt een tweede mailing. Hierin wordt opnieuw gezegd dat de uitkering voor de verhoging van het minimumpensioen in aanmerking komt. Evenwel moet de Rijksdienst voor Pensioenen de regels inzake de cumulatie tussen een rust- en een overlevingspensioen toepassen. In de tabel die bij deze brief gevoegd was, wordt de vergelijking gemaakt tussen de bedragen betaald in maart en april 2003.

De verzoekers stellen echter vast dat hun pensioen niet verhoogt.

Bedenkingen

Naast de schriftelijke klachten waren er een behoorlijk aantal telefonische klachten over hetzelfde

probleem. In alle gevallen gaat het om gepensioneerden die naast hun rustpensioen ook een overlevingspensioen genieten.

De cumulatie van rust- en overlevingspensioenen is niet onbeperkt toegelaten. Het rustpensioen wordt in elk geval betaald. Om na te gaan of het overlevingspensioen nog volledig of gedeeltelijk kan betaald worden, wordt het rustpensioen afgetrokken van het op basis van het dossier individueel vastgestelde grensbedrag, het zogenaamde cumulatieplafond. Indien het overlevingspensioen kleiner is dan dit verschil wordt het volledig uitbetaald. Indien het groter is, wordt slechts het verschil betaald. Wanneer het rustpensioen hoger is dan het grensbedrag wordt er geen overlevingspensioen betaald.

Indien het overlevingspensioen nog volledig of gedeeltelijk kan betaald worden, moet de RVP bij elke verhoging van het rustpensioen nagaan of het betaalbare bedrag van het overlevingspensioen moet gewijzigd worden rekening houdende met het cumulatieplafond.

Voor de verzoekers speelde het effect van de communicerende vaten. Hun rustpensioen werd wel degelijk verhoogd maar die verhoging gaf aanleiding tot een even grote vermindering van het overlevingspensioen. Uiteindelijk ontvangen zij in totaal evenveel als vóór de aangekondigde verhoging. De effectieve berekening van het bedrag dat hen betaald wordt, ontvangen zij enige tijd na de aankondiging van de verhoging.

De tweede mededeling van de RVP vermeldt laconiek:

“Vanaf 1 april 2003 wordt het gewaarborgd minimumbedrag van de pensioenen verhoogd. Uw uitkering komt voor de verhoging in aanmerking.

De RVP moet echter de regels toepassen die de cumulatie van rustpensioenen en overlevingspensioenen regelen.

In de volgend tabel vindt u het detail van het aan u betaalde bedrag”.

Uit de vergelijkende tabel blijkt dan dat het bedrag van het rustpensioen effectief verhoogt en dat het bedrag van het overlevingspensioen met evenveel verminderd wordt.

Conclusie

In de korte aanloop naar 1 april 2003³⁴, heeft de RVP snel een grootscheepse informatiecampagne gelanceerd voor alle gepensioneerden die gebeurlijk van de verhoging konden genieten. Er werd een reeks typebrieven opgemaakt en vooraf getest. Ze dekken een maximaal aantal situaties met inbegrip van deze waar de toepassing van de cumulatieregels een eindresultaat nul opleverden. In de hier besproken dossiers kon de tekst evenwel duidelijker zijn.

³⁴ Het koninklijk besluit van 14 februari 2003 werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 10 maart 2003

Alle gepensioneerden die in aanmerking kwamen voor de verhoging van hun pensioen hierover op voorhand inlichten, is op zich een schoolvoorbeeld van actieve informatieverstrekking en een initiatief dat alle lof verdient.

Bij een bepaalde groep gepensioneerden - het aantal klachten bevestigt dit - heeft de RVP echter de verwachting gecreëerd dat hun pensioen zou verhogen terwijl dit in feite niet zo was. Dit verklaart bepaalde bittere opmerkingen in de zin van ... is dit een verlate aprilgrap?

Zij die naast hun rustpensioen ook nog een overlevingspensioen genieten, komen schijnbaar bedrogen uit. In april verhoogt hun rustpensioen wel degelijk maar in het totaal ontvangen zij net even veel als voordien. Aankondigen dat de gepensioneerde voor de verhoging in aanmerking komt, doet hem veronderstellen dat hij in april ook werkelijk meer zal ontvangen. Velen begrijpen niets van het geheel van cumulatierregels en weten niet dat deze op hen van toepassing zijn.

Naar onze mening was de selectie voor de eerste mailing te ruim.

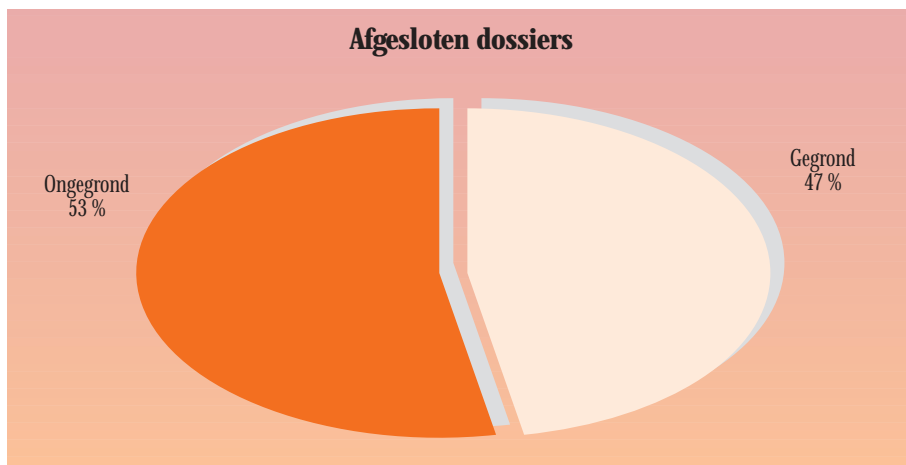
Het College is zich terdege bewust dat de informatieplicht voor de pensioendiensten zoals voor alle overheidsdiensten een moeilijke opdracht is (passieve, actieve en pro-actieve informatieverstrekking). Het is niet evident om moeilijke en ingewikkelde dingen eenvoudig uit te leggen en toch niet meer of niet minder informatie te verstrekken dan noodzakelijk.

Volledigheidshalve moeten wij hier aan toevoegen dat de RVP in zijn brieven een gratis telefoonnummer vermeldde waar de gepensioneerden vanaf 7 april 2003 bijkomende inlichtingen over de verhoging van de minimumpensioenen konden opvragen.

De Administratie der Pensioenen (AP)

Deze pensioendienst staat in voor de toekenning van de rust- en overlevingspensioenen voor ambtenaren.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

**Rol van de gemeentebesturen bij het indienen van een pensioenaanvraag –
Verschillen op dit punt tussen de openbare sector en de privé-sector –
(Ongeveer twee) jaren pensioen definitief verloren**

Dossier 5205

De feiten

In augustus 1998 op het ogenblik dat de verzoekster 59 jaar wordt, ontvangt zij van het gemeentebestuur een persoonlijk schrijven waarin haar algemene inlichtingen worden verstrekt over de voorwaarden tot opening van het recht op een rustpensioen en over de stappen die zij zou moeten ondernemen om dit pensioen te bekomen.

Zij wordt uitgenodigd om zich bij het gemeentebestuur aan te bieden en er haar pensioenaanvraag in te dienen:

- in de loop van de maand van haar 59ste verjaardag, indien zij in 1998, 24 jaren tewerkstelling of gelijkstelling (werkloosheid, invaliditeit, brugpensioen) kan bewijzen;

- in de loop van de maand van haar 61ste verjaardag indien zij minder dan 24 jaren loopbaan of gelijkstelling heeft.

Omdat zij geen loopbaan van 24 jaren heeft, onderneemt zij niets.

Later dient zij twee pensioenaanvragen in. Eén op 26 april 2001 om haar recht op een pensioen in de openbare sector te laten gelden. De andere op 12 juni 2001 om haar recht op een pensioen in de privé sector te laten onderzoeken.

Ingevolge deze dubbele aanvraag bekomt zij vanaf 1 mei 2001 een pensioen in de openbare sector en vanaf 1 oktober 2001 een pensioen in de regeling voor werknemers.

Zij voelt zich te kort gedaan omdat zij het pensioen als ambtenaar niet bekomt vanaf 1 oktober 1999 dus vanaf haar zestigste.

Bedenkingen

Elke pensioenaanvraag in de privé sector moet ingediend worden bij de bevoegde pensioendienst of bij het gemeentebestuur van de hoofdverblijfplaats van de betrokkene. Het is dan ook lovenswaardig dat sommige gemeentebesturen zelf het initiatief nemen - overigens niet verplicht - om de burgers die weldra te maken zullen hebben met de pensionering in te lichten over de formaliteiten die zij moeten vervullen om dit pensioen te bekomen.

Ongelukkig kan dit initiatief in sommige gevallen de gepensioneerde op het verkeerde been zetten en hem uiteindelijk een financieel nadeel berokkenen.

Neem nu als voorbeeld het geval van de verzoekster.

Haar loopbaan ziet er als volgt uit. Zij begon als zelfstandige van 1963 tot 1972, nadien werd zij vast benoemd lerares (van 1973 tot 1980) om uiteindelijk opnieuw een zelfstandige activiteit uit te oefenen van 1995 tot 1997.

Zij had niet de mogelijkheid om te kiezen voor een vervroegd pensioen als zelfstandige op de leeftijd van 60 jaar (1 oktober 1999) omdat haar totale beroepsloopbaan op die datum geen 24 jaren telde.

Uiteindelijk krijgt zij het pensioen als zelfstandige vanaf 1 oktober 2001 ingevolge haar aanvraag van juni 2001. De toekenning beantwoordt geheel aan de wetgeving en wordt trouwens niet betwist door de betrokkene.

Het is evenwel helemaal anders voor de toekenning in de openbare sector.

Het uitgesteld pensioen kan worden toegekend aan elk persoon die zijn loopbaan beëindigde na 31 december 1976 en die aanneembare diensten van na die datum kan doen gelden. Op voorwaarde dat betrokkene vast benoemd was en dat er tenminste vijf jaren aanneembare diensten

gepresteerd zijn, kan de persoon toegelaten worden tot het pensioen op de eerste dag van de maand die volgt op de zestigste verjaardag.³⁵

Het genot van dit pensioen is onderworpen aan het indienen van een aanvraag die moet gericht zijn aan de laatste werkgever of aan de Administratie der Pensioenen ten vroegste in de 12 maanden die de zestigste verjaardag voorafgaan.³⁶

Indien de aanvraag meer dan een jaar na deze laatste datum wordt ingediend, vangt het pensioen aan de eerste van de maand volgend op deze tijdens dewelke de aanvraag werd ingediend.

De verzoekster werd 60 jaar op 2 september 1999. Omdat haar pensioenaanvraag in de openbare sector slechts werd ingediend op 26 april 2001, te weten meer dan een jaar na die datum, kon haar uitgesteld pensioen slechts ingaan op 1 mei 2001.

Conclusie

In ons Jaarverslag 1999 (p. 57-58) hadden wij het reeds over de rol van de gemeentebesturen bij de pensioenaanvraag. Toen herinnerden wij eraan dat er geen wettelijke of reglementaire verplichting op de gemeentebesturen rustte om hun inwoners uit te nodigen om hun pensioen aan te vragen. Het is volledig op eigen initiatief dat sommige gemeentebesturen dit doen.

Sedert de instelling op 1 januari 2004 van de ambtshalve toekenning van het rustpensioen op pensioenleeftijd heeft een dergelijk initiatief veel van zijn waarde verloren. Het kan echter nog nuttig zijn, op voorwaarde evenwel dat de gegeven inlichtingen correct zijn, voor hen die een vervroegd pensioen willen aanvragen.

Het document dat de verzoekster ontvangen heeft, laat nergens vermoeden dat de inlichtingen (wettelijke pensioenleeftijd, datum waarop de aanvraag moet ingediend worden, ...) - die op elk punt correct zijn voor wat betreft de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen - slechts geldig zijn voor de toekomstig gepensioneerden die uitsluitend een beroepsactiviteit als werknemer of zelfstandige uitgeoefend hebben. De betrokkene zelf meende er te kunnen uit opmaken dat deze inlichtingen ook voor de pensioenen in de openbare sector geldig waren. Dit dossier illustreert duidelijk dat méér niet altijd beter is.

Taal van de briefwisseling met de gepensioneerde

Dossier 5800

De feiten

De verzoeker heeft reeds in 1999 aan de Administratie der Pensioenen gevraagd om alle briefwisseling in het Frans te bekomen. De CDVU stuurt nog steeds alle correspondentie in het Nederlands.

³⁵ Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, artikel 46

³⁶ *Ibidem*, artikel 51

Hij maakt zich zorgen over de taal waarin het dossier van het overlevingspensioen dat zijn echtgenote na zijn overlijden zou bekomen, behandeld zal worden. Zij is Franstalig.

Bedenkingen

De Administratie der Pensioenen behandelt de pensioenaanvraag van de gepensioneerde in de taal van de taalrol waartoe hij behoorde tijdens zijn loopbaan. Bij de ontvangst van de aanvraag licht de AP de gepensioneerde erover in dat hij op elk ogenblik kan vragen om de briefwisseling in een andere landstaal te ontvangen.

Het geautomatiseerd berekeningssysteem van de AP bevat drie taalcodes: een code voor de taal van het dossier, een code voor de briefwisseling en een code voor de betaling. De taalcodes worden regelmatig doorgeseind naar de CDVU.

De betrouwbaarheid van de taalcodes van de AP is enkel sluitend voor de dossiers die in het berekeningssysteem werden behandeld en is voor de oudere dossiers minder zeker. Daarom werkt de CDVU met een eigen codificatiesysteem dat aangepast wordt naargelang de contacten met de gepensioneerden.

Met zijn brief van 21 mei 1999 vroeg de verzoeker aan de Administratie der Pensioenen om in het vervolg zijn briefwisseling in het Frans te ontvangen. De AP stelde vast dat de taalcodes in het systeem correct waren en oordeelde dat het niet nodig was om de brief van de verzoeker door te sturen naar de CDVU.

Conclusie

Omdat de CDVU de brief van de gepensioneerde niet van de AP ontvangen heeft, paste hij de taalcode pas aan na onze interventie (vanaf juni 2003).

Het nieuwe berekeningssysteem van de Administratie der Pensioenen moet garant staan voor een correcte opvolging van de taalcode. Het blijft echter noodzakelijk om voor wat de oudere dossiers betreft alert te blijven voor eventuele “foutieve” gegevens.

Intussen is de CDVU gestart met een project met betrekking tot de taal van de briefwisseling met de gepensioneerden, in het bijzonder voor de dossiers van de Duitse taal. Er wordt gezocht naar de beste manier om deze dossiers op te volgen.

De vrees van de verzoeker met betrekking tot de taal waarin het dossier van het overlevingspensioen zou behandeld worden, was overigens ongegrond. Daar zijn echtgenote en hij in het Franstalige landsgedeelte wonen, zal het eventuele overlevingspensioendossier in het Frans behandeld worden. Voor de overlevingspensioenen wordt immers de taal van de woonplaats als maatstaf genomen.

Beperking van de kerkelijke pensioenen – Toepassing niet in overeenstemming met de bepalingen van de wet van 5 augustus 1978

Dossier 3195

De feiten

De klager geniet sedert 1993 een kerkelijk rustpensioen ten laste van de Openbare Schatkist en een rustpensioen als werknemer.

In februari 1999 betekent de AP hem een nieuwe beslissing. Vanaf maart 1999 wordt zijn kerkelijk rustpensioen verminderd met het bedrag van zijn rustpensioen in de regeling der werknemers.

Bedenkingen

De rustpensioenen in de openbare sector mogen de $\frac{3}{4}$ niet overschrijden van de wedde die als grondslag voor de uitkering heeft gediend.³⁷

De toepassing van deze beperking mag evenwel niet tot gevolg hebben dat een kerkelijk pensioen lager is dan een bepaalde drempel.

De wettekst stelt het volgende:

“De toepassing van het in het eerste lid bepaalde maximumbedrag mag evenwel niet tot gevolg hebben dat een kerkelijk pensioen lager komt te liggen dan de wedde van een onderpastoor, dominee, van kapelaan van de Anglikaanse eredienst (naargelang van de kerk waaraan betrokkene verbonden was), van officiant, van imam, van aalmoezenier 1ste en 2de klasse verbonden aan het Ministerie van Landsverdediging, of van de minimumwedde van aalmoezenier verbonden aan een ander ministerieel departement, of van de gemiddelde wedde die tot grondslag heeft gediend voor de berekening van het pensioen indien zij lager is dan een van de hierboven bedoelde wedden naargelang de uitgeoefende bediening.”³⁸

Anders gezegd, er wordt een minimumpensioen gewaarborgd aan de bedienaars van de eredienst.

Vanaf 1994 stellen de instructies van de AP aangaande de toepassing van deze bepaling dat deze waarborg niet op elk kerkelijk pensioen afzonderlijk moet toegepast worden maar wel op het geheel van de kerkelijke pensioenen waarvan een bedienaar van de eredienst houder is.

Vanaf 1998 ontwikkelt de AP en dit zonder directe aanleiding een bijzondere interpretatie. Zij meent dat er bij de toekenning van deze wettelijke waarborg, naast het kerkelijk pensioen, ook

³⁷ Wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen

³⁸ Ibidem, artikel 39, 4de lid

rekening moet gehouden worden met alle andere pensioenen die aan de bedienaar der eredienst worden toegekend voor andere diensten in de openbare sector of als werknemer of zelfstandige. Ter verantwoording van deze houding roept de AP de historische context in waarin de (waarborg)bepaling ontstaan is.

Destijds (in 1978) genoten de bedienaars van de eredienst een enkel pensioen waarvan het bedrag laag was, enerzijds omdat hun wedde lager was dan de huidige wedde, en anderzijds omdat zij slechts in een enkele parochie aangesteld waren en geen andere beroepsactiviteit uitoefenden. De toenmalige wetgever had dan ook geopteerd voor een preferentiële berekening die na 30 jaren als lid van de geestelijkheid recht gaf op een volledig pensioen dat overeenstemt met de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaar.

De wetgever vond dan ook dat de instelling van de $\frac{3}{4}$ grens (deze die voorziet dat de rustpensioenen bedoeld in artikel 38 van de wet van 5 augustus 1978 de $\frac{3}{4}$ niet mag overschrijden van de wedde die als grondslag voor de uitkering heeft gediend) niet tot gevolg moest hebben dat de pensioenen die reeds laag waren verder verminderd werden. Hij voorzag bijgevolg dat de $\frac{3}{4}$ grens niet tot gevolg mocht hebben dat de pensioenen van sommige bedienaars van de eredienst gebracht werden op een bedrag dat lager was dan één van de bedragen voorzien in het 4de lid van artikel 39. Op die manier werd aan de bedienaars van de eredienst een zeker minimuminkomen verzekerd na hun oppensioenstelling.

Sindsdien evolueerde de toestand van de bedienaars van de eredienst echter. Niet alleen werden de laagste lonen van de bedienaars van de eredienst veel meer verhoogd dan het merendeel van deze toegekend aan de ambtenaren uit de openbare sector, maar tevens wordt een steeds groter aantal bedienaars van de eredienst door een belangrijk tekort aan priesters aangesteld in verschillende parochies waardoor zij meerdere wedden en dus ook meerdere pensioenen genieten. Bovendien oefenen sommigen ook een activiteit in het onderwijs uit. Dit houdt niet alleen in dat de pensioenen waarop zij recht hebben veel hoger liggen maar ook dat zij dikwijls meerdere pensioenen genieten (kerkelijk en burgerlijk).

Rekening houdende met enerzijds het beoogde doel, met name aan de bedienaars der eredienst een zeker minimuminkomen verzekeren na hun oppensioenstelling en anderzijds met de situatie zoals hierboven beschreven

waaruit blijkt dat niet alleen de wedde van de bedienaars der eredienst sterk verhoogd werd maar dat een meerderheid onder hen vandaag aanspraak kan maken op verschillende pensioenen, meende de AP dat de waarborg zoals voorzien in artikel 39, 4de lid moet toegepast worden op het geheel van de pensioenen van een zelfde gerechtigde. Bijgevolg worden niet alleen het (of de) kerkelijke pensioen(en) bedoeld waarover een bedienaar van de eredienst beschikt maar ook de andere pensioenen die hem toegekend worden voor diensten bewezen in de openbare sector, als werknemer of als zelfstandige. Of met andere woorden, het past dan ook om het geheel van de pensioeninkomsten te beperken tot de waarborg zoals bepaald in artikel 39, 4de lid van de wet van 5 augustus 1978.

Volgens ons is de tekst van artikel 39, 4de lid, die van openbare orde is, duidelijk en niet voor interpretatie vatbaar. Hij beoogt enkel de kerkelijke pensioenen. Men moet zich dus niet meer afvragen of de betrokkene nog andere pensioenen geniet. De interpretatie van de AP is trouwens niet gestaafd door parlementaire stukken.

Conclusie

Op basis van de hoger geformuleerde opmerkingen menen wij dat de AP, door het kerkelijk pensioen van de klager te verminderen met het pensioen in de regeling voor werknemers, de wet overtreedt en dat haar administratieve praktijk in strijd is met de bepalingen van artikel 39, 4de lid van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.

Omdat de AP na een lange en moeizame bemiddeling nog steeds weigerde om zijn standpunt te herzien, waren wij verplicht om een driedubbele officiële aanbeveling te formuleren.

Wij hebben aan de Administratie der Pensioenen aanbevolen:

1. de toekenning aan de verzoeker van een kerkelijk pensioen gelijk aan het bedrag van de waarborg voorzien door artikel 39, 4de lid van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.
2. ambtshalve over te gaan tot de herziening van de andere dossiers uit het verleden die op dezelfde wijze behandeld werden als dat van de verzoeker.
3. voor de toekomst zich te schikken naar de bepalingen van artikel 39, 4de lid van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen voor de vaststelling van een kerkelijk pensioen.

De AP herziet uiteindelijk het kerkelijk pensioen van de verzoeker op basis van de eerste aanbeveling. Het pensioen ten laste van de Openbare Schatkist wordt niet meer verminderd met het pensioen toegekend door de RVP.

De eerste betaling op basis van het nieuwe bedrag gebeurt in februari 2004. De klager heeft voor de periode van 1 februari 1999 tot 31 januari 2004 achterstallig ontvangen voor een bedrag van 14.640 euro netto.

Met het oog op de uitvoering van de tweede en derde aanbeveling heeft de AP een verhoging van het budget gevraagd.

“Handvest” van de sociaal verzekerde – Beslissing aangetast door een juridische of materiële vergissing te wijten aan de Administratie – Nieuwe beslissing – Recht op de prestatie kleiner dan het aanvankelijk toegekende recht – Uitwerking voor de toekomst – Geen terugvordering

Dossier 4293-5467-5675

Omdat het voorwerp en het onderzoek van deze dossiers met elkaar vergelijkbaar zijn, baseren wij onze bespreking voornamelijk op het dossier 5467

De feiten

De verzoekster geniet reeds verschillende jaren een overlevingspensioen in de openbare sector. Zij cumuleert dit pensioen met twee rustpensioenen (werknemersregeling en openbare sector).

In september 2002 licht de AP haar erover in dat bij het nazicht van haar pensioentoestand inzake cumulatie vastgesteld werd dat haar overlevingspensioen sedert januari 1994 niet voldoende beperkt werd. De berekening van het overlevingspensioen moet herzien worden.

Een maand later meldt de AP haar dat een som van 124,46 euro zal teruggevorderd worden. Deze som betreft de teveel uitbetaalde bedragen voor de periode van 1 april 2002 tot 31 oktober 2002. Daarenboven deelt de AP mee dat met toepassing van de bepalingen van artikel 59 § 1 van de wet van 24 december 1976, betreffende de zesmaandelijks verjaring, de bedragen die ten onrechte betaald werden vóór 1 april 2002 niet meer teruggevorderd kunnen worden.

De verzoekster betwist deze terugvordering op basis van het “handvest” van de sociaal verzekerde dat bepaalt dat in geval van een vergissing te wijten aan de instelling van sociale zekerheid, de nieuwe beslissing uitwerking heeft de eerste dag van de maand die volgt op de kennisgeving ervan indien het recht op de prestatie kleiner is dan het aanvankelijk toegekende recht.

De AP bevestigt evenwel in haar antwoord de toepassing van de zesmaandelijks verjaring.

Bedenkingen

Artikel 17 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde luidt als volgt:

“Wanneer vastgesteld wordt dat de beslissing aangetast is door een juridische of materiële vergissing, neemt de instelling van sociale zekerheid op eigen initiatief een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan, onverminderd de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake verjaring.

Onverminderd de toepassing van artikel 18, heeft de nieuwe beslissing, indien de vergissing aan de instelling van sociale zekerheid te wijten is, uitwerking op de eerste dag van de maand na de kennisgeving ervan, als het recht op de prestatie kleiner is dan het aanvankelijk toegekende recht.

Het vorige lid is niet van toepassing indien de sociaal verzekerde weet of moest weten, in de zin van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, dat hij geen recht heeft of meer heeft op het gehele bedrag van een prestatie.”

In dit geval bestaat er geen twijfel over dat de vergissing begaan werd door de administratie zelf en dat de betrokkene er geenszins verantwoordelijk voor is. Het is dan ook het tweede lid, dat een uitzondering vormt op het eerste lid, dat van toepassing is. Overigens is de tekst duidelijk: de nieuwe beslissing genomen door de instelling van sociale zekerheid heeft enkel uitwerking voor de toekomst. Zij kan dan ook geen schuld doen ontstaan uit hoofde van de gepensioneerde. Bij gebrek aan enige schuld is er geen terugvordering mogelijk. Om dezelfde reden kunnen de regels inzake verjaring niet op nuttige wijze worden ingeroepen.³⁹

Ondanks de uiteenzetting van deze argumenten blijft de AP in eerste instantie bij haar standpunt, volgens haar ondersteund door een Ministeriele omzendbrief van 17 september 1998⁴⁰,

³⁹ In dit verband is het interessant aan te halen dat de reglementering ter zake in het stelsel der werknemers en zelfstandigen, die reeds lang voor het Handvest van de sociaal verzekerde bestond, ondubbelzinnig is zowel wat het principe betreft als de toepassing ervan. -

⁴⁰ Punt V, tweede lid, ten derde van de Ministeriele omzendbrief van 17/09/1998 met betrekking tot de toepassing van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde en het koninklijk besluit van 16 juli 1998 tot uitvoering voor de pensioenstelsels van de openbare sector van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde (B.S. 24.10.1998) bepaalt inderdaad: “(...) indien ten gevolge van de nieuwe beslissing een kleiner pensioenbedrag dient te worden uitbetaald aan de gepensioneerde, wordt de terugvordering van de ten onrechte betaalde bedragen, door het feit dat de wettelijke bepalingen inzake verjaring blijven gelden, beperkt tot zes maanden of vijf jaar.” Nochtans kunnen ter zake twee opmerkingen geformuleerd worden: Ten eerste, zoals de Koning geacht wordt koninklijke besluiten te nemen conform de hem verleende delegatie van bevoegdheid, wordt een Ministeriele omzendbrief geacht conform te zijn aan de wetten en reglementen. Ten tweede kan krachtens de hiërarchie der rechtsbronnen, een Ministeriele omzendbrief er niet toe strekken een administratie te ontslaan van de toepassing van wat duidelijk in de wet is voorgeschreven.

hoewel zij ook het bestaan erkent van een arrest van het Hof van Cassatie uitgesproken inzake kinderbijslag dat een verschillend standpunt aanneemt⁴¹.

Na een langdurige bemiddeling stemt de AP er nochtans uiteindelijk mee in dat, wanneer een nieuwe beslissing genomen wordt ingevolge een vergissing van de administratie, er geen terugvordering moet gebeuren als het recht kleiner is dan het aanvankelijk toegekende recht.

Volgens de interne nota van 29 oktober 2003 aan alle bureaus van de AP moet deze nieuwe interpretatie toegepast worden vanaf 1 november 2003.

Dit betekent in de praktijk dat de beslissing tot terugvordering die vóór deze datum verstuurd werd volledig moet uitgevoerd worden.

Conclusie

Na een nieuw onderzoek van het dossier heeft de AP aanvaard om de schuldvordering van 21 oktober 2002 te annuleren. De 124,46 euro werden niet teruggevorderd.

In het andere gelijkaardige dossier (5675) heeft de AP een zelfde maatregel genomen. In dit geval was het bedrag veel belangrijker: 7.653,28 euro.

In het derde dossier (4293) daarentegen heeft de AP de uitvoering van de schuldvordering gehandhaafd op basis van de overweging dat de terugvordering reeds uitgevoerd was op ontstane achterstallen en dat in een dergelijk geval, namelijk bij het bestaan van achterstallen, de bescherming van de gepensioneerde tegen de nadelige gevolgen van een vergissing van de administratie, zijn bestaansreden verliest.

De nieuwe interpretatie werd veralgemeend met een dienstnota van 29 oktober 2003. Vanaf 1 november 2003 is er geen terugvordering meer in het geval van een vergissing van de administratie behalve indien er pensioenachterstallen bestaan.

Op dit laatste punt heeft het College een voorbehoud gemaakt. Inderdaad, indien men vertrekt van het gegeven dat de nieuwe beslissing slechts uitwerking heeft voor de toekomst, kan er geen schuld bestaan voor het verleden. Daaruit volgt dat er geen enkele terugvordering plaats kan hebben, ongeacht het feit of er al dan niet achterstallen bestaan.

Wij zetten hierover de besprekingen met de AP verder.

⁴¹ Cassatie, arrest Nr. S.01.0119.N van 6 mei 2002 in de zaak Partena tegen VGM Dit arrest bevestigt dat de verwijzing naar artikel 18 geen enkele invloed heeft op de datum van uitwerking voorzien in artikel 17, 2de lid:

“Overwegende dat artikel 18 van dit handvest bepaalt binnen welke termijn de instelling van sociale zekerheid haar beslissing kan intrekken; dat het geen termijn bepaalt vanaf wanneer de nieuwe administratieve beslissing uitwerking heeft en dienvolgens geen afbreuk doet aan de bepalingen van artikel 17, tweede lid”

Diensten gepresteerd in de openbare sector als wetenschappelijk medewerker onder bepaalde voorwaarden aanneembaar – Verschillende praktijk naargelang de taalrol

Dossier 6589

De feiten

De verzoekster werkte haar ganze loopbaan bij het Ministerie van de Franse gemeenschap, eerst gedurende 13 jaren als contractueel wetenschappelijk medewerkster en daarna 13 jaren als vast benoemd attaché. Zij geniet sedert 1 augustus 2001 een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid ten laste van de Openbare Schatkist.

De diensten die zij presteerde van 1 januari 1977 tot 31 december 1981 als contractueel wetenschappelijk medewerkster werden niet opgenomen in de berekening van dit pensioen terwijl dezelfde diensten gepresteerd van 1982 tot 1989 zonder enig probleem opgenomen werden.

Bedenkingen

Het nominale pensioen bedraagt 12.314,41 euro. Dit bedrag werd berekend op basis van een loopbaan van 283 maanden aanneembare diensten, namelijk de diensten van 1 januari 1982 tot 31 juli 2001 en een diplomabonificatie van 4 jaren.

Het pensioen werd verhoogd met een supplement minimum van 788,74 euro zodat het totale pensioen 13.103,16 euro bedraagt.

Eerste vaststelling: de periode van 1 januari 1977 tot 31 december 1981 werd reeds grotendeels in de loopbaan opgenomen onder de vorm van diplomabonificatie. Deze beslaat immers de periode van 1 oktober 1977 tot 30 september 1981. Hierdoor kunnen nog enkel 12 maanden eventueel toegevoegd worden aan de loopbaan, met name 9 maanden in 1977 en 3 maanden in 1981.

Tweede vaststelling: uitgaande van de hypothese dat de bedoelde diensten aanneembaar zijn, zou de totale loopbaan van 283 naar 295 maanden gebracht worden. Berekend op 295 maanden zou de verzoekster een pensioen van 12.836,58 euro kunnen toegekend worden. Dit pensioen is nog steeds lager dan het gewaarborgd minimum. Bijgevolg zal de eventuele in aanmerkingneming van de 12 maanden *momenteel* geen enkel financieel verschil uitmaken.

Op basis van een constante administratieve rechtspraak bekrachtigd door het Rekenhof zijn diensten die bij de overheid als contractueel gepresteerd worden en die gevolgd worden door een vaste benoeming onder zekere voorwaarden aanneembaar voor de berekening van het pensioen.

Volgens de AP kunnen de diensten als wetenschappelijk medewerker slechts in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen onder de dubbele voorwaarde dat:

- ◆ de functies verleend werden *door een ministerieel besluit*,
- ◆ de functies vergoed werden *door middel van een vergoeding die als wedde beschouwd wordt*.

In het geval van de klaagster zijn deze voorwaarden pas vanaf 1 januari 1982 volledig vervuld.

Inderdaad voor de voorafgaande periode:

- ◆ werd de functie verleend door een beslissing van de Minister en niet door een ministerieel besluit;
- ◆ werd de betrokkene betaald op basis van een *uurloon*, dat voor de AP geen vergoeding is die als wedde beschouwd kan worden.

Deze voorwaarden en de toepassing ervan stellen echter problemen.

Er is slechts een verschil in vorm tussen een ministerieel besluit en een beslissing van de Minister. Het lijkt overdreven deze verplichting op te leggen op straffe van nietigheid.

Anderzijds, brengt het feit dat het contract uitgedrukt werd in een aantal uren per jaar niet noodzakelijk mee dat het uurloon geen vergoeding is die als wedde beschouwd kan worden.

Conclusie

Door de tussenkomst van het College verricht de AP een intern onderzoek in de Franstalige en Nederlandstalige technische bureaus. Hieruit blijkt dat de gevolgde praktijk verschillend is naargelang de taalrol.

Om te zorgen voor een uniforme administratieve rechtspraak, worden aan de bevoegde diensten nieuwe instructies gegeven.

Voortaan worden de diensten gepresteerd als wetenschappelijk medewerker opgenomen voor het recht en de berekening van het pensioen op voorwaarde dat:

- ◆ de functie werd verleend *bij ministeriële beslissing*,
- ◆ *de betrokkene rechtstreeks bezoldigd werd door de Schatkist*.

Bijgevolg kunnen voortaan ook de diensten als wetenschappelijk medewerker bezoldigd op basis van een uurloon in aanmerking genomen worden door de AP op voorwaarde dat ze rechtstreeks door de Schatkist betaald werden.

Met toepassing van deze nieuwe praktijk (langs Franstalige zijde) wordt het dossier van de verzoekster opnieuw onderzocht. Zoals reeds eerder vermeld, zal het resultaat van dit onderzoek geen rechtstreeks financieel gevolg hebben op het uiteindelijk toegekende bedrag.

Indien later het supplement minimum zou moeten geschorst worden omdat zij niet meer aan de wettelijke voorwaarden voldoet, bekomt de verzoekster een pensioen dat wel hoger zal liggen dan het oorspronkelijk toegekende bedrag.

Wetswijziging – Informatieverstrekking aan de betrokken gepensioneerden

Dossier 5818

De feiten

De verzoekster geniet een overlevingspensioen ten laste van de Openbare Schatkist. Zij trouwt op 12 april 2003. De Administratie der Pensioenen schorst haar overlevingspensioen vanaf 1 mei 2003. Nochtans had de AP haar in 1997 meegedeeld dat het overlevingspensioen nog 1 jaar na herhuwelijk zou uitbetaald worden.

Bedenkingen

Bij het overlijden van één van de echtgenoten kan onder bepaalde voorwaarden een overlevingspensioen aan de langstlevende echtgenoot worden toegekend.

Artikel 3, § 2 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen bepaalde dat de uitbetaling van het overlevingspensioen geschorst moest worden *vanaf de eerste dag van de dertiende maand die volgt op die van het nieuw huwelijk*. De verzoekster kende deze bepaling en veronderstelde bijgevolg dat haar overlevingspensioen zou geschorst worden vanaf 1 mei 2004.

Artikel 69 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector wijzigt deze regeling. Het overlevingspensioen wordt voortaan geschorst vanaf de eerste dag van de maand die volgt op het nieuwe huwelijk.

De wet bepaalt uitdrukkelijk dat deze nieuwe regel in werking treedt op de eerste dag van de maand volgend op de publicatie van de wet in het Belgisch Staatsblad. Zij werd gepubliceerd op 13 maart 2003. De nieuwe regel is bijgevolg in werking getreden op 1 april 2003.

De Administratie der Pensioenen wordt uiteraard niet vooraf ingelicht over de publicatiedatum.

Conclusie

Voor zover wij hebben kunnen nagaan voldoet de Administratie der Pensioenen in het algemeen goed aan haar informatieverplichting. Zij brengt de gepensioneerden op de hoogte van wijzigingen die een rechtstreekse weerslag hebben op de pensioensituatie. Uiteraard worden niet alle gepensioneerden over alle wijzigingen systematisch ingelicht.

Gezien het korte tijdsbestek tussen de publicatie en de inwerkingtreding was het voor de Administratie der Pensioenen materieel onmogelijk om de verzoekster tijdig in te lichten over de wetswijziging.

Sowieso zou de AP uit overwegingen van efficiëntie en effectiviteit geen mailing gedaan hebben aan alle gepensioneerde weduwen en weduwnaars. Anderzijds zou de wetgever, al gaat het in gans België maar over enkele gevallen, omwille van de rechtszekerheid een langere termijn hebben kunnen voorzien tussen de datum van publicatie en de datum van inwerkingtreding. In dit geval lijkt een termijn van één jaar aangewezen.

Overname door de AP van het beheer van de pensioenen van Belgocontrol (vroegere Regie der Luchtwegen) – Foutieve pensioenbeslissing – Vertraging inzake perequatie

Dossier 6504

De feiten

De verzoeker werd gepensioneerd bij de Regie der Luchtwegen (RLW), nu Belgocontrol. Hij klaagt er zich over dat zijn pensioen nog niet geperequateerd werd hoewel hij daar recht op heeft.

Bedenkingen

De AP heeft het beheer van deze pensioenen overgenomen op 1 oktober 1998.

Bij de overdracht van de dossiers door Belgocontrol heeft het Rekenhof vastgesteld dat voor een reeks gevallen, waaronder dit van de klager, de pensioenbedragen en de perequatiecoëfficiënt die de vroegere beheerder meegedeeld heeft verkeerd vastgesteld werden. Het jaarlijkse nominale pensioenbedrag was immers niet in overeenstemming met de baremawedde die betrekking heeft op de bedoelde graden.

Het Rekenhof weigerde bijgevolg in eerste instantie om deze dossiers goed te keuren. Hierdoor konden deze pensioenen niet geperequateerd worden op 1 januari 2000 en op 1 januari 2001.

Het is slechts na meerdere uitwisselingen van gegevens tussen Belgocontrol en de AP dat deze laatste na een herziening de dossiers door het Rekenhof heeft kunnen doen goedkeuren.

Conclusie

In de loop van september 2003 heeft de AP de pensioentoestand van de verzoeker definitief vastgesteld.

De AP heeft zijn pensioen herzien vanaf 1 oktober 1998, datum waarop de pensioenen van de RLW werden overgenomen. Het nieuwe pensioenbedrag werd geperequateerd op 1 januari 2000 en 1 januari 2001.

De CDVU heeft intussen de achterstallen ontstaan sedert 1 oktober 1998 voor een netto bedrag van 23.167,58 euro betaald.

Enkele gelijkaardige gevallen werden gelijktijdig geregeld.

Ook al kan de AP niet verantwoordelijk gehouden worden voor de foutieve inlichtingen die Belgocontrol heeft overgemaakt en evenmin voor de tijd nodig om het visum van het Rekenhof te bekomen, is de termijn die nodig was om het dossier te regulariseren (5 jaar) op zichzelf onaanvaardbaar.

Overigens, volgens de inlichtingen van de AP zouden er nog een zestal dossiers overblijven die bij gebrek aan antwoord van Belgocontrol niet kunnen afgewerkt worden. Ook voor deze dossiers zou een oplossing binnen een redelijke termijn in het vooruitzicht zijn.

Begrafenisvergoeding – Prioritaire en andere gerechtigden – Betaling aan diegene die de begrafenis kosten droeg

Dossier 5833

De feiten

Ingevolge het overlijden van een gepensioneerde die een rustpensioen ten laste van de Staat genoot, vraagt zijn vriendin aan de Administratie der Pensioenen naar de mogelijkheid om de begrafenisvergoeding aan haar te betalen.

Op basis van de telefonische inlichtingen van de AP dient zij een aanvraag in tot het bekomen van deze begrafenisvergoeding en voegt hierbij een voor echt verklaarde kopie van de factuur van de begrafenis kosten. Zij alleen betaalde deze kosten.

De gepensioneerde was echter nog getrouwd (feitelijke scheiding) en had een dochter die erfgename in de rechte lijn is. Deze laatste kwam niet tussen in de betaling van de begrafenis kosten.

De AP weigert de betaling van de begrafenisvergoeding zolang de rechten van de bevoorrechte rechthebbenden (echtgenote en dochter) niet onderzocht werden.

Bedenkingen

De wet duidt de bevoorrechte rechthebbenden aan. Het betreft vooreerst *de niet uit de echt of van tafel en bed gescheiden echtgenote* en bij ontstentenis *de erfgenamen in de rechte lijn*.⁴²

⁴² Wet van 30 april 1958 tot instelling van een begrafenisvergoeding ten gunste van de rechthebbenden van gepensioneerde rijksambtenaren, artikel 6, § 1

Indien er geen bevoorrechte rechthebbenden zijn, kan de begrafenisvergoeding betaald worden aan *elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die bewijst dat hij de begrafenkosten heeft gedragen*.⁴³

In het eerste geval stemt de vergoeding overeen met het laatste bruto maandbedrag van het pensioen. In het tweede geval is de vergoeding beperkt tot de werkelijk gedane begrafenkosten zonder evenwel het bedrag van het laatste bruto maandbedrag te mogen overschrijden.⁴⁴

Verder bepaalt de wet dat wegens het gedrag van de gerechtigde ten opzichte van de overledene in uitzonderlijke gevallen de administratie kan beslissen dat de vergoeding niet wordt uitgekeerd of dat het ten bate van één of meer gerechtigden zal gebeuren.⁴⁵

Conclusie

Het onderzoek van de AP wees uit dat noch de feitelijk gescheiden echtgenote, noch de dochter recht had op de begrafenisvergoeding omdat geen van beide de begrafenkosten geheel of gedeeltelijk gedragen had.

Bijgevolg besliste de AP om de begrafenisvergoeding te betalen aan de vriendin van de overledene die de begrafenkosten gedragen had.

De vergoeding werd ongeveer drie maanden na het overlijden betaald. Deze termijn kan als redelijk beschouwd worden gezien de omstandigheden. Nochtans, werd de gerechtigde onvoldoende en niet duidelijk ingelicht over de redenen waarom de beslissing vertraging opliep. Zij leidde hier ten onrechte uit af dat de AP weigerde om haar aanvraag in te willigen.

Merk op dat de overlevingspensioenen, de koloniale pensioenen en de vergoedingspensioenen geen recht openen op een begrafenisvergoeding.

Op deze pensioenen wordt evenwel ter compensatie geen inhouding van 0,5 % verricht ter financiering van de begrafenisvergoeding.

⁴³ Idem, artikel 6, § 2

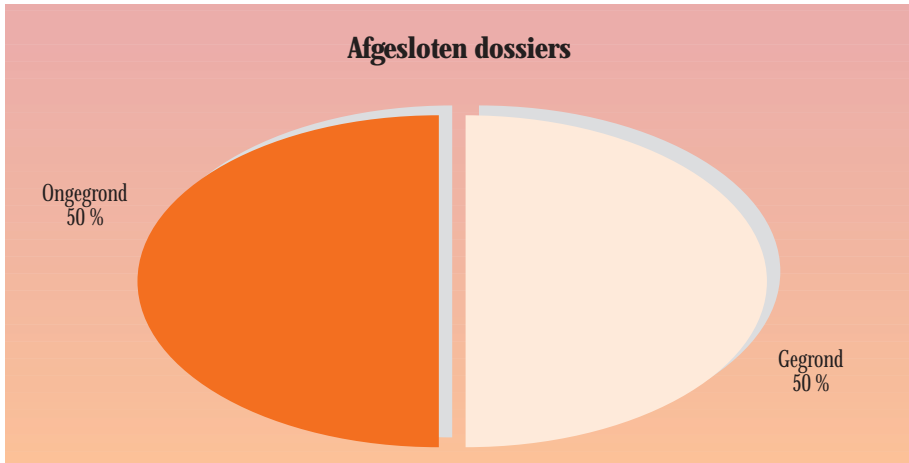
⁴⁴ In elk geval is het bedrag beperkt tot 75 % van het maximumbedrag verleend aan de in actieve dienst overleden personeelsleden. In januari 2003 bedroeg dit 1.618,43 euro

⁴⁵ Wet van 30 april 1958 tot instelling van een begrafenisvergoeding ten gunste van de rechthebbenden van gepensioneerde rijksambtenaren, artikel 6, § 1, 4de lid

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld, verzekert de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van de pensioenen van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Recht op vervroegd rustpensioen zonder vermindering – Opening van het recht op vervroegd pensioen – Verschillende interpretatie van de loopvoorwaarden door RSVZ en RVP

Dossier 6256

De feiten

De verzoeker stelt de ingangsdatum van zijn vervroegd rustpensioen uit van 1 januari 2003 naar 1 juli 2003 om geen vermindering wegens vervroeging te moeten ondergaan na een gemengde beroepsloopbaan als werknemer en zelfstandige van 45 jaren.

Het RSVZ wil slechts een niet verminderd pensioen toekennen vanaf 1 januari 2004 omdat volgens het Rijksinstituut de verzoeker niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoet en slechts 44 jaren bewijst.

Bedenkingen

In de regeling voor zelfstandigen moet een rustpensioen dat ingaat vóór de pensioenleeftijd verminderd worden met 5 % per jaar vervroeging.

Deze vermindering moet echter niet toegepast worden wanneer het pensioen voor het eerst en ten vroegste op 1 januari 2003 ingaat en de aanvrager een beroepsloopbaan bewijst van 45 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen geopend worden.

Om na te gaan of aan die loopbaanvoorwaarde voldaan is, wordt een jaar als werknemer in aanmerking genomen op voorwaarde dat de tewerkstelling overeenstemt met ten minste 1/3 van een volledige tewerkstelling. Een jaar als zelfstandige komt in aanmerking als er twee kwartalen bewezen zijn.

De loopbaanvoorwaarde die gesteld wordt om recht te hebben op een vervroegd pensioen wordt op dezelfde manier geëvalueerd. Ook hier gaat het om een aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen geopend worden.

Op 1 januari 2003 had de verzoeker volgens die criteria een loopbaan van 44 jaren bewezen. Op 1 juli 2003 had hij twee extra kwartalen als zelfstandige bewezen zodat in principe het jaar 2003 ook kon meegeteld worden.

Het RSVZ gaat er evenwel van uit dat voor het controleren van de loopbaanvoorwaarde enkel rekening mag gehouden worden met de jaren die in aanmerking genomen worden voor het pensioen.

Omdat het jaar van de ingangsdatum nooit recht opent op pensioen – dit is trouwens ook zo in de werknemersregeling – stelt het RSVZ dat de verzoeker op 1 juli 2003 nog altijd maar 44 jaren bewijst die voldoen aan de criteria van de loopbaanvoorwaarde.

De wettekst spreekt echter van “kalenderjaren waarvoor pensioenrechten *kunnen worden geopend*”.

Wij zijn van oordeel dat die tekst duidelijk is: “kunnen worden geopend” (in de franse tekst “susceptibles d’ouvrir le droit”) is niet hetzelfde als “recht openen”. Het RSVZ voegt volgens ons een extra voorwaarde aan de wettekst toe door te evalueren in functie van de ingangsdatum.

Daarenboven houdt de Rijksdienst voor Pensioenen bij het nagaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is *wel* rekening met de tewerkstelling tijdens het jaar van de ingangsdatum.

Voor het recht op vervroegd pensioen bestaat er dus een ongelijkheid van handelen tussen de RVP en het RSVZ voor de gepensioneerden met een vlakke loopbaan. In het geval van gemengde loopbanen zijn de gevolgen nog ernstiger, zowel voor het vervroegd rustpensioen zelfstandige zonder vermindering als voor de opening van het recht op vervroegd pensioen, en dit alles op basis van identieke teksten. Naargelang iemand zijn loopbaan beëindigt als werknemer of zelfstandige zal het jaar van de ingangsdatum wel of niet in aanmerking genomen worden om na te gaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is.

Ten gronde is het RSVZ het niet eens met onze lezing van de tekst en de voorgestelde werkwijze. Het Rijksinstituut blijft er van overtuigd dat de beoordeling of al dan niet voldaan is aan de loopbaanvoorwaarde noodzakelijkerwijs op de ingangsdatum van het pensioen moet gebeuren.

Om echter een gelijke behandeling van gepensioneerden te bekomen, zal het Rijksinstituut de voorgestelde werkwijze toepassen.

Conclusie

Het RSVZ past de wet voortaan op dezelfde manier toe als de RVP: het jaar van de ingangsdatum van het pensioen wordt in aanmerking genomen om na te gaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is en dit zowel voor de opening van het recht op vervroegd pensioen als voor het vervroegd rustpensioen zelfstandige.

Er werd aan de verzoeker vanaf 1 juli 2003 een vervroegd rustpensioen zelfstandige zonder vermindering toegekend voor een bedrag van 4.658,87 euro per jaar of 388,23 euro per maand in plaats van 291,19 euro per maand.

Uitblijven pensioenbeslissing inzake rustpensioen zelfstandigen – Onvolledig onderzoek van het pensioendossier – Foutieve ingangsdatum en pensioenbreuk

Dossier 4762

De feiten

In september 2001 dient de verzoekster haar pensioenaanvraag in (ingangsdatum 1 januari 2002). Begin oktober 2002 heeft zij nog altijd geen pensioenbeslissing ontvangen.

Bedenkingen

Na onze interventie heeft het RSVZ haar vanaf 1 januari 2002 een rustpensioen toegekend met als loopbaanbreuk 41,75/42 voor een bedrag van 6.871,69 euro per jaar.

Het RSVZ beschouwde de aanvraag van september 2001 als een eerste aanvraag.

De verzoekster diende echter reeds in oktober 1976 een aanvraag in. Er was haar toen een rustpensioen toegekend met als loopbaanbreuk 40/40. Dit pensioen werd niet betaalbaar gesteld omdat zij verder werkte en haar beroepsinkomsten boven de toegelaten grensbedragen lagen.

Ons onderzoek heeft uitgewezen dat de gepensioneerde voor de jaren 1994, 1995, 1999, 2000 en vanaf 1 januari 2002 wel voldeed aan de betalingsvoorwaarden. Gelet op de toekenning van 1976 moest het pensioen herberekend worden op 1 januari 1994 en niet op 1 januari 2002. Hierdoor moest een andere wetgeving toegepast worden die voordeliger is voor de verzoekster: een loopbaanbreuk van 40/40 in de plaats van 41,75/42.

Op ons verzoek heeft het RSVZ een verbeterde beslissing genomen en het pensioen toegekend vanaf 1994 en betaalbaar gesteld voor 1994, 1995, 2000 en vervolgens vanaf 1 januari 2002.

In eerste instantie weigerde het RSVZ om het rustpensioen ook voor het jaar 1999 betaalbaar te stellen omdat de inkomsten uit haar beroepsbezigheid de toegelaten grens overschreden hadden. Het pensioen blijft echter betaalbaar wanneer de toegelaten grens overschreden wordt met minder dan 15 %. In dat geval wordt het pensioenbedrag wel verminderd met een percentage dat gelijk is aan het overschrijdingspercentage.

Het RSVZ argumenteerde dat deze regel enkel geldt wanneer de gepensioneerde vooraf de uitoefening van een toegelaten beroepsactiviteit gemeld heeft.

Dit zou echter neerkomen op het bestraffen van een eerlijke aangifte:

- ◆ wie verklaart de grens te zullen respecteren en ze vervolgens met minder dan 15 % overschrijdt, verkrijgt een beperkte betaling;
- ◆ wie verklaart de grens te zullen overschrijden, verkrijgt de betaling niet, ook al is het overschrijdingspercentage kleiner dan 15 %.

Uiteindelijk heeft het RSVZ zijn standpunt herzien en voor het jaar 1999 het rustpensioen voor 99 % betaalbaar gesteld. De inkomsten uit de toegelaten activiteit hadden de toegelaten grens slechts met 1 % overschreden.

Tevens hebben wij de Rijksdienst voor Pensioenen er op gewezen dat hij het vroeger toegekende maar nooit betaalde overlevingspensioen opnieuw diende te onderzoeken, toe te kennen en te betalen voor dezelfde jaren.

Conclusie

In dit dossier liep het een en ander fout:

- ◆ de pensioenbeslissing werd veel te laat genomen. De termijnen vastgesteld in het Handvest van de sociaal verzekerde werden niet gerespecteerd;
- ◆ de aanvraag werd ten onrechte als eerste aanvraag beschouwd waardoor het pensioen slechts vanaf 1 januari 2002 werd toegekend en zodoende berekend werd op basis van een verkeerde loopbaanbreuk (41,75/42 i.p.v. 40/40);
- ◆ het RSVZ weigerde het pensioen voor het jaar 1999 betaalbaar te stellen terwijl de verzoekster voor dat jaar de grens inzake toegelaten inkomsten slechts met 1 % overschreden had;
- ◆ het rechtstreeks gevolg van dat alles was dat ook het overlevingspensioen in de werknemersregeling in eerste instantie slechts vanaf januari 2002 betaalbaar gesteld werd en niet voor 1994, 1995, 1999 en 2000.

De betalingsdienst van de Rijksdienst voor Pensioenen heeft haar op 30 oktober 2002 een achterstallig bedrag overgemaakt van 6.176,08 euro. Vervolgens op 13 mei 2003 een bedrag van 8.697,70 euro, op 16 juni 2003 12.113,23 euro en ten slotte op 16 september 2003 14.712,64 euro. In de marge dient hier nog vermeld te worden dat de verzoekster ook nog een gedeeltelijke terugbetaling van sociale bijdragen als zelfstandige gekregen heeft voor de jaren 1999 en 2000. De bijdragen voor een gepensioneerde met toegelaten beroepsactiviteit liggen namelijk een stuk lager dan de bijdragen voor een hoofdberoep. Met een eerste ingangsdatum op 1 januari 2002 zou die terugbetaling niet mogelijk geweest zijn.

Gerechtigden met verblijfplaats in bepaalde gemeenten met taalfaciliteiten – (On)mogelijkheid om een vertaling van de pensioenbeslissing te bekomen

Dossier 4040

De feiten

Een Franstalige gepensioneerde met verblijfplaats in de faciliteitengemeente Wezembeek-Oppem, ontvangt in december 2001 van het RSVZ te Leuven zijn pensioenbeslissing als zelfstandige. Omdat deze beslissing in het Nederlands opgemaakt is, neemt hij contact op met de pensioendienst om een vertaling in het Frans te bekomen.

Het RSVZ deelt hem mee dat het niet bevoegd is om een dergelijke vertaling af te leveren maar dat hij contact kan opnemen met de Gouverneur van de Provincie Vlaams-Brabant. Ondanks meerdere brieven gericht aan de Gouverneur om een vertaling van de beslissing te verkrijgen, bekomt de betrokkene geen genoegdoening.

Bedenkingen

Van bij het begin licht het College de klager erover in dat het onderzoek van geschillen met betrekking tot het gebruik van de talen in bestuurszaken tot de bevoegdheid behoort van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en dat het hem vrijstaat een verzoek bij deze instantie in te dienen.

Wat ons betreft, hebben wij het onderzoek beperkt tot het nagaan of de door het RSVZ toegepaste procedures in overeenstemming zijn met de wetgeving en/of de principes van behoorlijk bestuur gerespecteerd werden.

Ons bevoegdheidsdomein sluit immers elk onderzoek van de activiteiten en werking van een niet-federale overheid, zoals een provinciebestuur, uit.

Wij stelden vast dat het RSVZ de gepensioneerden die een vertaling van hun beslissing vragen, systematisch doorstuurt naar de gouverneur. Het Rijksinstituut roept volgende elementen in om deze doorzending te verantwoorden.

Artikel 30 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken bepaalt dat in de gemeenten Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppem de akten in het Nederlands gesteld worden. Een inwoner uit één van deze twee gemeenten heeft geen taalkeuze.⁴⁶

In hetzelfde artikel is voorzien dat iedere belanghebbende zonder verantwoording van zijn aanvraag van de dienst die de akte heeft opgemaakt een Franse vertaling kan bekomen.

Nochtans laat het RSVZ ons weten dat op basis van zijn analyse van de wet deze mogelijkheid enkel bestaat voor akten die door de betrokken *gemeentelijke diensten* werden opgesteld.

Voor wat *de regionale diensten* – in de zin van de gecoördineerde taalwetten – betreft, bepaalt artikel 34 van dezelfde wet dat de akten van deze regionale diensten gesteld worden in de taal die de gemeentelijke diensten waarin de betrokkene woont, moeten toepassen. In dit geval moet de beslissing genomen door een regionale dienst (het bureau te Leuven) wel degelijk in het Nederlands worden opgesteld.

Het RSVZ meent dat het hem als regionale dienst (en dus geen gemeentelijke dienst) niet toekomt om een vertaling af te leveren.

Het is bijgevolg artikel 13 § 1 van de taalwetten dat van toepassing is. Dit artikel bepaalt dat elke belanghebbende, die er de noodzaak van aantoonde, een vertaling kan bekomen bij de gouverneur.

Op basis van wat voorafgaat, kunnen wij besluiten dat het RSVZ correct de wettelijke bepalingen toepaste (beslissing in het Nederlands) en dat het aan de klager de correcte informatie verschaftte (mogelijkheid om een vertaling te bekomen bij de Gouverneur).

In de praktijk stellen wij echter vast dat de Gouverneur de aanvraag tot het bekomen van een

⁴⁶ Merk op dat in de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wemmel de akten gesteld worden in het Nederlands of in het Frans, volgens de keuze van de burger (artikel 28 van de gecoördineerde taalwetgeving)

vertaling verworpen heeft. Om uit deze patstelling te geraken, vroegen wij de Gouverneur om zijn standpunt. Hij deelde ons mee dat enerzijds de aanvrager de noodzaak van een vertaling moet aantonen en anderzijds de Raad van State reeds meerdere arresten heeft geveld over de notie “noodzaak”.⁴⁷

Op basis van deze arresten komt de Gouverneur tot de conclusie dat wanneer de aanvrager zijn vraag niet motiveert of indien het enige motief de onvoldoende kennis van de taal is, de noodzaak zoals bedoeld in artikel 13, § 1, 2de lid van de wet niet aangetoond is.

Conclusie

Wanneer het RSVZ voor een vertaling doorverwijst naar de Gouverneur gaat het in feite om een doorverwijzing die valse hoop kan geven omdat het resultaat onzeker is.

Wij zochten voor de klager een praktische oplossing. De Ombudsdienst Pensioenen bood hem zijn hulp aan om de inhoud van de documenten die hem waren toegestuurd in een taal die hij niet beheerst beter te verstaan. Dit stelt geen problemen omdat de Ombudsdienst gevestigd is in het tweetalig gebied Brussel hoofdstad.

Met het oog op een betere dienstverlening aan de inwoners van Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppem hebben wij aan het RSVZ voorgesteld om meer gedetailleerde informatie te verstrekken.

Meer bepaald, betreft het hier het inbouwen van een aantal reserves in de teksten waarin de mogelijkheid om een Franse vertaling te bekomen wordt meegedeeld. Het RSVZ is hierop ingegaan en paste zijn tekst aan. Voortaan wordt het volgende (in het Frans) meegedeeld.

“(…) Voor de inwoners van Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppem worden de akten niettemin altijd in het Nederlands gesteld, zonder taalkeuze (artikel 30 en 31 van het koninklijk besluit van 18 juli 1966). Zij kunnen zich gratis een vertaling laten afleveren door de Gouverneur van de provincie waarin zij wonen (artikel 13 § 1 en 34 § B, laatste lid van het koninklijk besluit van 18 juli 1966) voor zover de Gouverneur oordeelt dat de wettelijke voorwaarden om deze te bekomen vervuld zijn.”

⁴⁷ Zie de notie “noodzaak” zoals gedefinieerd door de Raad van State in zijn jurisprudentie (meer bepaald arrest nr. 11.964 en 11.965 van 20 september 1966 en het arrest nr. 12.509 van 4 juli 1967)

**Rol van de gemeentebesturen bij het indienen van een pensioenaanvraag –
Verschillen op dit punt tussen de openbare sector en de privé-sector –
(Ongeveer twee) jaren pensioen definitief verloren**

Dossier 5205

Zie deel De Administratie der Pensioenen (AP)

**Vergelijking tussen twee pensioenrechten – Gebrek aan coördinatie tussen
pensioendiensten**

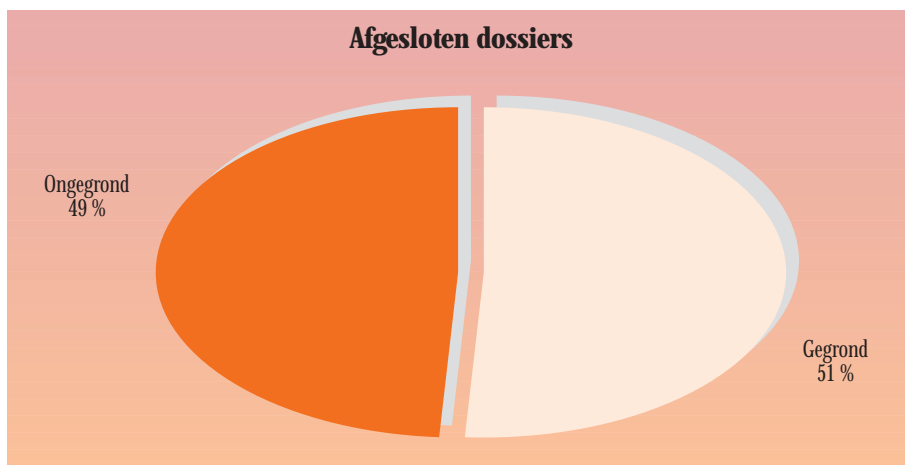
Dossier 5729

Zie deel Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, ... (DOSZ)

De Directie Pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

Deze pensioendienst betaalt de pensioenen uit, beheerd door de Administratie der Pensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Betaling van pensioenachterstallen aan de nalatenschap – Vereffening 1 jaar na het overlijden

Dossier 5940

De feiten

De gepensioneerde overlijdt in juli 2002. Haar pensioen was op het ogenblik van haar overlijden nog niet vastgesteld. Dit betekent dat de ontstane pensioenachterstallen op aanvraag aan de nalatenschap moeten betaald worden. De erfgenaam doet tijdig een aanvraag. In april 2003 waren de achterstallen ten bedrage van 15.001 euro echter nog niet betaald.

Bedenkingen

Indien pensioenbedragen aan de nalatenschap moeten betaald worden, gebeurt de betaling via de Rekenplichtige der liggende gelden. Hij is persoonlijk verantwoordelijk voor alle betalingen die hij doet. Het is dan ook normaal dat hij slechts een betaling uitvoert nadat hij de nodige gelden van de CDVU ontvangen heeft.

Slechts in maart 2003 waren de pensioenrechten volledig vastgesteld. De AP gaf de opdracht aan de CDVU om het pensioen betaalbaar te stellen. Deze opdracht wordt automatisch gegenereerd. De CDVU stelt vervolgens het effectief uit te betalen bedrag vast.

Indien dit bedrag hoger is dan 15.000 euro bruto, zoals hier het geval is, voert de CDVU de betalingsopdracht niet onmiddellijk uit. Hij vraagt aan de AP om schriftelijk te bevestigen dat de automatisch doorgestuurde gegevens juist zijn. Reeds einde maart maakte de AP per fax deze bevestiging aan de CDVU over. Daarna liep het fout.

De CDVU heeft nagelaten de schriftelijk bevestigde gegevens in zijn betalingsbestanden in te voeren.

Hierdoor werden de pensioenachterstanden niet aan de Rekenplichtige overgemaakt die op zijn beurt niet aan de nalatenschap kon betalen bij gebrek aan fondsen.

Intussen deelde de AP ter goeder trouw aan de erfgenaam mee dat het nodige gedaan werd om de betaling te kunnen uitvoeren. Bovendien bevestigde de Rekenplichtige begin april 2003 dat de betaling ongeveer 2 weken in beslag zou nemen.

Conclusie

Na onze interventie heeft de CDVU de nodige opzoekingen verricht en op basis daarvan de situatie rechtgezet. Eind mei heeft hij het geld op de rekening van de Rekenplichtige gestort. De Rekenplichtige die reeds over alle nodige documenten beschikte om de betaling aan de nalatenschap te kunnen uitvoeren (overlijdensakte, ...) stortte in de loop van de maand juni 2003 de achterstanden door.

De AP en de Rekenplichtige hadden op basis van de gegevens waarover zij beschikten de correcte gegevens aan de erfgenaam meegedeeld. Door de vergetelheid van de CDVU strookten deze gegevens evenwel niet met de werkelijkheid.

Dit dossier lijkt een alleenstaand geval te zijn. Dit neemt niet weg dat eens te meer het belang van een goede samenwerking en coördinatie tussen de verschillende diensten aangetoond wordt, ook met het oog op het verstrekken van volledige en correcte informatie.

Problematische telefonische bereikbaarheid van de CDVU

Dossier 6431

De feiten

Tijdens de maanden juli en augustus 2003 werden wij naast deze klacht ook geconfronteerd met heel wat telefonische klachten over het feit dat de CDVU telefonisch niet te bereiken was. De klagers meldden ons dat hun oproep automatisch doorgeschakeld werd naar een automatisch antwoordapparaat waarop zij geen boodschap konden inspreken.

Bedenkingen

Het onderzoek wijst uit dat de CDVU inderdaad telefonisch moeilijk te bereiken was in deze vakantieperiode. Het huidige telefoonsysteem kan bovendien geen boodschappen registreren.

De CDVU erkent het probleem en ziet meerdere oorzaken. Omwille van de vakantie liep op sommige dagen het afwezigheidspercentage bij het personeel op tot 50 %. Daarnaast was er het tweemaalig uitstel van de uiterste datum om de belastingaangifte in te dienen. Blijkbaar wachtten velen tot het laatste ogenblik om hun aangifte in te dienen. Dit gaf tijdens de vakantieperiode aanleiding tot een ganse reeks extra oproepen om duplicata van de fiscale fiches te bekomen. Dit laatste fenomeen stelden wij trouwens ook vast bij de andere pensioendiensten.

Conclusie

In september 2003 heeft de CDVU de mogelijkheden onderzocht om een performanter, gebruiksvriendelijker en interactiever telefoonsysteem te installeren. Onder meer omwille van de budgettaire impact is nog geen beslissing genomen.

De CDVU is zich verder goed bewust van het belang van het telefonisch onthaal van de gepensioneerden en zet daarom een groot deel van het menselijk potentieel in voor de afhandeling van de oproepen. Toch slaagt hij er niet altijd in om dit onthaal efficiënt en regelmatig te laten verlopen.

Verzaking aan ziektevergoeding – Dubbele terugvordering van de ontstane schuld door de mutualiteit, éénmaal van de RVP en éénmaal van de CDVU

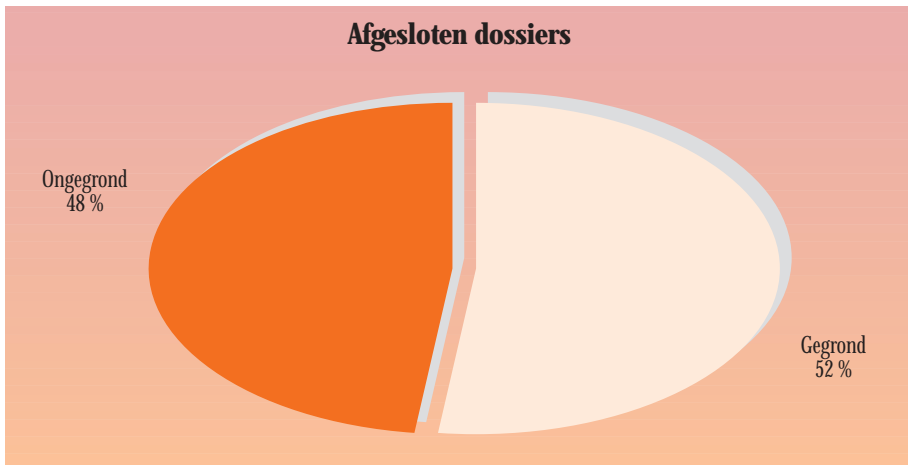
Dossier 6760

Zie deel De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioen (RVP)

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, Belgacom, Biac, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Ethias, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen

Deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vergelijking tussen twee pensioenrechten – Gebrek aan coördinatie tussen pensioendiensten

Dossier 5729

De feiten

In januari 2002 wordt de verzoekster weduwe van haar tweede echtgenoot. Hij genoot een rustpensioen als zelfstandige. Vanaf 1 februari 2002 kan het RSVZ een overlevingspensioen toekennen van 576,46 euro per maand.

Uit hoofde van haar eerste echtgenoot, die ook overleden is, kan zij een overlevingspensioen krijgen in het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid. Omdat het hier twee verschillende rechten betreft die niet mogen gecumuleerd worden, moet een keuze gemaakt worden en moet het meest voordelige toegekend worden.

De beide pensioendiensten (RSVZ en DOSZ) moeten bijgevolg overleg plegen om uit te maken welk van beide pensioenen betaald mag worden.

Alhoewel beide pensioendiensten reeds in februari 2002 op de hoogte gebracht werden van het overlijden blijft de weduwe gedurende maanden zonder nieuws over haar dossier.

Het RSVZ belooft een voorlopige beslissing te nemen maar doet het niet.

In maart 2003 was nog niets geregeld.

Bedenkingen

Slechts in december 2002 licht de DOSZ het RSVZ in over de pensioenrechten in zijn stelsel. Intussen had de DOSZ in augustus 2002 wel de RVP gecontacteerd, nutteloze moeite want de tweede echtgenoot is nooit werknemer geweest. Er verlopen drie maanden vooraleer de DOSZ zijn vergissing vaststelt en deze rechtzet.

Het tijdsverlies wordt echter nog groter. Het RSVZ heeft nog eens drie maanden nodig om de vergelijking tussen de pensioenrechten te maken. Het Rijksinstituut komt tot de conclusie dat het pensioen van de DOSZ (geraamd op 638,86 euro per maand) betaald moet worden in de plaats van het pensioen in de regeling voor zelfstandigen.

Uiteindelijk betekent het RSVZ op 28 maart 2003 een weigerende beslissing en doet de DOSZ in april 2003 het nodige om het pensioen uit te betalen.

Tussen de opening en het afsluiten van het dossier verliepen 15 maanden.

Conclusie

Beide pensioendiensten dragen een gedeelde verantwoordelijkheid voor de opgelopen vertraging. Enerzijds beging de DOSZ een fout door het in zijn stelsel toekenbare bedrag aan de RVP te melden en niet aan het RSVZ. Anderzijds heeft het RSVZ het dossier niet goed opgevolgd en stelde het zich geen vragen bij het uitblijven van inlichtingen van de DOSZ. Nadat de noodzakelijke gegevensuitwisseling uiteindelijk in december 2002 plaats had, duurde het nog drie maanden om een eenvoudige vergelijking tussen bedragen te maken en een beslissing te nemen.

Dit voorbeeld toont aan dat in sommige gevallen de samenwerking tussen verschillende pensioendiensten verre van ideaal is. Het is nog frappanter omdat het dossier op zich, hoewel het niet dikwijls voorkomt, geen enkele moeilijkheid bevat: het gaat hier over een typevoorbeeld van administratieve onachtzaamheid.

In afwachting van de regularisatie van haar dossier heeft de verzoekster meer dan een jaar moeten leven met een maandelijks inkomen van ongeveer 380 euro (RVP + DOSZ).

Algemene opmerking

Op het ogenblik dat de verzoekster ingevolge onze interventie de weigerende beslissing van het

RSVZ ontvangt, heeft de DOSZ nog geen beslissing genomen. Zij uit onmiddellijk haar voornemen om de beslissing te betwisten bij de Arbeidsrechtbank.

Omdat wij de zaak op korte tijd verder oplossen en een gedetailleerde uitleg verschaffen, bevestigt de weduwe ons vrij snel schriftelijk dat zij beslist heeft geen zaak aan te spannen.

Het gebeurt niet zelden, zelfs regelmatig dat de verzoeker bij de Ombudsdienst Pensioenen de “bedreiging” uit dat hij naar de rechtbank zal stappen. Deze bedreiging is vaak de uiting van een gevoel van onbegrip en/of ergernis, als het al niet gaat om de loutere nood om gehoord te worden.

Ondanks de korte termijnen van beroep (3 maanden) tegen een beslissing van de RVP en/of het RSVZ slaagt de Ombudsdienst er even vaak in om bij de dragen tot de oplossing van het geschil en een beroep bij de Arbeidsrechtbank overbodig te maken.

Dit positief resultaat volgt met name uit de goede toepassing van de Protocolakkoorden tussen de Ombudsdienst Pensioenen en de verschillende pensioendiensten. Het protocol voorziet meer bepaald dat de pensioendiensten binnen een periode van 15 werkdagen antwoorden op de vragen van de Ombudsdienst Pensioenen.

Het naleven van de termijnen van het protocolakkoord geeft de Ombudsdienst Pensioenen de mogelijkheid om de klager de beslommingen en eventuele kosten van een gerechtelijke procedure te besparen. Tegelijkertijd vermijden de pensioendiensten deze gerechtelijke procedure.

Zo vervult de Ombudsdienst Pensioenen op een manier die nauwelijks opvalt eveneens een van zijn opdrachten. De Ombudsdienst Pensioenen is immers ook ingesteld om op te treden als tussenpersoon en als *verzoener* tussen de burger en de pensioendienst.

Onze voorstellen en suggesties van 1999 tot en met 2002

In de voorbije vijf jaar hebben wij ook een aantal voorstellen tot verbetering of aanpassing van de administratieve procedures gedaan. Wij hebben de voorstellen en suggesties waarop ingegaan is, verzameld en geven hiervan een overzicht per pensioendienst.

De voorstellen en suggesties uit het werkingsjaar 2003 leest u in dit Jaarverslag bij de bespreking per pensioendienst (Deel 2: Onderzoek van de dossiers – Analyse van de dossiers).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

Voordelen ten laste van het verzorgingsfonds van de NAVO, het “NATO-Provident Fund” worden niet in aanmerking genomen voor de toepassing van het principe van eenheid van loopbaan

De RVP beschouwt de voordelen die het Verzorgingsfonds van de NAVO toekent niet langer als een pensioen of een gelijkaardig voordeel in de zin van artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50. Dit Fonds is immers een louter private spaarregeling.

De uitkeringen ten laste van dit Fonds komen niet meer in aanmerking voor de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan dat inhoudt dat de som van de verschillende loopbaanbreuken de eenheid niet mag overschrijden. De loopbaanbreuk in de werknemersregeling wordt niet beïnvloed door deze uitkeringen. (JV 1999, p. 66-67)

De personen die hun studieperiodes willen regulariseren krijgen meer en beter gestructureerde informatie

Studieperiodes vanaf 1 januari van het jaar van de 20de verjaardag kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen als werknemer mits het betalen van regularisatiebijdragen.

Vroeger verstreekte de RVP aan de aanvrager de bijkomende informatie over de regularisatie in verschillende brieven en op verschillende momenten van de regularisatieprocedure.

De RVP licht voortaan in één enkele brief de personen die hun studieperiodes willen regulariseren in over:

- ◆ de te betalen bijdragen;
- ◆ het feit dat deze bijdragen niet kunnen terugbetaald worden;
- ◆ de gratis bonificatie in de openbare sector die de betaling van regularisatiebijdragen onnuttig kan maken. (JV 2000, p. 57-60)

Het opvolgingssysteem voor grens- en seizoenarbeiders is opnieuw ingevoerd

De RVP herneemt zijn vroegere werkwijze voor de dossiers van grens- en seizoenarbeiders. Hij stuurt op basis van zijn gegevensbestand de pensioenaanvraag door naar de buitenlandse instelling één jaar voordat de voorwaarden voor het buitenlands pensioen vervuld zijn.

De RVP had deze klantvriendelijke handelswijze afgeschaft in het kader van een goed financieel beheer en een efficiëntere werking. De gepensioneerde werd uitgenodigd om tijdig zelf een nieuwe aanvraag in te dienen. Hierdoor kwam de uitbetaling van het pensioencomplement voor grens- en seizoenarbeiders regelmatig in het gedrang.

Het RSVZ bleef en blijft de opvolging van dergelijke pensioendossiers garanderen. (JV 2000, p. 67-69)

De ontvangstmelding van de pensioenaanvraag wordt sneller verstuurd

Het gemeentebestuur geeft aan de gepensioneerde die via deze weg zijn pensioenaanvraag doet een bewijs van ontvangst. De aanvragen worden een keer per week naar de RVP gestuurd. In het centraal bestuur worden de identificatiegegevens gecontroleerd en het dossier aangelegd. Vervolgens wordt het dossier naar het gewestelijk kantoor gestuurd. Deze hele operatie kan enkele weken tot een maand in beslag nemen. Pas op het ogenblik dat het gewestelijk kantoor van de RVP het dossier ontving, werd een ontvangstmelding naar de betrokkene gestuurd.

Voortaan verstuurt de RVP de ontvangstmelding vanuit het centraal bestuur waardoor een aanzienlijke tijdswinst kan geboekt worden. (JV 2001, p. 41-42)

Validatie van de datum van de pensioenaanvraag ingediend bij een niet bevoegde instelling van sociale zekerheid

De uitvoering van het Handvest van de sociaal verzekerde inzake de validatie van de aanvraag ingediend bij een niet bevoegde instelling van sociale zekerheid was het meest voordelig in de sector der zelfstandigen. De datum van indiening bij de niet bevoegde instelling van sociale zekerheid geldt als datum van de aanvraag bij het RSVZ.

Een uniforme regeling zou aangewezen zijn.

Door een wetwijziging geldt in de werknemersregeling voortaan dezelfde regel als in de regeling voor zelfstandigen.

In de regeling van de DOSZ worden er voorwaarden verbonden aan de validatie. Een aanvraag ingediend bij een instelling van sociale zekerheid wordt gevalideerd op de datum van ontvangst bij die instelling voor zover de toekenningsvoorwaarden voorzien in de wetten van 16 juni 1960 en 17 juli 1963 vervuld zijn en de sociaal verzekerde erom verzoekt.

In de openbare sector wijzigde niets. De aanvraag wordt geldig op het ogenblik van registratie bij de bevoegde instelling. (JV 1999, p. 119-121)

Ook wanneer de individuele rekening uitsluitend gelijkgestelde periodes vermeldt, worden hiervoor pensioenrechten toegekend

De RVP weigerde vroeger een pensioen toe te kennen op basis van uitsluitend gelijkgestelde periodes. Deze situatie kan zich onder meer voordoen wanneer er voor alle periodes van effectieve tewerkstelling een overdracht van bijdragen naar de openbare sector gebeurd is.

De gelijkstelling van periodes van inactiviteit met een periode van beroepsarbeid is echter enkel gebonden aan de voorwaarde dat de betrokkene wel degelijk de bij de reglementering bepaalde uitkeringen genoten heeft en niet aan het feit of er al dan niet een effectieve tewerkstelling als werknemer bewezen werd.

De RVP past zijn standpunt aan en kent nu ook een pensioen toe indien er enkel gelijkgestelde periodes bestaan. (JV 2002, p. 49-52)

De RVP maakt er werk van om het betaalbare bedrag duidelijk te vermelden in de beslissing inzake het overlevingspensioen in cumulatie met een rustpensioen

Uit ons onderzoek bleek dat er 6 type-documenten bestaan, overeenstemmend met 6 verschillende situaties, waarmee de beslissing inzake het overlevingspensioen aan de betrokkene werd betekend. Slechts twee ervan vermeldden het betaalbare bedrag van het overlevingspensioen, namelijk:

- ◆ ingeval van de toekenning van een overlevingspensioen wanneer de overleden echtgenoot reeds een pensioen genoot én de langstlevende echtgenoot nog een overlevingspensioen geniet in een andere stelsel (dat der zelfstandigen uitgesloten) en
- ◆ wanneer een overlevingspensioen wordt toegekend in het kader van de reglementering van de Europese unie.

De Rijksdienst voor Pensioenen beloofde in de loop van 2003 bij de herwerking van de informaticaprogramma's bijzondere aandacht te schenken aan de leesbaarheid van de verstrekte inlichtingen en zo aan het gebrek aan (duidelijke) informatie te verhelpen.

De RVP heeft ons intussen meegedeeld dat voortaan bij de toekenning van een overlevingspensioen het betaalbare bedrag ervan ook vermeld wordt wanneer de overleden echtgenoot reeds een pensioen genoot. Hij beloofde ons verdere inspanningen te doen om ook de andere beslissingen aan te passen of gedeeltelijk aan te passen. Wij menen uit het antwoord van de RVP te mogen opmaken dat deze aanpassingen, net als de vorige, zullen gebeuren in functie van de beschikbare middelen en de gestelde prioriteiten. (JV 2002, p. 56-58)

De Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) voor samenwonenden: het totaal van de pensioenen en bestaansmiddelen wordt gedeeld door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt zonder uitzondering voor de kinderen

Bij de vaststelling van de bestaansmiddelen deelde de RVP het totaal van de pensioenen en andere bestaansmiddelen door het aantal personen dat dezelfde verblijfplaats deelt met de aanvrager, met uitsluiting echter van de meerderjarige of minderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag betaald wordt.

Deze uitzondering is evenwel enkel voorzien om na te gaan of aan de aanvrager het basisbedrag of het verhoogde bedrag (alleenstaande) kan toegekend worden.

De RVP volgt ons en houdt voortaan voor de deling rekening met *alle* personen die dezelfde hoofdverblijfplaats delen zonder enige uitzondering. (JV 2002, p. 71-75)

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

Snellere verwerking van de betalingsopdracht en minder onderbrekingen in de betaling bij wijzigingen

Eén van de concrete doelstellingen van de RVP is de continuïteit in de betaling te garanderen wanneer er wijzigingen in de rechten optreden. Toch werden wij regelmatig geconfronteerd met klachten in verband met vertragingen of onderbrekingen in de betalingen. Ieder jaar onderstreepten ook wij het belang van de continuïteit van de betalingen. De RVP stelde telkenmale een vernieuwing van de informatica in het vooruitzicht. Wij stellen vast dat dit project uiteindelijk werd afgevoerd.

Rekening houdende met onze vaststellingen heeft de RVP met een instructie aan het voltallige personeel van de betrokken diensten het belang van een ononderbroken betaling herinnerd. Verder stelde de RVP eind 2001/begin 2002 bijkomend personeel aan en wordt er voor eerste betalingen een tijdswinst geboekt door de invoering van de elektronische betalingsopdracht. (JV 1999, p. 92-93, JV 2000, p. 79-83, JV 2001, p. 60-65, JV 2002, p. 90-92)

Het pensioen van de maand van overlijden wordt voortaan ook betaald aan de langstlevende echtgenoot die omwille van gezondheidsredenen niet samenwoonde met de overledene

De RVP weigerde steeds de betaling van het pensioen van de maand van overlijden aan de langstlevende echtgenoot indien bleek dat beide echtgenoten op het ogenblik van het overlijden niet samenwoonden.

De RVP betaalt nu nog altijd in eerste instantie het pensioen van de maand van overlijden niet indien beide echtgenoten ingeschreven zijn op een verschillend adres. Wanneer echter de langstlevende echtgenoot die niet op hetzelfde adres is ingeschreven, claimt dat deze inschrijving op een ander adres enkel aan gezondheidsproblemen te wijten is, zal dit maandbedrag betaald worden na een kort onderzoek van de RVP waarin de stelling bevestigd wordt (bijvoorbeeld als het adres een rusthuis is). (JV 2002, p. 86-88)

Aan de feitelijk gescheiden echtgenoot die een eigen pensioen geniet, wordt onmiddellijk na de scheiding een supplement betaald

Wanneer het gezinspensioen verminderd werd met een persoonlijk voordeel van de echtgenoot,

betaalde de RVP in geval van feitelijke scheiding slechts dit persoonlijk voordeel verder tot een nieuwe beslissing genomen werd door de toekenningsdiensten.

Op ons voorstel wordt niet alleen aan de titularis van het pensioen de helft van het gezinspensioen gewaarborgd. Ook aan de echtgenoot met een eigen voordeel wordt een bedrag betaald dat overeenstemt met de helft van het gezinspensioen onder de vorm van een supplement bij het eigen voordeel tot de toekenningsdiensten een nieuwe beslissing genomen hebben. (JV 2000, p. 85-87)

Het gezinspensioen wordt automatisch verder betaald op dezelfde rekening als het pensioen als alleenstaande

Wanneer een gepensioneerde wiens pensioen op rekening betaald werd, huwde en hierdoor recht kreeg op een gezinspensioen betaalde de RVP dit pensioen per assignatie tot beide echtgenoten een nieuw verbintenisformulier ondertekend hadden.

De RVP heeft deze weinig klantvriendelijke houding verlaten en blijft het gezinspensioen verder betalen op de oorspronkelijke financiële rekening in afwachting van een nieuwe aanvraag om betaling op een financiële rekening ondertekend door beide echtgenoten. (JV 2001, p. 60-62)

Bij de beperking van het uitbetaalde pensioenbedrag bij bewarende maatregel wordt er omzichtiger te werk gegaan

De nieuwe richtlijnen aan het personeel benadrukken dat het herleiden van een eerder toegekend recht niet arbitrair mag gebeuren maar in de mate van het mogelijke moet overeenstemmen met het vermoedelijk toekenbare recht. De regelgeving voorziet immers dat de betaling bij bewarende maatregel kan beperkt worden tot het bedrag dat de betalingsdienst als wettelijk verschuldigd beschouwt (JV 2001, p. 76-77)

Aan de langstlevende echtgenoot die in een land van de Europese Economische Ruimte (EER) woont, worden voortaan voorschotten op overlevingspensioen betaald

Vroeger betaalde de RVP enkel voorschotten op het overlevingspensioen uit aan de langstlevende echtgenoot die in België woonde. In het buitenland kende de RVP geen voorschotten toe om onterechte betalingen te vermijden.

Dit argument kan volgens ons niet langer aanvaard worden in deze tijd van verdoorgedreven informatisering. Ook in de motivering van de hoogdringendheid bij verschillende koninklijke besluiten wordt als tegenargument voor het niet betalen van voorschotten de informatisering aangehaald.

De RVP betaalt voortaan ook voorschotten uit aan de langstlevende echtgenoot als deze in een land van de EER woont. Het voorschot wordt beperkt tot het bedrag van het “nationaal” pensioen dat berekend wordt op basis van de Belgische loopbaan.

Vanaf dit jaar is de voorschotregeling nog verder uitgebreid. Deze uitbreiding wordt in dit jaarverslag besproken. (JV 2001, p. 84-86)

Het betalingsbericht bij de toekenning van een herwaarderingspremie werd verbeterd

Het Nederlandstalig betalingsbericht verzonden bij de betaling van de herwaarderingspremie (éénmalige premie toegekend aan de oudere pensioenen) vermeldde dat deze premie niet belastbaar is. Zij is echter wel degelijk belastbaar maar wordt niet in aanmerking genomen voor het bepalen van de bedrijfsvoorheffing voor de maand waarin zij betaald wordt.

Vanaf 2001 ontvangen de gepensioneerden de correcte en duidelijke informatie. De informatie in het Franstalig betalingsbericht was ook voorheen duidelijk en correct. (JV 2001, p. 87-88)

De betaling wordt niet langer automatisch geschorst wanneer de gepensioneerde ambtshalve geschrapt werd uit het bevolkingsregister

De RVP had de vaste administratieve praktijk om het pensioen te schorsen tot de effectieve nieuwe inschrijving in de bevolkingsregisters indien na een ambtshalve schrapping het bewijs van een aanvraag voor een nieuwe inschrijving niet geleverd werd. Wij meenden dat de RVP hier een betalingsvoorwaarde toevoegde die nergens in een wettelijke bepaling opgenomen is. Immers, de betaling op het adres waar de gepensioneerde is ingeschreven in de bevolkingsregisters is niet verplicht.

De nieuwe administratieve praktijk is de volgende. Voor de pensioenen die overal ter wereld betaalbaar zijn, stelt de RVP op het ogenblik dat hij ingelicht wordt over een ambtshalve schrapping een onderzoek in om het adres te bepalen waar de gepensioneerde effectief verblijft. Het pensioen wordt niet geschorst. Indien de gepensioneerde niet reageert, zal het pensioen verder betaald worden via een assignatie. Voordelen die niet overal ter wereld betaalbaar zijn (bijvoorbeeld de IGO), worden onmiddellijk na de ambtshalve schrapping met een assignatie betaald.

Indien een assignatie onbesteld terugkeert, zal de RVP het pensioen schorsen indien dit nodig blijkt.

De betaling op rekening wordt hernomen zodra het bewijs van inschrijving in een Belgische gemeente geleverd wordt. (JV 2002, p. 79-81)

Gepensioneerden die een jaarlijks voordeel genieten, krijgen een gedetailleerde afrekening

Tot nu toe lichtte de RVP de gepensioneerden die jaarlijks in december betaald worden niet in over wijzigingen die zich in de loop van een jaar voordeden en die een weerslag hebben op het te betalen pensioenbedrag (indexeringen, wijziging van inhoudingen, ...).

Op onze vraag zal de RVP vanaf januari 2004 maandelijks alle wijzigingen bijhouden die zich voordoen in de berekening van het pensioenbedrag. Op die manier heeft de RVP de mogelijkheid om in de maand december de gepensioneerden een gedetailleerde afrekening te sturen van het bedrag dat hen in december betaald wordt. (JV 2002, p. 96-97)

Mededeling aan de gepensioneerden van een wijziging in het in aanmerking nemen van het vakantiegeld

Vroeger nam de RVP het vakantiegeld van de gepensioneerde die een beroepsactiviteit uitoefent in aanmerking in het jaar waarin het vakantiegeld betaald werd.

Zonder voorafgaande verwittiging neemt de RVP het vakantiegeld betaald in 2002 in aanmerking voor de inkomsten van het jaar 2001. Deze gewijzigde houding veroorzaakt voor sommige gepensioneerden problemen. Zij kunnen hierdoor boven de toegelaten jaargrens inzake inkomsten komen wat een schorsing van hun pensioen tot gevolg kan hebben.

Wij vroegen aan de RVP deze maatregel met één jaar uit te stellen. De RVP gaat hierop niet in maar aanvaardt in elk geval de goede trouw van de gepensioneerden (terugvordering beperkt tot 6 maanden).

De RVP gaat in op ons voorstel om alle gepensioneerden die een beroepsactiviteit uitoefenen via een mailing in te lichten over het feit dat het vakantiegeld dat in 2003 betaald zal worden in aanmerking genomen zal worden voor de inkomsten van het jaar 2002. (JV 2002, p. 97-98)

Bij een verblijf in het buitenland van meer dan 183 dagen wordt het gewaarborgd inkomen (GI) niet langer gedurende het ganse jaar geschorst

De RVP schorste het GI voor het ganse jaar indien de gerechtigde meer dan 183 dagen in het buitenland verblijft.

De reglementering bepaalt enkel dat indien de betrokkene meer dan 89 dagen in het buitenland verblijft het GI niet betaalbaar is voor elke maand tijdens dewelke hij niet ononderbroken in België verblijft. Een schorsing voor het ganse jaar heeft geen wettelijke basis.

De RVP past zijn administratieve praktijk aan en past de reglementering correct toe. (JV 2002, p. 100-102)

De Administratie der Pensioenen (AP)

Duidelijker informatie in geval van cumulatie van een minimumpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit

De AP paste zijn inlichtingsformulieren aan. Zij die recht hebben op een minimumpensioen ontvangen aangepaste en duidelijke informatie. De bijzondere cumulatierregels worden zo duidelijk mogelijk meegedeeld.

De gerechtigden op een gewaarborgd minimumpensioen werden in de loop van het jaar 2000 in het bijzonder herinnerd aan de regels inzake toegelaten beroepsactiviteit. (JV 1999, p. 105-106)

Betere informatie in de schuldnotificaties

Indien het pensioenbedrag verminderd moet worden, zendt de AP aan de gepensioneerde een schuldnotificatie in de voorgeschreven vorm. In deze brief vermeldt de AP elke relevante datum inzake betalingen, ook de datum van betaling van het nieuwe pensioenbedrag. De periodes waarop de onverschuldigde betalingen slaan, worden uitdrukkelijk vermeld. Zij vermeldt nu ook dat onverschuldigd betaalde bedragen gerecupereerd kunnen worden op achterstallige pensioenbedragen die ontstaan zijn bij de AP of een andere pensioendienst. (JV 2000, p. 107-109; JV 2001, p. 97-99)

Bij een aanvraag tot herziening wordt een ontvangstbericht verzonden

De AP gaat in op ons voorstel om bij elke aanvraag om herziening een ontvangstmelding te sturen aan de gepensioneerde. Zij past haar informaticaprogramma aan zodat herzieningsaanvragen kunnen geregistreerd worden. De gepensioneerde blijft niet langer in het ongewisse over het gevolg dat aan zijn aanvraag gegeven wordt of over de ontvangst ervan. (JV 2000, p. 114-116)

Gedetailleerde informatie over het uitputten van alle rechten in geval van minimumpensioenen

Het bedrag van het minimumpensioen in de openbare sector wordt beïnvloed door de andere pensioenen (en inkomsten) die de gepensioneerde of zijn echtgenoot geniet. Deze moeten immers in mindering gebracht worden van het minimumpensioen. Daarom moet de gepensioneerde zijn rechten in alle stelsels uitputten.

De AP vermeldt voortaan expliciet dat de gepensioneerde of zijn echtgenoot niet verplicht is het pensioen in een ander stelsel aan te vragen vóór de pensioenleeftijd, indien het pensioen dat ingaat vóór de leeftijdsgrens verminderd wordt wegens vervroeging (zelfstandige, DOSZ). (JV 2000, p. 116)

De uitspraak van de Administratieve Gezondheidsdienst over de graad van zelfredzaamheid valt voortaan op het ogenblik van de definitieve pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid

De graad van verlies van zelfredzaamheid geeft recht op een supplement zware handicap voor zover hij tenminste 12 punten bedraagt. De Franstalige pensioencommissie van de Administratieve gezondheidsdienst spreekt zich enkel bij de definitieve pensionering uit over de graad van verlies van zelfredzaamheid. De Nederlandstalige commissie spreekt zich twee maal uit bij de tijdelijke en bij de definitieve pensionering. Voor de toekenning van het supplement zware handicap hield de AP rekening met de eerste uitspraak.

Hierdoor ontstond een onderscheid tussen Nederlandstalige en Franstalige gepensioneerden. Het verlies van zelfredzaamheid kan immers verhogen tijdens de periode van tijdelijke pensionering.

Door onze interventie komt een globaal onderzoek van de procedure op gang. De Franstalige en Nederlandstalige commissie spreken zich voortaan enkel nog uit over de graad van zelfredzaamheid op het ogenblik van de definitieve pensionering. (JV 2001, p. 93-95)

De AP en de RVP kwalificeren de aanmoedigingspremie van de Vlaamse Gemeenschap bij loopbaanonderbreking op dezelfde manier

De Vlaamse Gemeenschap kent een aanmoedigingspremie toe aan de personen die loopbaanonderbreking nemen. De AP beschouwde deze premie als een uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens vermindering van de arbeidsprestaties. De premie kon dus niet gecumuleerd worden met een overlevingspensioen. De RVP beschouwde deze premie niet als een uitkering wegens loopbaanonderbreking waardoor deze wel degelijk met een overlevingspensioen kon gecumuleerd worden.

Wij streven naar een gezamenlijk standpunt en een gelijke behandeling van alle gepensioneerden en legden deze problematiek uiteindelijk voor aan de Minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft.

De aanmoedigingspremie moet voortaan in elk geval beschouwd worden als een uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens vermindering van de arbeidsprestaties en kan dus niet met een overlevingspensioen gecumuleerd worden. (JV 2002, p. 113-115)

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Het niet opnemen van loopbaanperiodes in de pensioenberekening wordt gemotiveerd

De pensioenbeslissingen voldoen aan alle regels inzake de motivering voor de in aanmerking genomen periodes. Op basis van een breder onderzoek stelden wij voor dat alle pensioendiensten in hun pensioenbeslissing ook zouden motiveren waarom bepaalde periodes niet in de berekening opgenomen worden.

De AP en het RSVZ vermelden inmiddels in hun beslissing uitdrukkelijk de periodes die niet in de berekening opgenomen worden en motiveren dit voldoende.

In 2000 werden wij nog geconfronteerd met verschillende klachten over de RVP in verband met de gebrekkige motivatie of het gebrek aan motivatie indien periodes niet in het pensioen opgenomen werden. (JV 1999, p. 129-131)

De toepassing van de vermindering wegens vervroeging voor de vrouwen werd herzien voor de pensioenen die ingaan tijdens de overgangsperiode naar de pensioenleeftijd van 65 jaar

Tot 2 juli 1999 paste het RSVZ de overgangsregeling voor wat betreft de pensioenleeftijd voor vrouwen correct toe. De ingangsdatum van het pensioen is bepalend om de pensioenleeftijd en dus het verminderingspercentage wegens vervroeging vast te stellen (5 % per jaar vervroeging).

Een technische onderrichting bracht hier verandering in. Naast de ingangsdatum van het pensioen werd ook de geboortedatum als element voor het bepalen van de pensioenleeftijd in aanmerking genomen. Dit had in sommige gevallen een hoger verminderingspercentage tot gevolg.

Na een lange doch constructieve onderhandeling en een zorgvuldig afwegen van alle pro's en contra's heeft het RSVZ de dienstorder ingetrokken en wordt de wetgeving opnieuw toegepast zoals voorheen. De pensioenen die op een andere basis beslist werden, werden aangepast. (JV 2000, p. 131-136)

Jaren van niet gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling in de werknemersregeling komen in aanmerking om de totale vermindering in het kader van de eenheid van loopbaan vast te stellen

Het RSVZ mag voor de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan geen rekening houden met de jaren van niet gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling (185 dagen van tenminste 4 uren per dag of 1480 uur per jaar) in de werknemersregeling. Het RSVZ hield ten onrechte met deze jaren evenmin rekening om de totale vermindering (stelsel werknemer en zelfstandige) te beperken tot de maximale vermindering van 15 jaren.

Het RSVZ paste zijn werkwijze aan en zal met deze jaren wel rekening houden om de totale vermindering eventueel te beperken tot 15 jaar. (JV 2001, p. 114-115)

In de pensioenbeslissing wordt duidelijk vermeld dat het onvoorwaardelijk pensioen niet geïndexeerd wordt

Het onvoorwaardelijk pensioen zelfstandige werd geïndexeerd tot 31 december 1983. Nadien is elke indexering stopgezet. Een onnauwkeurige formulering in de pensioenbeslissingen van het RSVZ schiep bij de betrokkenen de verwachting dat het pensioen nog verder geïndexeerd werd.

Het RSVZ meldt nu duidelijk dat het bedrag aangepast is aan de index van toepassing op 31 december 1983 en dat het nadien ongewijzigd blijft omdat er geen indexeringen meer gebeuren. (JV 2001, p. 122-124)

Geen automatische vermindering van het gezinspensioen bij toekenning van een Nederlands pensioen aan de jongere echtgenoot

In Nederland ontvangt de gepensioneerde een toeslag bij zijn pensioen tot de jongere echtgenoot een eigen pensioen ontvangt. Het arrest Engelbrecht van het Europese Hof van Justitie stelt, voor wat de werknemerspensioenen betreft, dat het pensioen van de jongere echtgenoot cumuleerbaar is met het gezinspensioen indien het pensioen van de jongere echtgenoot kleiner is dan of gelijk aan het bedrag van de toeslag die de oudere echtgenoot tot dan genoot. Met een dienstnota heeft de RVP zijn administratieve praktijk aangepast na het arrest.

Het RSVZ bleef het gezinspensioen verminderen op het ogenblik van de toekenning van het pensioen aan de jongere echtgenoot. In samenspraak met de Regeringscommissaris voor sociale

zekerheid heeft het RSVZ een gelijkaardige technische onderrichting opgesteld. Het RSVZ past nu dezelfde administratieve praktijk toe als de RVP. (JV 2002, p. 131-133)

Het RSVZ beperkt de pensioenvoorschotten niet meer systematisch tot het pensioenbedrag berekend op basis van de bedrijfsinkomsten

Wanneer het RSVZ pensioenvoorschotten toekende, beperkte het deze systematisch tot een uitkering berekend op basis van de bedrijfsinkomsten ondanks het feit dat de aanvrager voldeed aan de loopbaanvoorwaarden tot het bekomen van een minimumpensioen.

Het RSVZ blijft de mening toegedaan dat in dergelijke gevallen voorzichtigheid geboden is omdat pas na de vaststelling van de volledige loopbaan het definitieve bedrag met zekerheid kan vastgesteld worden.

Het RSVZ meldt ons dat voortaan elk dossier afzonderlijk bekeken wordt en dat het nodige gedaan wordt om maximale voorschotten toe te kennen. (JV 2002, p. 134-136)

Infodienst Pensioenen

In de briefwisseling om een pensioenraming wordt een contactpersoon vermeld

De Infodienst Pensioenen vermeldt nu in alle briefwisseling een contactpersoon en handelt hierdoor in overeenstemming met de bepalingen van het Handvest van de gebruiker van de openbare diensten. (JV 2001, p. 57-58)

Nieuwe en snellere werkwijze voor het maken van ramingen wanneer er nog een overdracht van bijdragen moet gebeuren

Om diensten die gepresteerd zijn in de openbare sector en die daar geen aanleiding geven tot pensioen te kunnen opnemen in het werknemerspensioen moeten in sommige gevallen bijdragen overgedragen worden van de openbare sector naar de RVP. Indien de overdracht nog niet gebeurde, wordt op het ogenblik van een pensioenraming het nodige gedaan.

Na de overdracht herneemt de Infodienst Pensioenen voortaan ambtshalve het dossier en stuurt de raming aan de betrokkene. Vroeger werd de aanvraag in afwachting van de overdracht samen met een uittreksel uit de individuele pensioenrekening teruggestuurd naar de aanvrager. De Infodienst nodigde de aanvrager uit om zijn aanvraag terug te sturen samen met een kopie van de beslissing van de AP over de overdracht.

Ook de behandelingstermijn van dergelijke dossiers werd ingekort. De AP geeft de nodige informatie aan de Infodienst Pensioenen zonder het akkoord van het Rekenhof met de overdracht af te wachten. (JV 2001, p. 58-59; JV 2002, p. 109-111)

Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

De betaling via de Rekenplichtige wordt vermeld op de betalingsfiche van de CDVU

In geval het pensioen via de Rekenplichtige betaald wordt, past de CDVU de betalingsfiche aan. Hij vermeldt voortaan dat het pensioen op de laatste (betaling na vervallen termijn) of de eerste werkdag (betaling vooraf) van de maand aan de Rekenplichtige zal betaald worden. (JV 1999, p. 133-134)

Aangepaste betalingsfiche voor een arbeidsongevallenrente

De arbeidsongevallenrente wordt door de CDVU pensioenen betaald. Op de betalingsfiche van de jaarlijks betaalde rente wordt vanaf de uitbetaling in 2002 niet langer “pensioenachterstallen” vermeld maar “arbeidsongevallenrente”. (JV 2002, p. 149)

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)

De indexering van een aanvullende rente ingevolge de valorisatie van studieperiodes hangt niet langer af van de wijze waarop de premie betaald is

In het stelsel van de overzeese sociale zekerheid kunnen studieperiodes gevaloriseerd worden door betaling van een premie met een eenmalige storting of onder de vorm van annuïteiten. Deze valorisatie geeft aanleiding tot de toekenning van een bijkomende rente.

De DOSZ maakte een onderscheid in indexering naargelang de premie in één storting of in annuïteiten volstort werd. Op basis van de wetteksten komen wij tot het besluit dat een betaling in annuïteiten volledig gelijkwaardig is aan een eenmalige storting. Het pensioenvoordeel bekomen door de valorisatie van studieperiodes is voortaan onafhankelijk van de wijze waarop deze premie gestort werd. (JV 2001, p. 134-135)

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er zijn altijd verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren. Deze klachten zenden wij systematisch door naar de meest aangewezen instelling of dienst.

Zoals altijd gaan wij dieper in op twee categorieën:

- de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt zijn;
- het aanzienlijk aantal vragen om informatie.

Klachten van algemene strekking

Deze klachten gaan niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten.

De klagers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te doen wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend gevoeld.

Het voorwerp van de klachten

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de werknemers.	37 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de ambtenaren	29 %
◆ Pensioenbedrag	21 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen	13 %

Enkele voorbeelden

Om de problematiek herkenbaarder te maken, beschrijven wij hier enkele individuele gevallen.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de werknemersregeling

Recht op overlevingspensioen en toegelaten arbeid

De verzoekster geniet een overlevingspensioen en werkt halftime. Zij heeft twee kinderen, jongvolwassenen, ten laste. Haar beroepsinkomen overschrijdt de gewone grens voor de toegelaten beroepsactiviteit maar niet de wegens kinderlast verhoogde grens.

Zij vreest dat, eens de kinderen niet meer ten laste zullen zijn, het recht op het overlevingspensioen vervalt. Zij kan niet minder uren presteren omdat haar arbeidsovereenkomst een tewerkstelling uitsluit die minder dan halftijds uitgevoerd wordt. Derhalve zal zij moeten kiezen tussen het overlevingspensioen en een inkomen uit arbeid.

De verzoekster vraagt niet dat de overlevingspensioenen verhoogd worden maar meent dat het gewone grensbedrag voor toegelaten arbeid, dus zonder kinderen ten laste, in geval van een overlevingspensioen moet verhoogd worden.

Bedenkingen

De rechthebbende op een rust- of overlevingspensioen mag een beroepsactiviteit uitoefenen mits het inkomen ervan een bepaald bedrag niet overschrijdt. Het bedrag van de toegelaten beroepsinkomsten hangt van verschillende factoren af: de aard van de uitgeoefende beroepsactiviteit, de leeftijd, de aard van het pensioen en de kinderlast.

In 2003 mocht de gerechtigde op uitsluitend een overlevingspensioen die minder dan 65 jaar oud is een bruto inkomen als werknemer verdienen van:

- ◆ 18.553,93 euro per jaar, met kinderen ten laste;
- ◆ 14.843,13 euro per jaar zonder kinderen ten laste.

Wanneer deze grenzen met minder dan 15 % overschreden worden, blijft het pensioen betaalbaar maar wordt het verminderd met een percentage dat gelijk is aan het overschrijdingspercentage. Worden de grenzen overschreden met 15% of meer dan wordt het pensioen geschorst.

Elk jaar opnieuw ontvangen wij klachten over de regeling van de overlevingspensioenen die telkens een ander aspect ervan belichten. Hieruit blijkt dat er veel misverstanden leven over de overlevingspensioenen. Het grootste misverstand lijkt te zijn dat de burger gelooft dat het

overlevingspensioen gelijk staat met een rustpensioen en automatisch uitgekeerd wordt ingeval de echtgenoot overlijdt. Dat het om een afgeleid recht gaat waaraan specifieke voorwaarden verbonden zijn, dringt niet echt door.

Verhoging van de minimumpensioenen op 1 april 2003

De verzoekster geniet een klein pensioen in de werknemersregeling. Zij verwacht op 1 april 2003 een verhoging van haar pensioen omdat in de pers was aangekondigd dat de minimumpensioenen zouden verhoogd worden. Het blijkt echter dat zij geen aanspraak kan maken op de verhoging omdat zij minder dan 28 jaar (2/3 van een volledige loopbaan) gewerkt heeft.

De verzoekster meent dat voor de toekenning van het minimumpensioen geen loopbaanvoorwaarde mag gesteld worden. Zij stelt dat de onvolledige loopbaan doorgaans het gevolg is van de keuze om zelf de kinderen op te voeden. Het past niet dat de staat deze keuze financieel afstraft.

Bedenkingen

Op 1 april 2003 is het gewaarborgd minimumpensioen voor de werknemers en de zelfstandigen verhoogd.

Het bedraagt in de werknemersregeling

- ◆ 12.241,08 euro per jaar voor een gezinspensioen;
- ◆ 9.795,96 euro per jaar voor een alleenstaande.

In de regeling voor zelfstandigen is het gelijk aan

- ◆ 9.877,41 euro voor een gezinspensioen;
- ◆ 7.409,06 euro voor een alleenstaande.

Het gaat hier om bedragen voor een *volledige* loopbaan.

Indien de loopbaan niet volledig is, maar *tenminste gelijk aan twee derden* (30/45 voor een man, 28/43 voor een vrouw), wordt hetzelfde minimum, evenwel evenredig met de loopbaanbreuk, gegarandeerd.

De gepensioneerde werknemers of zelfstandigen die niet voldoen aan de loopbaanvoorwaarden komen dus niet in aanmerking voor het minimumpensioen en evenmin voor latere verhogingen van dit minimum.

Regularisatie van de studieperiodes

De verzoeker is sedert 1 april 2003 gepensioneerd. Hij heeft op 10 maart 2003 aan de Rijksdienst voor Pensioenen gevraagd om zijn studieperiodes van 1955 tot 1957 te mogen regulariseren. De Rijksdienst heeft zijn vraag afgewezen omdat hij niet tijdig (vóór 1 januari 2001) een aanvraag heeft ingediend.

Betrokkene is niet akkoord met de wettelijke regeling in deze materie. Hij meent dat het stellen van een termijn voor de indiening van een regularisatieaanvraag onrechtvaardig is, temeer daar een gewoon mens moeilijk op de hoogte kan zijn van deze regelgeving. Hij vraagt of de Minister van Pensioenen geen afwijking ter zake kan toestaan.

Bedenkingen

De pensioenwetten voor de werknemers voorzien dat vrijwillige bijdragen voor studieperiodes kunnen betaald worden ten einde deze periodes te laten meetellen voor de berekening van het pensioen¹. Er zijn echter voorwaarden aan verbonden.

Zo kan men in de werknemersregeling zijn studie jaren enkel regulariseren als men voor of na zijn studies werknemer of uitkeringsgerechtigde werkloze geweest is.

Enkel voor de perioden vanaf 1 januari van het kalenderjaar van zijn twintigste verjaardag kan men de regularisatie verkrijgen.

Tevens moet de aanvraag binnen een termijn van tien jaar na het beëindigen van de studies ingediend worden.

Deze laatste regel is ingevoerd in 1997. Een overgangsmaatregel bepaalde dat iedereen tot 31 december 2000 kon regulariseren.

De wetgeving voorziet niet dat een afwijking op deze voorwaarden kan toegestaan worden.

Wij ontvangen geregeld vragen en klachten over deze problematiek. Ondanks het feit dat de Rijksdienst voor Pensioenen hieromtrent folders voor het publiek ter beschikking stelt en de regeling ook uitgebreid aan bod komt op zijn website, schijnen veel (toekomstig) gepensioneerden hier niet van op de hoogte te zijn.

In de pensioenregeling voor zelfstandigen kan een studieperiode op om het even welk ogenblik geregulariseerd worden als aan alle andere voorwaarden in die regeling voldaan is. In de openbare sector kan onder bepaalde voorwaarden een diplomabonificatie toegekend worden. Deze is gratis.

¹ Koninklijk besluit 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, art. 6 en 7

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in het ambtenarenstelsel

Recht op rustpensioen en toegelaten beroepsactiviteit

De verzoeker is vroegtijdig, dus vóór de leeftijd van 60 jaar, gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid. Om zijn gezinsinkomen te verhogen, oefent hij een bijkomende beroepsactiviteit uit. Hij draagt immers nog de last van twee studerende kinderen en betaalt een hypothecaire lening af.

De verzoeker protesteert tegen het beperkte bedrag dat mag bijverdiend worden door een gepensioneerde die jonger is dan 65 jaar. Hij vraagt onze steun om de regel aan te passen zodat de gepensioneerden ongeacht hun leeftijd op dezelfde voet worden behandeld.

Bedenkingen

Wanneer een rustgepensioneerde ambtenaar een beroepsactiviteit uitoefent die onder toepassing valt van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten of van een soortgelijk wettelijk of reglementair statuut (overheidsdienst), is dergelijke activiteit toegelaten voor zover het bruto beroepsinkomen per kalenderjaar het toegelaten grensbedrag niet overschrijdt. Onder bruto beroepsinkomen moet worden verstaan alle elementen die deel uitmaken van de bezoldiging en dit vóór elke inhouding voor de sociale zekerheid of belastingen.

Deze jaargrens is sedert 1 januari 2002 verschillend naargelang de gepensioneerde de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft of niet.

Het is net deze maatregel die door de gepensioneerde betwist wordt.

Jaargrens van het toegelaten bruto beroepsinkomen (2004) in euro

	Vóór de leeftijd van 65 jaar	Vanaf de leeftijd van 65 jaar
Zonder kinderlast	7.421,57	13.556,68
Met kinderlast	11.132,37	17.267,48

Wij voegen hieraan toe dat in de openbare sector een bijzondere regeling inzake toegelaten beroepsactiviteit geldt voor gepensioneerden die een minimumpensioen genieten.

Het minimumpensioen bestaat uit het pensioen berekend op basis van de gepresteerde loopbaan en een supplement minimum. Dit supplement wordt toegekend om aan de gepensioneerde een zeker inkomen te waarborgen.

Het supplement minimum is niet betaalbaar gedurende het ganse kalenderjaar indien de jaarinkomsten uit beroepsactiviteit gelijk zijn aan of hoger zijn dan 801,72 euro bruto ongeacht de leeftijd van de gepensioneerde.

Het pensioengedeelte berekend op basis van de loopbaan volgt de algemene regel van de toelaten arbeid.

Geen recht op een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot in het ambtenarenstelsel

De verzoekster is huishoudster en uit de echt gescheiden van een ambtenaar na 31 jaar huwelijk. Het toegekende alimentatiegeld zal met 20 % verminderen wanneer haar ex-echtgenoot de pensioenleeftijd bereikt. Zij vreest grote financiële moeilijkheden in de toekomst omdat zij geen aanspraak kan maken op een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote.

Zij vraagt om een gelijkschakeling van het pensioenstelsel van de ambtenaren met dat van de werknemers en de zelfstandigen.

Bedenkingen

De huidige pensioenwetgeving voor de openbare sector voorziet geen pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot in tegenstelling tot de pensioenwetten van de privé-sector. In de openbare sector kent men overigens ook niet de notie gezinspensioen.

Evenwel bestaat in het ambtenarenstelsel wel het recht op overlevingspensioen, ook voor de uit de echtgescheiden echtgenoot. Indien de voorwaarden vervuld zijn, kan de uit de echtgescheiden echtgenoot aanspraak maken op het geheel of een deel van het overlevingspensioen op basis van het aantal huwelijksjaren overeenstemmend met de loopbaanjaren van de overleden ex-echtgenoot.

Het is moeilijk om een vergelijking te maken tussen het pensioenstelsel van de ambtenaren en dat van de werknemers en de zelfstandigen omdat het om volledig aparte stelsels gaat waarvan de financiering totaal verschillend is.

Regelmatig ontvangen wij klachten van mensen die zich ongelijk behandeld voelen wanneer zij vaststellen dat de regels verschillend zijn naargelang het om pensioenen van de overheidssector of van de privé-sector gaat.

Recht op overlevingspensioen en vermeende discriminatie tussen de echtgenotes van de hogere en de lagere ambtenaren

De verzoeker geniet een overheidspensioen van 1.250 euro. Zijn echtgenote ontvangt een pensioen van 620 euro. Bij zijn overlijden zal zijn echtgenote volgens hem moeten kiezen tussen het behoud van haar pensioen en een overlevingspensioen gebaseerd op de helft van zijn laatste bruto maandwedge.

Betrokkene vergelijkt die situatie met de situatie van de echtgenote van hogere ambtenaren die 2.500 euro en meer aan pensioen ontvangen. Hier zal volgens hem de weduwe kunnen aanspraak maken op de helft van de laatste bruto maandwedge van de overleden echtgenoot en haar rustpensioen behouden.

De verzoeker vraagt onze interventie om deze discriminatie recht te zetten.

Bedenkingen

Het rustpensioen primeert op het overlevingspensioen. Aan de langstlevende echtgenoot wordt altijd zijn persoonlijk rustpensioen betaald.

De pensioendienst onderzoekt vervolgens of naast dit rustpensioen nog een overlevingspensioen kan worden uitbetaald. Een rust- en een overlevingspensioen kunnen immers slechts in beperkte mate samen genoten worden.

De cumulatiegrens wordt in de openbare sector vastgesteld op 55 % van de maximumwedge van de weddenschaal die tot basis diende voor het pensioen van de overledene. Indien het rustpensioen van de langstlevende hoger is dan dit plafond wordt geen overlevingspensioen betaald. Indien het bedrag lager is, wordt het overlevingspensioen volledig of gedeeltelijk betaald.

Het volgende voorbeeld verduidelijkt deze regeling.

Beide partners hebben een volledige loopbaan als ambtenaar en genieten voor hun loopbaan het maximumpensioen.

Partner 1: rustpensioen 2.000 euro per maand of 24.000 euro per jaar, berekend op een maximumwedge van 32.000 euro;

Partner 2: rustpensioen 1.300 euro per maand of 15.600 euro per jaar, berekend op een maximumwedge van 20.800 euro.

Partner 1 overlijdt eerst. Partner 2 ontvangt verder zijn rustpensioen van 15.600 euro per jaar. Het cumulatieplafond bedraagt 17.600 euro per jaar (55 % van 32.000). Dit betekent dat Partner 2 naast zijn eigen rustpensioen nog een overlevingspensioen zal ontvangen van 2.000 euro per jaar.

Wat gebeurt er als Partner 2 eerst overlijdt? Partner 1 blijft verder zijn rustpensioen van 24.000 euro per jaar ontvangen. Het cumulatieplafond bedraagt 11.440 euro per jaar (20.800 x 55 %). Partner 1 zal dus geen overlevingspensioen meer ontvangen omdat zijn eigen rustpensioen reeds hoger is dan het cumulatieplafond.

Wij gebruiken hier bewust de term partner en niet man/vrouw. Er is immers geen enkel onderscheid in de berekening van het overlevingspensioen of in de toepassing van het cumulatieplafond naargelang het de man of de vrouw is die eerst overlijdt. Er bestaat geen enkele discriminatie op basis van het geslacht.

De bovenstaande regeling geldt voor alle ambtenaren ongeacht hun graad of niveau. Trouwens ook in het stelsel der werknemers en zelfstandigen geldt een gelijkaardige regeling in geval van cumulatie tussen rust- en overlevingspensioenen.

In de praktijk is het overigens wel zo dat momenteel meer vrouwen dan mannen een bijkomend overlevingspensioen kunnen genieten. Dit heeft echter niets te maken met de pensioenwetgeving maar met de maatschappelijke evolutie. Vroeger hadden de vrouwen vaak kortere loopbanen dan de mannen. In de privé-sector verdienden zij vaak minder en in de ambtenarij bekleedden zij dikwijls lagere graden dan de mannen. Dit alles weerspiegelt zich in lagere rustpensioenen die geheel of gedeeltelijk kunnen gecumuleerd worden met een overlevingspensioen.

Wij besluiten dan ook dat de wetgeving die de cumulatie tussen rust- en overlevingspensioenen regelt geen discriminatie inhoudt tussen mannen en vrouwen en evenmin tussen “hogere” en “lagere” ambtenaren.

Geen recht op vakantiegeld vóór de leeftijd van 60 jaar

De verzoeker werd als militair op 56 jaar gepensioneerd wat voor zijn graad de leeftijdsgrens is. Hij heeft geen recht op vakantiegeld omdat hij geen 60 jaar is. Hij vindt dit een discriminatie op basis van leeftijd.

Bedenkingen

Het vakantiegeld voor de gepensioneerden in de openbare sector wordt geregeld door de wet van 4 juli 1966 en het koninklijk besluit van 1 april 1992 houdende toekenning van een vakantiegeld en van een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld aan de gepensioneerden van de openbare diensten.

Dit besluit bepaalt dat het vakantiegeld slechts verschuldigd is aan de gerechtigden op een rustpensioen:

- ◆ die de leeftijd van 60 jaar bereikt hebben op 1 mei van het betrokken jaar;
- ◆ die voor de maand mei daadwerkelijk een pensioen genieten waarvan het maandbedrag lager is dan 1.603,38 euro (grensbedrag voor mei 2003);
- ◆ wiens pensioen niet verminderd wordt wegens de uitoefening van een beroepsactiviteit;
- ◆ waarvan de som met alle andere pensioenen die hij geniet in de maand mei niet hoger is dan het grensbedrag van 1.603,38 euro bruto.

De vier voorwaarden moeten vervuld zijn.

De algemene regel is dat een ambtenaar ten vroegste op de leeftijd van 60 jaar met pensioen kan gaan. Twee vormen van verplichte pensionering vormen hierop een belangrijke uitzondering: de pensionering wegens het bereiken van de leeftijdsgrens en de pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid.

Wij menen dat er geen sprake is van rechtstreekse discriminatie omdat alle gepensioneerden die zich in dezelfde situatie bevinden op identieke wijze behandeld worden.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen

Afschaffing van de vermindering van het pensioen wegens vervroeging in het geval van een volledige loopbaan – Vermeende discriminatie tussen oud en nieuw gepensioneerden

De verzoeker is in 1994 op 62-jarige leeftijd vervroegd gepensioneerd na een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige van 44 jaar. Hij levert levenslang 15 % (5 % per jaar vervroeging) in op zijn rustpensioen.

Hij dient formeel klacht in wegens discriminatie tussen oud en nieuw gepensioneerde zelfstandigen ingevolge de nieuwe regeling die de vermindering wegens vervroeging afschaft voor de nieuwe pensioenen die voor het eerst op 1 januari 2003 ingaan. Volgens hem moet de wet toepasselijk zijn op alle gepensioneerde zelfstandigen vanaf 2003.

Bedenkingen

De verzoeker refereert aan de programmawet van 24 december 2002². Deze wet schaft de vermindering wegens vervroeging voor pensioenen die voor het eerst en ten vroegste op 1 januari 2003 ingaan af *maar enkel en alleen op voorwaarde dat een volledige loopbaan van 45 jaar bewezen wordt*.

² Zie ook ons jaarverslag 2002, p. 156, "Vermindering van het pensioen wegens vervroeging"

Gelet op de gestelde voorwaarde van een volledige loopbaan zou betrokkene niet in aanmerking gekomen zijn indien zijn pensioen voor het eerst zou ingaan op 1 januari 2003 ook niet wanneer de wet een retroactieve bepaling zou bevatten.

Telkens een wetswijziging een verbetering aanbrengt die niet retroactief van toepassing is, ontvangen wij klachten van gepensioneerden die niet kunnen genieten van het voordeel.

Besluit

Alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering kan aan deze klachten tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter te maken hebben met de ratio legis van de bestaande wetgeving en reglementering nemen wij ze niet in behandeling. Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdige opstelling in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de Minister van Pensioenen en eventueel naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Niettemin is het mogelijk dat wij naar aanleiding van deze klachten een anomalie of een discriminatie in de pensioenwetgeving vaststellen. In dat geval brengen wij de Minister van Pensioenen ervan op de hoogte en maken er ook melding van in het jaarverslag.

Het doel van de opname in het jaarverslag van deze concrete voorbeelden van klachten betreffende de pensioenregeling zelf is te zorgen voor een zo getrouw mogelijke weergave van de aard van de problematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Hiermee vervullen wij ook een signaalfunctie.

De informatiebehoeften

Negen van de tien telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen of regelingen die in de ogen van de mensen met de pensioenen te maken hebben. Hetzelfde geldt voor bijna een kwart van de geopende dossiers.

Het voorwerp van de vragen om informatie

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen	66 %
◆ Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag	20 %
◆ Raming van het pensioen	6 %
◆ Andere regelingen (brugpensioen, aanvullend pensioen, buitenlandse pensioenen, wezenbijslag, enz)	8 %

Enkele voorbeelden

Het hierna volgend overzicht van wekerende vragen illustreert de aard van de informatiebehoefte en tegelijkertijd de gebrekkige kennis van de informatiebronnen in de pensioensector.

Toekenningsvoorwaarden en berekening

- ◆ Hoe kan ik mijn studies regulariseren?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen als gepensioneerde ambtenaar / werknemer / zelfstandige?
- ◆ Kan u mij alle brochures over de pensioenrechten van werknemer toesturen?
- ◆ Waarom heb ik geen recht op vakantiegeld?
- ◆ Ik vraag vanuit Chili een Belgisch pensioen aan. Gelieve het pensioen te storten op mijn bankrekening.
- ◆ Ik heb 8 jaar in Marokko gewerkt. Heb ik recht op een pensioen?
- ◆ Ik was oorlogsvrijwilliger. Heb ik recht op een pensioen voor die periode?
- ◆ Mijn echtgenote heeft vóór ons huwelijk 6 jaar gewerkt. Heeft zij recht op een pensioen en hoe wordt het berekend?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen voor de 10 jaren die ik in België gewerkt heb?
- ◆ Ik woon samen met een gepensioneerde. Wat is het voordeligste voor ons: samenwonen of trouwen?
- ◆ Ik ben 41 jaar en moet kiezen tussen het statuut van werknemer met beperkte carrièrekansen en het statuut van zelfstandige met veel doorgroeimogelijkheden. Welk zal het voordeligste statuut zijn voor mijn pensioenrechten?
- ◆ Heb ik recht op een overlevingspensioen in Turkije?
- ◆ Waarom heb ik geen recht op het minimumpensioen?
- ◆ Ik heb vernomen dat mijn werkgever reeds enkele maanden geen sociale bijdragen betaalt. Zal ik wel recht hebben op een pensioen?
- ◆ Ik heb de ouderdomsrente nooit opgeëist? Kan ik die nu nog vragen?
- ◆ Op welke leeftijd mag ik mijn pensioen aanvragen?

- ◆ Heeft mijn moeder recht op een overlevingspensioen?
- ◆ Heb ik recht op de Inkomensgarantie voor ouderen?
- ◆ Heeft mijn moeder nog recht op de Inkomensgarantie voor ouderen als zij om gezondheidsredenen terugkeert naar Marokko?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen van mijn ex-echtgenoot die leraar was?
- ◆ Welke pensioenrechten heb ik wanneer ik mijn echtgenoot zou verlaten?
- ◆ Heeft een zelfstandige in bijberoep recht op pensioen?

Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag

- ◆ Kan u ervoor zorgen dat het pensioen op mijn bankrekening gestort wordt?
- ◆ Kan u mij uitleggen hoe de ZIV-bijdrage / solidariteitsbijdrage / bedrijfsvoorheffing berekend worden op mijn pensioen?
- ◆ Hoe gebeurt de betaling van mijn pensioen door de CDVU in Portugal?
- ◆ Kan u ervoor zorgen dat de pensioendienst de bedrijfsvoorheffing op mijn pensioen verhoogt?
- ◆ Mag de pensioendienst bedrijfsvoorheffing afhouden van mijn pensioen terwijl ik 66 % gehandicapt ben?
- ◆ Mijn pensioen wordt rond de helft van de maand gestort. Kan het pensioen niet op de eerste van de maand gestort worden wanneer ik mijn huishuur moet betalen?
- ◆ Kan u ervoor zorgen dat mijn pensioen gestuurd wordt naar mijn nieuw adres op het eiland Mauritius?
- ◆ Kan u mijn pensioen opnieuw berekenen om zeker te zijn dat ik het correct bedrag ontvang?
- ◆ Kan het vakantiegeld niet apart van het pensioen betaald worden?
- ◆ Hoe komt het dat mijn pensioen later betaald wordt via de bank dan via een postassignatie?

Raming van het pensioen

- ◆ Kan u mij een raming van mijn toekomstig pensioen maken?
- ◆ Hoeveel pensioen zal ik krijgen indien ik mijn pensioen aanvraag op mijn zestigste?
- ◆ Kan u mij berekenen op welk bedrag ik mag rekenen als gepensioneerde wegens lichamelijke ongeschiktheid?
- ◆ Kan u een formulier bezorgen om een raming van mijn pensioen aan te vragen?

Andere regelingen

- ◆ Kan u mij een uittreksel uit mijn pensioenrekening bezorgen?
- ◆ Heb ik recht op het WIGW-statuut?
- ◆ Kan u de wetgeving over de beroepsziekten bezorgen?
- ◆ Waar vind ik de ombudsman voor de patiënten?
- ◆ Kan u meer uitleg geven over de brief in bijlage van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening?
- ◆ Kan u mij een attest bezorgen voor het bekomen van het sociaal elektriciteitsstarief?
- ◆ Kan een Braziliaans pensioen in België uitbetaald worden?
- ◆ Waarom moet ik nog zoveel belastingen betalen op mijn pensioen?

Behandeling door het College

Wij zijn niet bevoegd om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Indien nodig helpen wij de vraag herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt soms, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de doorverwijzing problematisch is. In dat geval zoeken wij met hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De vragen over andere materies worden doorgezonden naar de bevoegde administraties. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt trouwens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid inzake de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De *doorzending* van de schriftelijke vragen in de plaats van de loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst moet de verzoeker respectvol, accuraat en efficiënt geholpen worden.

Onze ervaring gedurende de voorbije 5 jaren leert ons dat deze werkmethode zeer doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Besluit

De vragen om informatie blijven toestromen. Stilaan tekent zich echter een nieuwe tendens af. Een aantal mensen beseft inmiddels dat de ombudsdienst geen informatiedienst is en vraagt spontaan de doorverwijzing of de doorzending.

Toch wijst alles erop dat de informatiebronnen nog altijd onvoldoende gekend zijn bij grote delen van het publiek. Wij blijven dan ook in de bijlagen bij dit jaarverslag de nuttige gegevens over de pensioendiensten en hun zitdagen opnemen.